



—  
Верховний  
Суд

ДАЙДЖЕСТ  
судової практики  
Великої Палати  
Верховного Суду  
у справах щодо оскарження  
рішень, дій, бездіяльності  
Вищої ради правосуддя

Рішення, внесені до ЄДРСР  
станом на 01 січня 2025 року

## Зміст

1. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора.....	5
2. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про звільнення судді з посади та про припинення відставки судді.....	38
3. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про визнання порушення суддею вимог щодо несумісності і про звільнення його з посади.....	64
4. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, надання згоди на утримання судді під вартою і про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя .....	70
5. Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя з питань невнесення Президентом України подання про призначення судді на посаду .....	82
6. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про переведення судді з одного суду до іншого.....	98
7. Справи за позовами про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради .....	103
8. Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя публічно-управлінського характеру.....	111

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

## Перелік скорочень

АСДС «Д-3»	– автоматизована система документообігу суду «Діловодство-3»
ВАСУ	– Вищий адміністративний суд України
ВГСУ	– Вищий господарський суд України
ВККС, Комісія	– Вища кваліфікаційна комісія суддів України
ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВРП, Рада	– Вища рада правосуддя
ВРУ	– Верховна Рада України
ВРЮ	– Вища рада юстиції
ВС	– Верховний Суд
ВССУ	– Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
ДП, ДП ВРП	– Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя
ДСА	– Державна судова адміністрація України
ДТП	– дорожньо-транспортна пригода
ЄДРСР	– Єдиний державний реєстр судових рішень
ЄРДР	– Єдиний реєстр досудових розслідувань
ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
Закон № 2657-XII	– Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію»
Закон № 2453-VI	– Закон України від 07 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів»
Закон № 2939-VI	– Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»
Закон № 1188-VII	– Закон України від 08 квітня 2014 року № 1188-VII «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»
Закон № 1682-VII	– Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII «Про очищення влади»
Закон № 1700-VII	– Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції»
Закон № 1697-VII	– Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII «Про прокуратуру»
Закон № 889-VIII	– Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу»
Закон № 1401-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»
Закон № 1402-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»
Закон № 1798-VIII	– Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя»

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Закон № 1417-ІХ	– Закон України від 27 квітня 2021 року № 1417-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо врегулювання окремих питань правового статусу працівників Служби судової охорони»
Закон № 1635-ІХ	– Закон України від 14 липня 2021 року № 1635-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя»
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КДКА	– Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури
КДКП	– Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів
КЗпПУ	– Кодекс законів про працю України
КК України	– Кримінальний кодекс України
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КМУ	– Кабінет Міністрів України
Конвенція	– Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КСУ	– Конституційний Суд України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
КЦС ВС	– Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду
Мін'юст	– Міністерство юстиції України
НАБУ	– Національне антикорупційне бюро України
НАЗК	– Національне агентство з питань запобігання корупції
НСРД	– негласні слідчі (розшукові) дії
Положення № 143/зп-16	– Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затверджене рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16
Регламент	– Регламент Вищої ради правосуддя, затверджений рішенням Вищої ради правосуддя від 24 січня 2017 року № 52/0/15–17
САП	– Спеціалізована антикорупційна прокуратура
СБУ	– Служба безпеки України
ЦПК України	– Цивільний процесуальний кодекс України

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

## 1 Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора

### 1.1. Справи щодо оскарження рішень ВРП стосовно дисциплінарної відповідальності судді

1.1.1. Щодо скасування рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності з підстави, передбаченої підпунктом «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з надходженням до суду клопотання прокурора про продовження строку тримання під вартою обвинуваченого під час перебування судді у відпустці

На час надходження 02 листопада 2020 року до Сумського апеляційного суду клопотання про продовження ОСОБІ\_2 запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у справі № 591/3531/19 розділ XI «Перехідні положення» КПК України з огляду на запроваджені постановою КМУ від 11 березня 2020 року № 211 карантинні заходи з метою протидії поширенню коронавірусу COVID-19 було доповнено пунктом 20-5, згідно з яким тимчасово, на період дії карантину, встановленого КМУ з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), встановлено особливості судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальних провадженнях та розгляду окремих питань під час судового провадження. Так, розгляд питань, які віднесено до повноважень слідчого судді (крім розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій і скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування), та окремих питань під час судового провадження здійснюється з урахуванням особливостей, визначених цим пунктом.

За звичайних обставин процесуальним законодавством закріплено принцип незмінності складу суду, який означає, що справа, розгляд якої розпочато колегією суддів, повинна бути розглянута тією ж колегією суддів, яка розпочала справу, тож тимчасова відсутність судді-доповідача або члена колегії, як правило, не може бути підставою для зміни складу колегії суддів.

У той же час тимчасово, на період дії карантину, питання передачі саме клопотання (не всієї судової справи) про продовження запобіжного заходу, за умови неможливості розгляду (незалежно від підстав) останнього суддею (колегією суддів) протягом регламентованого КПК України строку, вирішувалося відповідно до пункту 20-5 розділу XI «Перехідні положення» КПК, без здійснення повторного автоматизованого розподілу самої судової справи та без безпосередньої участі судді, в провадженні якого перебувала така справа.

Тим більше на час надходження 02 листопада 2020 року до Сумського апеляційного суду відповідного клопотання суддя ОСОБА\_1 вже знаходився

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

у відпустці (додатковій відпустці із збереженням суддівської винагороди як учаснику бойових дій), що взагалі виключало здійснення ним правосуддя, до того ж враховуючи перебування останнього на самоізоляції (у зв'язку з підтвердженням у нього COVID-19).

За таких обставин, оцінивши в сукупності отримані в судовому засіданні докази, зваживши на всі аргументи та доводи сторін, ВП ВС виходячи з правової оцінки дисциплінарного проступку, який ставиться за провину судді ОСОБІ\_1, дійшла висновку, що оспорюване рішення не відповідає такому критерію правомірності рішення суб'єкта владних повноважень, як обґрунтованість. Підставою для такого висновку є те, що суддя ОСОБА\_1 був притягнутий до дисциплінарної відповідальності за порушення норм процесуального права щодо розгляду клопотання прокурора про продовження строку тримання під вартою обвинуваченого у кримінальному провадженні без урахування встановленої у дисциплінарному провадженні тієї обставини, що клопотання надійшло до суду під час перебування судді у відпустці. Обставини, які б свідчили про обізнаність судді ОСОБИ\_1 щодо цього клопотання, в дисциплінарному провадженні не встановлені.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 квітня 2024 року у справі № 990SCGC/6/23 (провадження № 11-206cap23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118601111>.

1.1.2. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП стосовно притягнення судді місцевого суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з неповним з'ясуванням обставин та ненаданням належної оцінки доказам, що містилися в матеріалах справи про адміністративне правопорушення, щодо відмови водія від проходження огляду на стан наркотичного сп'яніння у закладі охорони здоров'я

ВП ВС зазначила, що скаржник, розглядаючи справу про адміністративне правопорушення, мав обов'язок оцінити всі обставини в сукупності на підставі всіх зібраних доказів і застосувати належні норми права, проте, як установила ВРП, у постанові від 01 березня 2019 року у справі № 761/7657/19 скаржник згадав лише доводи водія, стосовно якого поліцейські склали протоколи про адміністративне правопорушення, щодо наявності в нього ознак наркотичного сп'яніння, проте не навів мотивів неврахування (відхилення) доказів наявності ознак такого сп'яніння у водія, наведених у протоколі про адміністративне правопорушення, на відеозаписі з нагрудної камери інспектора патрульної поліції та в письмових поясненнях свідків.

Таким чином, скаржник не зазначив у судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору, що є підставою для притягнення

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

судді до дисциплінарної відповідальності за підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП про те, що остання не має повноважень встановлювати або оцінювати обставини справи, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, проте відсутність будь-яких мотивів на обґрунтування відхилення доводів сторони судового процесу безпосередньо впливає на якість судового рішення як процесуального документа, можливість сприйняття його як сторонами, так і суспільством у цілому як результату правильного застосування юридичних норм, справедливого процесу та належної оцінки фактів, а також як такого, що може бути ефективно виконаним.

З урахуванням наведеного ВП ВС визнала обґрунтованими висновки ВРП про наявність у діях скаржника складу дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 квітня 2024 року у справі № 990SCGC/1/24 (провадження № 11-1cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119017976>.

**1.1.3. Щодо оскарження висновків ВРП про наявність у діях судді складів дисциплінарних проступків, передбачених підпунктом «а» пункту 1 та пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з невжиттям заходів для своєчасного розгляду заявленого на стадії підготовчого судового засідання клопотання прокурора про продовження строку тримання під вартою обвинувачених**

ВП ВС погодилася з доводами ВРП, що, отримавши матеріали справи № 297/1597/19 після розгляду судом 27 липня 2020 року питання про його відвід, суддя ОСОБА\_1 мав усвідомлювати необхідність вжиття всіх можливих процесуальних заходів задля призначення розгляду клопотання прокурора до початку своєї відпустки з огляду на беззаперечну обізнаність щодо наслідків, які настануть, якщо клопотання не буде розглянуте. Проте жодних заходів щодо розгляду клопотання суддя ОСОБА\_1 не вжив, що він не заперечує. Тим більше, з 27 липня 2020 року до 03 серпня 2020 року суддя ОСОБА\_1 працював усі 5 робочих днів, розглядав інші справи, а питання, яке підлягало вирішенню за клопотанням прокурора, не було таким, що мало значний ступінь складності.

Таким чином, ВП ВС дійшла висновку, що суддя ОСОБА\_1 порушив норми КПК України щодо розгляду клопотання прокурора про продовження строку тримання під вартою обвинувачених ОСОБИ\_2 та ОСОБИ\_3, оскільки не призначив підготовче засідання у справі № 297/1597/19 у строк, визначений статтею 314 КПК України (починаючи з 27 липня 2020 року), та першочергово (як це вимагає частина четверта статті 28 КПК України) не розглянув клопотання прокурора до закінчення строку

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

тримання під вартою обвинувачених ОСОБИ\_2 та ОСОБИ\_3, встановленого ухвалою Закарпатського апеляційного суду від 18 червня 2020 року.

Доводи, викладені у скарзі судді ОСОБИ\_1, не спростовують невиконання ним вимог статті 314 КПК України, а також частини четвертої статті 28 цього Кодексу щодо призначення підготовчого судового засідання у справі № 297/1597/19 задля розгляду клопотання прокурора.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 квітня 2024 року у справі № 990SCGC/2/23 (провадження № 11-194cap23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119653583>.

## 1.1.4. Щодо оскарження висновків ВРП про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з безпідставним затягуванням розгляду заяви про самовідвід іншого судді протягом розумного строку

ВП ВС не погодилася з доводами скарги ОСОБИ\_1 про відсутність підстави для притягнення її до відповідальності, зважаючи на те, що диспозиція пункту 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII чітко визначає, що відповідальність судді може наставати виключно за порушення строків, встановлених законом, а статті 28 та 81 КПК України не містять визначеного строку розгляду питання про самовідвід.

Так, згідно із частиною першою статті 28 КПК України під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки. Розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень.

Ураховуючи обсяг і специфіку процесуальних дій, які має вчинити суддя для розгляду заяви про самовідвід іншого судді, та виходячи із встановлених у справі обставин, ВРП дійшла обґрунтованого висновку про те, що ОСОБА\_1, розглянувши відповідну заяву лише через пів року після її надходження, ухвалила рішення поза межами розумного строку.

Доводи скаргниці про те, що тривалість розгляду нею заяви про самовідвід зумовлена об'єктивними причинами, зокрема укомплектованістю суду суддями лише на 41 % та значним навантаженням, були ретельно перевірені ВРП та враховані при застосуванні до ОСОБИ\_1 дисциплінарного стягнення. Так, ВРП проаналізувала, крім іншого, розгляд скаргницею заяв суддів про самовідвід і встановила вибіркового підхід до їх розгляду, а також неврахування черговості надходження. Ураховала ВРП при цьому і час, протягом якого ОСОБА\_1 розглядала заяву про самовідвід судді ОСОБИ\_8.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 березня 2024 року у справі № 990SCGC/4/23 (провадження № 11-202cap23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118036822>.



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

1.1.5. Щодо оскарження висновків ВРП про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за допущення зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання копій судового рішення для їх внесення до ЄДРСР (згідно з пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII)

ВП ВС зазначила, що наявність у матеріалах судових справ супровідних листів про надсилання копій судових рішень учасникам справи, які датовані раніше, ніж безпосередньо створені в АСДС «Д-3» судові рішення, не може свідчити про виготовлення відповідних судових рішень. Створення супровідних листів є окремою дією, яка хоч і не повинна передувати виготовленню судового рішення, однак функціональні можливості АСДС «Д-3» дозволяють вчинити цю дію до моменту створення судового рішення. Окрім цього, ВРП не досліджувала питання дати створення та останньої зміни супровідних листів у АСДС «Д-3».

У своїй скарзі суддя ОСОБА\_1 не спростував фактів виготовлення повних текстів судових рішень та/або надання їх копій для внесення до ЄДРСР у вказаних вище справах з недотриманням строків, передбачених законодавством, натомість зазначає, що їх порушення пов'язане з великим навантаженням на суддю, а також наголошує на здійсненні ним заходів з метою найбільш швидкого та оперативного судового розгляду.

Однак з урахуванням установлених ВРП та її ДП обставин під час розгляду дисциплінарної справи наведені скаржником доводи не були визнані такими, що свідчать про наявність об'єктивних підстав, які могли б вважатись обґрунтованим виправданням істотного недотримання суддею ОСОБОЮ\_1 установлених законодавством строків виготовлення повних текстів судових рішень та надсилання їх копій до ЄДРСР (від трьох до десяти місяців).

Натомість істотне недотримання строків складення повних текстів судових рішень, передбачених законодавством, є порушенням конституційного права осіб на апеляційне оскарження судового рішення, а також принципу обов'язковості судових рішень (зокрема, у випадку неможливості пред'явлення до виконання судового рішення, яке набирає законної сили з моменту постановлення, у зв'язку з нескладенням його тексту в установленій законодавством строк), який у свою чергу є однією з важливих складових принципу правової визначеності, а також права на справедливий суд, закріпленого, зокрема, у статті 6 Конвенції.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП про наявність у діях судді ОСОБИ\_1 дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, а саме: зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до ЄДРСР, за винятком епізодів щодо зволікання з виготовленням вмотивованих судових рішень у справах № 757/14573/18-ц та 757/38476/17-ц.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 лютого 2022 року (провадження № 11-442cap20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104251620>.

9 Рішення, внесені до ЄДРСР станом на 01 січня 2025 року

1.1.6. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді місцевого суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з порушенням встановлених ЦПК України строків розгляду

Як установили ВРП та її дисциплінарний орган, суддя ухвалою від 16 грудня 2020 року відкрила провадження у справі № 486/1858/20 та постановила розглядати її в порядку спрощеного позовного провадження. З дня відкриття провадження у цій справі до дня постановлення ухвали про залишення позовної заяви без розгляду минуло 11 місяців.

ВП ВС не погодилася з доводами скарги про те, що справа не була розглянута своєчасно з поважних причин, вказавши, що під час розгляду дисциплінарної справи оцінювались показники щодо навантаження суддів в Южноукраїнському міському суді Миколаївської області за період з 2020 року до I півріччя 2021 року, зокрема скаргниці. Крім того, взято до уваги інформацію щодо загального навантаження судді за період з листопада 2020 року до липня 2022 року. При цьому, як зазначила ВРП, інформація щодо навантаження скаргниці не свідчила про його надмірність.

ВРП врахувала, що предметом спору у справі № 486/1858/20 є звільнення від сплати заборгованості по аліментах. Справа належить до категорії «Спори, що виникають із сімейних правовідносин: про стягнення аліментів», яка відповідно до Рекомендованих показників середніх витрат часу на розгляд справ та коефіцієнтів складності справ за категоріями, затверджених рішенням Ради суддів України від 09 червня 2016 року № 46, має коефіцієнт складності 0,52, а середні витрати часу, необхідні для її розгляду, – 2 години.

Ураховуючи наведене вище, ВП ВС погодилася з висновком ВРП та її ДП про те, що суддя порушила встановлені статтею 275 ЦПК України строки розгляду справи № 486/1858/20. Тривалість розгляду скаргницею цієї справи [яка є малозначною (незначної складності), а також з урахуванням результату її розгляду – залишення позовної заяви без розгляду через подання позову неналежним позивачем] не відповідає встановленій пунктом 1 статті 6 Конвенції гарантії розумного строку розгляду справи, а об'єктивні причини невиконання суддею вказаного обов'язку у визначені ЦПК України строки або хоча б у розумні строки відсутні.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 20 червня 2024 року у справі № 990SCGC/9/24 (провадження № 11-78cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088916>; від 13 червня 2024 року у справі № 990SCGC/8/24 (провадження № 11-75cap24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088911>.

1.1.7. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП стосовно притягнення судді місцевого суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з невжиттям суддею заходів щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 130 КУпАП, у встановлені законом строки

Ухвалюючи рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, Перша ДП ВРП виходила з того, що суддя не розглянув справи № 752/7520/18, 752/7907/18, 752/7521/18, 752/7517/18, 752/7490/18 у межах строку притягнення осіб до адміністративної відповідальності.

ВРП за наслідками розгляду скарги судді повністю погодилася з обставинами дисциплінарного провадження, встановленими Першою ДП ВРП, а також юридичною кваліфікацією цих діянь та підсумувала, що під час здійснення правосуддя у справах № 752/7520/18, 752/7907/18, 752/7521/18, 752/7517/18, 752/7490/18 суддя грубо порушив вимоги статей 1, 245 КУпАП, що унеможливило виконання передбачених цим Кодексом завдань, якими, зокрема, є охорона встановленого правопорядку, зміцнення законності та виховання громадян, зокрема й осіб, які вчинили правопорушення, передбачені статтею 130 цього Кодексу, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Розглянувши скаргу судді, ВП ВС визначила, що у спірному рішенні ВРП правильно погодилася з тим, що підстави дисциплінарного правопорушення, які встановила її Перша ДП і які були відтворені в цій постанові, містять достатньо відомостей для настання дисциплінарної відповідальності. У цьому рішенні Рада проаналізувала кожен з них і надала відповідну правову характеристику з погляду належності до ознак, що утворюють склад дисциплінарного делікту. ВРП навела аргументи на підтримання правильності висновків ДП про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (невжиття суддею заходів щодо розгляду справи протягом строку, встановленого законом).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 13 червня 2024 року у справі № 990SCGC/5/24 (провадження № 11-64cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/120088932>; від 13 червня 2024 року у справі № 990SCGC/6/24 (провадження № 11-71cap24) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/120396083>; від 14 листопада 2024 у справі № 990SCGC/11/24 (провадження № 11-134cap24) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/123466970>.

1.1.8. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у виді подання про його звільнення з посади у зв'язку з допущенням керування транспортним засобом у стані сп'яніння

ВРП, як і її дисциплінарний орган раніше, висувала, що суддя умисно допустив поведінку, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема, в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду.

Надаючи оцінку доводам скаржника щодо незгоди із цим висновком ВРП, ВП ВС зазначила, що в оскаржуваному рішенні ВРП наголосила, що обставини, які досліджувалися в межах цієї дисциплінарної справи (факт керування транспортним засобом суддею у стані алкогольного сп'яніння, що призвело до настання ДТП), набули розголосу в ЗМІ та викликали негативну оцінку громадськості щодо моральних та етичних принципів і якостей особи судді, який від імені України уповноважений владою здійснювати правосуддя, що, за висновком ВРП, є додатковим неспростовним доказом того, що допущення суддею (скаржником) дисциплінарного проступку призвело до настання негативних наслідків у виді підриву авторитету судової влади.

ВП ВС також зауважила, що непритягнення судді до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 130 КУпАП висновків дисциплінарного органу ВРП щодо вчинення ним дисциплінарного проступку не спростовує, оскільки не свідчить про неможливість його притягнення до дисциплінарної відповідальності за вчинення істотного дисциплінарного проступку. Процедурні порушення, допущені працівниками поліції під час оформлення матеріалів про вчинення скаржником адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КупАП, також не впливають на можливість його притягнення до дисциплінарної відповідальності за вчинення істотного дисциплінарного проступку, оскільки такі недоліки можуть мати значення лише в межах вирішення питання про притягнення особи до адміністративної відповідальності.

З огляду на викладене ВП ВС постановила, що ВРП і її Перша ДП дійшли обґрунтованого висновку про наявність визначених законом підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, оскільки розглядувана у цій справі поведінка судді порочить звання судді та підриває авторитет як самого судді, так і суду загалом.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 04 липня 2024 року (провадження № 11-201сап23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120247503>; від 05 грудня 2024 року у справі № 990SCGC/14/24 (провадження № 11-166сап24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123567896>.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

1.1.9. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді місцевого загального суду до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у виді подання про його звільнення з посади у зв'язку з неприбуттям відрядженого судді на робоче місце протягом тривалого часу

У рішенні Другої ДП ВРП від 10 квітня 2024 року № 1068/2дп/15-24 вказано, що в діях судді Артемівського міськрайонного суду Донецької області ОСОБИ\_1, відрядженого до Дружківського міського суду Донецької області, наявні ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (допущення суддею поведінки, що порочить звання судді, підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв поваги до інших суддів), суддю ОСОБУ\_1 притягнуто до дисциплінарної відповідальності та застосовано до нього дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади.

Ухвалюючи таке рішення, Друга ДП ВРП виходила з того, що неприбуття судді ОСОБИ\_1, відрядженого до Дружківського міського суду Донецької області, на робоче місце протягом тривалого часу свідчить про грубе і систематичне нехтування ним обов'язками судді та морально-етичними принципами поведінки судді, прояв неповаги до інших суддів.

ВРП за наслідками розгляду скарги судді ОСОБИ\_1 на рішення її Другої ДП від 10 квітня 2024 року № 1068/2дп/15-24 «Про притягнення судді Артемівського міськрайонного суду Донецької області ОСОБИ\_1, відрядженого до Дружківського міського суду Донецької області, до дисциплінарної відповідальності» залишила це рішення без змін.

Розглядаючи скаргу ОСОБИ\_1 на рішення ВРП, ВП ВС відзначила, що згідно з пунктом 22 Висновку № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів суспільна довіра та повага до судової влади є гарантіями ефективності системи правосуддя: поведінка суддів у їхній професійній діяльності, зрозуміло, розглядається громадськістю як необхідна складова довіри до судів.

Пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII визначено, що суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав: умисне або внаслідок недбалості допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу.

З огляду на викладене ВП ВС погодилася з висновком ВРП та її Другої ДП про те, що факт неприбуття судді Артемівського міськрайонного суду Донецької області ОСОБИ\_1 до Дружківського міського суду Донецької області для здійснення правосуддя на виконання рішення Голови ВС від 21 жовтня 2022 року № 508/0/149-22

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

свідчить про нехтування обов'язками судді та морально-етичними принципами поведінки судді, прояв неповаги до інших суддів і, як наслідок, про наявність у діях судді ОСОБИ\_1 складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (допущення суддею поведінки, що порочить звання судді, підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 03 жовтня 2024 року у справі № 990SCGC/13/24 (провадження № 11-164cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122272995>.

1.1.10. Щодо відсутності підстав для скасування рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді місцевого суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку зі спілкуванням із захисником обвинуваченого у кримінальному провадженні та отримання від нього неправомірної вигоди

Підставою для відкриття дисциплінарного провадження стала скарга ОСОБИ\_2 щодо неналежної поведінки судді Держинського районного суду міста Харкова ОСОБИ\_1. На обґрунтування своїх доводів про наявність таких обставин він послався на розміщене на офіційному вебсайті ВРП рішення від 23 червня 2020 року № 934/0/15-20 «Про задоволення клопотання заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури про тимчасове відсторонення судді Держинського районного суду міста Харкова ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності» та наявність у ЗМІ повідомлення «НАБУ та САП викрили на хабарі харківського суддю».

У спірному рішенні ВРП визнала правомірним таке використання відомостей досудового розслідування, викладених у рішенні за наслідками розгляду клопотань про тимчасове відсторонення, опублікованому на її офіційному вебсайті.

З такою позицією погодилася і ВП ВС, оскільки відомості, необхідні ВРП для здійснення своїх повноважень, можуть бути отримані з будь-яких джерел у порядку, встановленому законодавством.

Висновок відповідача про факт вчинення дисциплінарного проступку скаржницею за наведених обставин ґрунтується на матеріалах клопотання прокурора. Отже, рішення про притягнення скаржниці до відповідальності хоча і прийняте з урахуванням відомостей, що містяться у матеріалах кримінального провадження, однак базується на самостійних правових підставах.

Установлені в ході дисциплінарного провадження факти та обставини мають значення тільки для прийняття рішень ВРП у межах своєї компетенції та жодним чином не свідчать про доведеність вини особи у вчиненні кримінальних правопорушень.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Беручи до уваги наведене, ВП ВС погодилася з позицією ВРП у спірному рішенні щодо можливості використання протоколів проведення негласних слідчих (розшукових) дій і даних матеріалів кримінального провадження в дисциплінарному провадженні та відхилила посилання скаржниці на іншу практику ВРП.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 травня 2024 року у справі № 990SCGC/3/24 (провадження № 11-22cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119583721>.

## 1.1.11. Щодо визнання безпідставним ототожнення ВРП у своєму рішенні порушення суддею процесуальних норм під час ухвалення судового рішення з поведінкою, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя

Ухвалюючи рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності у виді внесення подання про звільнення його з посади судді, Третя ДП ВРП виходила з того, що суддя допустив істотне порушення норм процесуального права щодо наведення належних мотивів прийняття аргументів слідчого про арешт майна та представника ТОВ «Олімпіас груп» про скасування арешту майна, вихід за межі повноважень слідчого судді при вирішенні питання про зобов'язання зберігача майна повернути зерно кукурудзи ТОВ «Олімпіас груп», що стало наслідком виконання без відома ФОП ОСОБИ\_2 неправомірної ухвали слідчого судді від 31 січня 2020 року та вивезення зерна кукурудзи ТОВ «Олімпіас груп». Такі дії вчинені суддею внаслідок неналежного ставлення до виконання обов'язків слідчого судді (груба недбалість). Допущені суддею грубі порушення норм процесуального права і зміст постановлених ним як слідчим суддею ухвал від 13 та 31 січня 2020 року в цій справі викликають у стороннього спостерігача сумніви щодо об'єктивності судді, а тому не сприяють посиленню переконаності громадськості у добротності та неупередженості суду.

Такі дії судді, на переконання Третьої ДП ВРП, містять склад дисциплінарних проступків, наслідком яких є притягнення до дисциплінарної відповідальності з підстав, передбачених підпунктом «б» пункту 1, пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII. ВРП погодилася із такими висновками ДП.

ВП ВС не погодилася з висновками дисциплінарного органу щодо наявності у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, виходячи з того, що суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII лише за вчинення «етичного проступку», зокрема, під час виконання функцій судді зі здійснення правосуддя. У такому разі діяння судді повинні оцінюватися виключно через призму моральних та етичних принципів і якостей особи судді, який від імені України уповноважений владою здійснювати правосуддя, та не повинні пов'язуватися із застосуванням суддею норм матеріального та процесуального права під час ухвалення судових рішень.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

За відсутності обставин, які свідчать, що дії судді під час виконання функцій правосуддя порочать звання судді й підривають авторитет правосуддя, а становлять лише порушення (істотне порушення) норм процесуального права, такі дії судді не можуть кваліфікуватись за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС вказала, що вважає, що ВРП безпідставно ототожнила порушення суддею процесуальних норм під час ухвалення судового рішення з поведінкою, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, та безпідставно кваліфікувала дії судді за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС погодилася з висновками ВРП та її ДП в частині наявності в діях судді ознак дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 статті 106 Закону № 1402-VIII.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 червня 2024 у справі № 990SCGC/2/24 (провадження № 11-14cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088920>.

**1.1.12. Щодо перевірки правильності юридичної кваліфікації ВРП в рішенні про залишення без змін рішення її ДП про вчинення суддями дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, через зміну суті судового рішення у спосіб виправлення описки**

ВП ВС вказала, що, перевіряючи правильність юридичної кваліфікації ВРП дисциплінарного проступку, бере до уваги, що згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з підстави допущення поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу.

За положеннями частини сьомої статті 56 Закону № 1402-VIII суддя зобов'язаний, з-поміж іншого, справедливо, безсторонньо та своєчасно розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства; дотримуватися правил суддівської етики, у тому числі виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки у будь-якій діяльності з метою укріплення суспільної довіри до суду, забезпечення впевненості суспільства в чесності та непідкупності суддів. Отже, порушення суддею зазначених обов'язків може бути підставою притягнення його до дисциплінарної відповідальності відповідно до пункту 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВП ВС зазначила, що зміна суті судового рішення у спосіб виправлення описки не відповідає меті правосуддя у демократичному суспільстві, яка полягає



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

у необхідності забезпечення кожному справедливого та публічного розгляду його справи судом, установленим законом. Помилки, допущені судом при прийнятті та виготовленні судового рішення, не можуть виправдовувати вчинення судом дій з їх виправлення у спосіб, не передбачений процесуальним законодавством. У протилежному випадку правосуддя втрачає ознаки легітимності як процесуальна діяльність.

Беручи до уваги належну мотивацію рішення ВРП щодо складу дисциплінарного проступку та відсутність порушення процедурних норм у діяльності ВРП, які б унеможливили заслуховування доводів та заперечень скаргників, ВП ВС визнала правильним залишити без змін оскаржуване рішення ВРП.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 09 червня 2022 року (провадження № 11-84cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301898>.

**1.1.13. Щодо дотримання вимог обґрунтованості та пропорційності під час прийняття ВРП рішення, яким залишено без змін рішення її дисциплінарного органу про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за допущення поведінки, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя**

У справах про оскарження рішення ВРП, яким залишено без змін рішення її дисциплінарного органу про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, такий акт має оцінюватися, зокрема, в аспекті його обґрунтованості, безсторонності, розсудливості, своєчасності і пропорційності (частина третя статті 2 КАС України). Обов'язковим критерієм обґрунтованості рішення за наслідками дисциплінарного провадження є врахування всіх обставин, що є визначальними для вирішення питання про наявність чи відсутність у діях судді ознак дисциплінарного проступку.

Підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII є допущення поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу.

З наведеного слідує, що об'єктивну сторону дисциплінарного проступку, поставленого ОСОБІ\_1 за провину, утворює не будь-яке формальне недотримання суддею тих чи інших нормативних вимог, а лише така поведінка, що порочить звання судді і підриває авторитет правосуддя.

За відсутності аргументованого мотивування висновків про те, що поведінка, кваліфікована за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, порочить

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

звання судді й підриває авторитет правосуддя, акт дисциплінарного органу не може вважатися обґрунтованим.

Оцінивши дії судді ОСОБИ\_1 як наведений вище дисциплінарний проступок, ВРП і її дисциплінарний орган не конкретизували, в яких саме питаннях його поведінка порочила звання судді і підривала авторитет правосуддя. Очевидно, що інкриміноване ОСОБИ\_1 діяння не стосується питань моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, проявів неповаги до колег та учасників судового процесу.

З урахуванням зазначеного ВРП належним чином не аргументувала, які конкретно норми суддівської етики, стандарти професійної поведінки й обов'язки, передбачені частиною сьомою статті 56 Закону № 1402-VIII або частиною п'ятою статті 55 Закону № 2453-VI, порушив ОСОБА\_1, котрий лише не з'являвся на роботу, не маючи повноважень розглядати справи і приймати судові рішення. Тим більше, оскаржувані акти не містять переконливого мотивування висновків дисциплінарного органу і ВРП про те, що згадана формальна невідповідність дій позивача загальним вимогам трудового законодавства дискредитувала судову систему, завдала шкоди репутації всього суддівського корпусу й досягла такого ступеня тяжкості, щоб порочити звання судді і підривати авторитет судової влади. Виходячи з протилежного відповідач не обґрунтував, яким чином сама лише фізична присутність на робочому місці судді, котрий не здійснює правосуддя, могла підвищити довіру до суду громадян, які очікують справедливого судового розгляду для своєчасного й ефективного захисту своїх прав та законних інтересів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 8 вересня 2022 року (провадження № 11-279cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106280467>.

1.1.14. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді місцевого загального суду до дисциплінарної відповідальності за пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку із прийняттям ухвали про вжиття заходів забезпечення позову, чим створено перешкоди для господарської діяльності товариства

ВП ВС визначила, що, розглядаючи заяву про забезпечення позову, суд (суддя) повинен з урахуванням доказів, наданих позивачем на підтвердження своїх вимог, пересвідчитися, зокрема, в тому, що між сторонами дійсно виник спір та існує реальна загроза невиконання чи утруднення виконання можливого рішення суду про задоволення позову; з'ясувати обсяг позовних вимог, дані про особу відповідача, а також відповідність виду забезпечення позову, який просить застосувати особа, котра звернулася з такою заявою, позовним вимогам.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

При встановленні зазначеної відповідності слід враховувати, що вжиті заходи не повинні перешкоджати господарській діяльності юридичної особи або фізичної особи, яка здійснює таку діяльність і зареєстрована відповідно до закону як підприємець.

Вирішуючи питання про забезпечення позову, суд має брати до уваги інтереси не тільки позивача, а й інших осіб, права яких можуть бути порушені у зв'язку із застосуванням відповідних заходів. Наприклад, обмеження можливості господарюючого суб'єкта користуватися та розпоряджатися власним майном іноді призводить до незворотних наслідків.

За висновками ВРП та її Другої ДП, суддя ОСОБА\_1 не здійснила належної перевірки заяви про забезпечення позову на відповідність вимогам статей 150, 151 ЦПК України, а розгляд такої заяви мав формальний характер.

При цьому на підставі положень частини другої статті 109 Закону № 402-VIII, частини п'ятої статті 50 Закону № 1798-VIII, взявши до уваги те, що Друга ДП ВРП під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді Печерського районного суду міста Києва ОСОБИ\_1 врахувала відомості про особу судді, у тому числі дані, які характеризують її як суддю, взяла до уваги характер вчиненого дисциплінарного проступку та його негативні наслідки, ступінь вини судді, її навантаження та відсутність у неї дисциплінарних стягнень, ВРП дійшла висновку про те, що застосоване її Другою ДП до судді дисциплінарне стягнення у виді суворої догани з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців відповідає принципу пропорційності.

Зважаючи на наведені вище мотиви залишення ВРП без змін застосованого її дисциплінарним органом до судді ОСОБИ\_1 дисциплінарного стягнення, які викладені в оскаржуваному рішенні, ВП ВС не знайшла підстав для визнання цього дисциплінарного стягнення таким, що визначене з порушенням принципу пропорційності.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 13 січня 2022 року (провадження № 11-167cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103133048>.

1.1.15. Щодо оскарження висновків ВРП про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з незазначенням в ухвалі про надання дозволу на обшук даних про причетність особи до відповідного кримінального правопорушення та ненаведенням у ній чіткого переліку речей або документів, які давали б змогу ідентифікувати предмет майбутнього обшуку

ВП ВС з урахуванням змісту частини п'ятої статті 234 КПК України звернула увагу на те, що під час вирішення питання про санкціонування обшуку житла стандарт доказування – «достатня підстава» є значно нижчим порівняно з такими

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

стандартами, як «поза розумним сумнівом» (що застосовується під час розгляду кримінального провадження по суті) і «обґрунтована підозра» (за яким доводиться наявність підстав піддавати конкретну особу заходам забезпечення кримінального провадження). Зокрема, для надання відповідного судового дозволу закон не вимагає існування обґрунтованої підозри власника чи іншого володільця житла у вчиненні кримінального правопорушення.

Відтак висновки ВРП та її дисциплінарного органу про відсутність в ОСОБИ\_2 будь-якого процесуального статусу у кримінальному провадженні та незазначення слідчим суддею в ухвалі від 30 червня 2020 року даних про причетність цієї особи до відповідного кримінального правопорушення не визнані ВП ВС обставинами, що свідчать про наявність у діях ОСОБИ\_1 складу дисциплінарного проступку.

Крім того, ВП ВС дійшла висновку, що постановлена слідчим суддею ухвала з достатнім ступенем конкретизації встановлювала межі дозволених дій правоохоронних органів шляхом чіткого зазначення: родових та видових ознак об'єктів, для відшукування яких санкціоновано слідчу дію; змісту відображеної в них інформації; кола осіб, документи щодо спілкування яких з приводу зазначених обставин становили предмет обшуку; часового періоду, впродовж якого відбувалися відповідні комунікації.

Отже, предмет майбутнього обшуку було окреслено у відповідній ухвалі, наскільки це було можливо з урахуванням інформації, що знаходилася в розпорядженні НАБУ і слідчого судді на час надання судової санкції. Використані ОСОБОЮ\_1 у резолютивній частині прийнятого рішення формулювання не давали правоохоронним органам необмеженої свободи розсуду у визначенні меж допустимого втручання.

Зазначене в резолютивній частині ухвали слово «інших» стосувалося не необмеженого кола об'єктів, а виключно документів, що відповідають наведеним вище ознакам – містять відомості про обставини розслідуваних кримінальних правопорушень.

Наведений підхід узгоджується з правовою позицією ВП ВС, викладеною в постанові від 14 червня 2018 року у справі № 11-386сап18. У цій постанові ВП ВС констатувала неправильність позиції щодо обов'язку слідчого судді вказувати в ухвалі про надання дозволу на проведення обшуку чіткий перелік речей, документів або інших відомостей, які б давали змогу ідентифікувати предмет майбутнього обшуку, та які саме речі, предмети, документи, знаряддя чи інше майно мають намір відшукати слідчі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 27 січня 2022 року (провадження № 11-132сап21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103858697>.

1.1.16. Щодо оскарження висновків ВРП про наявність у діях судді складів дисциплінарних проступків, передбачених підпунктом «б» пункту 1 і пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з ненаведенням у судовому рішенні мотивів прийняття аргументів заявника клопотання щодо обґрунтованості накладення арешту на посіви та врожай

ВРП вказала у своєму рішенні, що слідчий суддя ОСОБА\_1, розглядаючи клопотання про арешт майна, за відсутності обґрунтованої підозри щодо вчинення особами ТОВ «Зерноком Херсон Агро» кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, який може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження, вимог статті 132 КПК України не дотрималася.

На зазначену обставину вказав Апеляційний суд Херсонської області в ухвалі від 23 червня 2018 року (справа № 647/1518/18).

ВРП та її Друга ДП встановили, що матеріали, які орган досудового розслідування долучив до клопотання про арешт майна, не містять жодного доказу того, що ТОВ «Зерноком Агроюг» є власником засіяного зерна на земельних ділянках № 1 та № 2.

Також ВРП та її Друга ДП встановили, що начальник СВ Бериславського ВП ГУ НП в Херсонській області до клопотання про арешт майна долучив ухвалу слідчого судді Бериславського районного суду Херсонської області від 06 червня 2018 року у справі № 647/1364/18, якою задоволено клопотання представника ТОВ «Зерноком Херсон Агро», подане в межах кримінального провадження № 12018230090000473, та надано дозвіл представнику ТОВ «Зерноком Херсон Агро» ОСОБА\_13 на:

- тимчасовий доступ до посіву пшениці ярої, що розташований на земельних ділянках № 1 та № 2, із залученням уповноваженої особи Бериславського ВП ГУ НП в Херсонській області;

- скіс, вилучення та подальше передання посівів пшениці на відповідальне зберігання на складі ТОВ «Зерноком Херсон Агро».

Строк дії вказаної ухвали встановлений до 05 липня 2018 року.

Разом з тим слідчий суддя ОСОБА\_1 у постановленій 15 червня 2018 року за результатами розгляду клопотання про арешт майна ухвалі, порушивши вимоги статті 372 КПК України, не навела мотивів, чому не взяла до уваги зазначену вище ухвалу слідчого судді від 06 червня 2018 року.

За вказаних вище обставин ВП ВС погодилася з висновком ВРП, яка у спірному рішенні зазначила, що, не оцінюючи правильності вирішення клопотання про арешт майна, слідчий суддя ОСОБА\_1 не навела в судовому рішенні мотивів прийняття аргументів заявника клопотання (органу досудового розслідування) щодо обґрунтованості накладення арешту на посіви та врожай 2018 року сільськогосподарської культури (озимої пшениці) на вказаних земельних ділянках через заборону відчуження, розпорядження та користування ними.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 травня 2024 року у справі № 990/75/24 (провадження № 11-57cap24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119454178>.

1.1.17. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП про притягнення судді господарського суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «а» пункту 1 та пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з відкриттям провадження та вжиттям заходів забезпечення позову у справі з порушенням правил виключної підсудності

ВП ВС вказала, що згідно із частиною шостою статті 30 ГПК України спори, що виникають з корпоративних відносин, у тому числі спори між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи або між юридичною особою та її учасником (засновником, акціонером, членом), у тому числі учасником, який вибув, пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, крім трудових спорів, а також спори, що виникають з правочинів щодо корпоративних прав (крім акцій) в юридичній особі, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням юридичної особи.

Третя ДП ВРП установила, що предметом позову у справі № 910/14811/19 є вимога про переведення прав та обов'язків покупця частки у статутному капіталі ТОВ «КЗМО» за адресою: вул. Інженерна, 3, м. Костянтинівка, Донецька область.

Таким чином, з огляду на вимоги частини шостої статті 30 ГПК України ця справа підлягала розгляду Господарським судом Донецької області.

На підставі пункту 1 частини першої статті 31 ГПК України суд передає справу на розгляд іншому суду, якщо справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду.

Ураховуючи наведене, ВРП та її дисциплінарний орган дійшли правильного висновку про те, що суддя ОСОБА\_1 розглянув клопотання про вжиття заходів забезпечення позову та постановив ухвалу від 24 жовтня 2019 року у справі, яку прийняв до провадження з порушенням правил територіальної юрисдикції (підсудності) господарських справ, визначених статтею 31 ГПК України.

При цьому ВП ВС визнала за необхідне зауважити, що місцезнаходження ТОВ «КЗМО» прямо вказано в позовній заяві ТОВ «МІПУФР», а отже, ОСОБА\_1 як суддя суду господарської юрисдикції зі значним досвідом роботи (на момент розгляду справи № 910/14811/19 – понад 6 років) мав звернути на це увагу та одразу передати справу згідно з правилами територіальної підсудності господарських справ відповідному суду, а не приймати рішення про забезпечення позову та відкриття провадження у справі.

З огляду на наведене обґрунтованими визнані висновки ВРП та її дисциплінарного органу про те, що суддя ОСОБА\_1 на порушення вимог

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

процесуального закону відкрив провадження у справі та здійснив забезпечення позову з порушенням територіальної юрисдикції (підсудності), а також застосував очевидно неспівмірні заходи забезпечення позову, які не відповідали меті застосування правового інституту забезпечення позову, що призвело до непропорційного втручання у право власності як основоположне право людини.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 03 лютого 2022 року (провадження № 11-40cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103893126>.

1.1.18. Щодо оскарження рішення ВРП про залишення без змін рішення її ДП стосовно притягнення судді місцевого суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарних проступків, передбачених підпунктом «а» пункту 1 та пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з ненаведенням обґрунтувань необхідності і можливості затвердження мирових угод поза межами предмета позовних вимог

ВРП в оскаржуваному рішенні визнала обґрунтованим висновок ДП про те, що ухвалені суддею ОСОБОЮ\_1 рішення у справах № 554/2374/18, № 554/3811/18, № 554/3649/18 не містять необхідного мотивування, що відповідно до пункту 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII свідчить про допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод, зокрема права на справедливий суд.

Надаючи оцінку доводам скаржниці в частині незгоди із цим висновком, ВП ВС зазначила, що відповідно до пункту 3 частини першої статті 260 ЦПК України (тут і далі – у редакції, чинній на момент постановлення ухвал про затвердження мирових угод у справах № 554/2374/18, № 554/3811/18, № 554/3649/18) ухвала, що викладається окремим документом, складається з мотивувальної частини із зазначенням мотивів, з яких суд дійшов висновків, і закону, яким керувався суд, постановляючи ухвалу. Частиною першою статті 207 ЦПК України встановлено, що мирова угода укладається сторонами з метою врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін. У мировій угоді сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб.

Предметом спору у справах № 554/2374/18, № 554/3811/18, № 554/3649/18 було зобов'язання відповідача належним чином виконати умови договорів про надання юридичних послуг щодо впорядкування правовстановлюючих документів на нерухоме майно, яким користувалися позивачі.

За результатами розгляду заяв про затвердження мирових угод у цих справах суддя ОСОБА\_1 визнала за позивачами право власності на об'єкти нерухомого майна з правом присвоєння окремих адрес та необхідністю державної реєстрації права власності на об'єкти нерухомості.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Зазначаючи про можливість визнання мирових угод, скаржниця у постановлених 16 травня та 08 червня 2018 року ухвалах не мотивувала, з яких підстав вона погодилась із позиціями сторін у справах. Крім того, за відсутності в матеріалах справ документів, які підтверджують право власності на об'єкти нерухомості, визнане зазначеними рішеннями, суддя ОСОБА\_1 не перевірила, чи не суперечать умови мирової угоди закону, та не вказала про це в постановлених ухвалах.

Ураховуючи предмет спору у справах № 554/2374/18, № 554/3811/18, № 554/3649/18, наявні в матеріалах докази щодо правового режиму майна, про яке йшлося в мирових угодах, а також установлені ЦПК України умови затвердження мирової угоди, ВП ВС визнала обґрунтованим висновок ВРП про те, що ухвалені суддею ОСОБОЮ\_1 рішення у цих справах не містять обґрунтування необхідності та можливості затвердження мирових угод поза межами предмета позовних вимог, а відтак погодилась з висновком відповідача про наявність у діях скаржниці ознак дисциплінарного проступку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2023 року (провадження № 11-228cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115308744>.

## 1.1.19. Щодо обов'язку ВРП та її дисциплінарного органу при кваліфікації вчинення суддею дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, навести мотиви порушення прав людини і основоположних свобод унаслідок недотримання суддею правових норм

При оцінці рішення ВРП від 04 лютого 2021 року № 242/0/15-21 щодо наявності в ньому посилань на визначені законом підстави дисциплінарної відповідальності судді та мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків, ВП ВС виходила з того, що ВРП та її Третя ДП дійшли висновків, що суддя ОСОБА\_1, постановляючи ухвалу про відкриття апеляційного провадження від 21 квітня 2020 року, пунктом 5 резолютивної частини якої зупинено дію оскарженої в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції про забезпечення позову, що суперечить приписам частини восьмої статті 140 ГПК України, а також постановляючи ухвалу про виправлення описки від 07 травня 2020 року, якою з тексту резолютивної частини ухвали про відкриття апеляційного провадження за ініціативою суду виключено пункт 5 (про зупинення дії ухвали про забезпечення позову), що суперечить нормам статті 243 ГПК України, діяв не у спосіб, визначений господарським процесуальним законодавством, не як «суд, встановлений законом», при цьому характер порушень указує на те, що вони виходять за межі простої суддівської помилки.

Вказані дії судді ОСОБИ\_1, пов'язані з порушенням норм господарського процесуального законодавства, кваліфіковано ВРП та її дисциплінарним органом



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

за пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, а саме внаслідок грубої недбалості допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод.

Однак ВП ВС звернула увагу на те, що за змістом пункту 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII обов'язковою умовою для кваліфікації дій судді як дисциплінарного проступку, за який суддю ОСОБУ\_1 притягнуто до дисциплінарної відповідальності, є порушення внаслідок дій судді прав людини і основоположних свобод, визначених Конвенцією.

На переконання ВП ВС, порушення прав людини і основоположних свобод мають полягати не в самому по собі неправильному застосуванні суддею положень закону, якими гарантовані ті чи інші права людини (навіть якщо ця помилка мала місце), а в настанні внаслідок цього конкретних фактів чи обставин, які полягають у заподіянні носію права чи іншим особам шкоди (втрата, знищення чи пошкодження майна, інші матеріальні збитки, незаконне позбавлення свободи, витік конфіденційної чи службової інформації, позбавлення чи обмеження у можливостях здійснювати професійну діяльність, шкода життю, здоров'ю, майну, честі, гідності, репутації тощо). Порушення вимог закону, навіть якщо воно допущене, може бути лише причиною таких фактів і обставин, якщо вони настали, а не становити наслідок саме по собі.

Проте в оскаржуваному рішенні ВРП та рішенні її Третьої ДП не зазначено про настання внаслідок дій судді ОСОБИ\_1 конкретних порушень прав позивачки у справі № 922/721/20 та її основоположних свобод у розумінні Конвенції.

Отже, якщо ВРП вважала, що існує факт порушення прав людини і основоположних свобод унаслідок грубої недбалості судді ОСОБИ\_1, то вона мала навести такі порушення в розумінні Конвенції у зв'язку з діями судді, а також навести мотиви власних висновків про існування прямого, неминучого причинового зв'язку такого порушення з недотриманням суддею правових норм.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 лютого 2022 року (провадження № 11-97cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104415079>.

1.1.20. Щодо перевірки підстав для притягнення судді адміністративного суду до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, у зв'язку з прийняттям ухвали про вжиття заходів забезпечення позову у вигляді заборони державному виконавцю вчиняти дії з примусової реалізації майна та проведення електронних торгів під час виконавчого провадження

Оцінюючи оскаржуване рішення ВРП щодо наявності в ньому посилань на встановлені законом підстави дисциплінарної відповідальності судді та мотиви, з яких відповідач дійшов відповідних висновків, ВП ВС вказала, що визначальним

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

критерієм правомірності оскаржуваного рішення є встановлення ВРП та її дисциплінарним органом обставин, що свідчать про наявність у діях судді ознак істотного дисциплінарного проступку.

Однак, дослідивши наявні у справі матеріали, заслухавши представників сторін та обговоривши їх доводи, ВП ВС не погодилася з наведеними у спірному рішенні мотивами, з яких ВРП дійшла висновку про доведеність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, та зазначила, що питання застосування судами обмежень, які містяться у частині шостій статті 151 КАС України, щодо вжиття заходів забезпечення позову, що полягають у вказівці на заборону державному виконавцю вчиняти дії щодо примусової реалізації майна та проведення електронних торгів під час виконавчого провадження, має низку особливостей, зумовлених нормативним регулюванням виконавчого провадження та контролю за виконанням судових рішень.

У спірному рішенні ВРП вказувала передусім на грубе порушення суддею норм процесуального законодавства при постановленні ухвали, а саме частини шостої статті 151 КАС України. Проте таке твердження спростовується відсутністю сталої єдиної судової практики щодо застосування ідентичних за змістом правил частини дванадцятої статті 137 ГПК України та частини шостої статті 151 КАС України, адже в одних випадках суди касаційної інстанції вважають, що продаж майна, що належить на праві приватної власності боржнику, на аукціоні в процедурі виконавчого провадження не є публічною конкурсною процедурою, а в інших – навпаки.

Відповідно до частини другої статті 106 Закону № 1402-VIII скасування або зміна судового рішення не має наслідком дисциплінарну відповідальність судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли скасоване або змінене рішення ухвалено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Отже, невизначеність та неоднозначність у питанні правозастосування, відсутність єдності судової практики з питання застосування частини дванадцятої статті 137 ГПК України та частини шостої статті 151 КАС України унеможливають притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, натомість можуть свідчити про наявність виключної правової проблеми щодо тлумачення та застосування правової норми, вирішення якої не віднесено до компетенції ВРП.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 09 червня 2022 року (провадження № 11-443cap20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423462>.

## 1.1.21. Щодо оскарження ухвали ВРП про відмову в задоволенні клопотання про поновлення строків на оскарження рішення її ДП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності

ВП ВС відзначила, що при вирішенні питання про поновлення строків для звернення до ВРП як квазісудового органу підлягають застосуванню сформовані у практиці ЄСПЛ за статтею 6 Конвенції стандарти.

Законодавство, яке регулює порядок оскарження рішення ДП ВРП, передбачає можливість поновлення строку на оскарження у випадку, якщо ВРП дійде висновку про те, що він був пропущений з поважних причин (частина друга статті 51 Закону № 1798-VIII). Закон не містить переліку обставин чи їх критеріїв, за якими такі обставини для поновлення строку можуть бути визнані поважними.

Можливість оскаржити рішення дисциплінарного органу по суті є важливим запобіжником суддівської незалежності та незалежності судової системи в цілому, що ВРП зобов'язана врахувати як орган, який відповідно до статті 1 Закону № 1798-VIII насамперед діє для забезпечення незалежності судової влади, у тому числі при вирішенні питання про поновлення строків на оскарження рішення дисциплінарного органу.

Проаналізувавши положення частини шостої статті 34, частини десятої статті 50 Закону № 1798-VIII, ВП ВС дійшла висновку про те, що оприлюднення повного тексту рішення ДП ВРП на офіційному вебсайті не скасовує обов'язку ВРП вручити чи надіслати копію цього рішення судді у триденний строк з дня оголошення його резолютивної частини.

Отже, вручення рішення ДП в той чи інший спосіб судді є процесуальним обов'язком ВРП. Відомості про вручення (доставлення) рішення ДП судді повинні підтверджуватися належними доказами, зокрема розпискою про вручення, рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення.

Виходячи з того, що наявними у матеріалах справи доказами не спростовано факту ознайомлення заявниці з оскаржуваним рішенням Третьої ДП ВРП від 06 липня 2021 року, ВП ВС вказала, що вважає, що, ухвалюючи рішення про залишення без розгляду скарги ОСОБИ\_1 на рішення ДП, ВРП не врахувала критеріїв, сформованих у практиці ЄСПЛ у питаннях поновлення строків.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 06 червня 2024 року у справі № 990SCGC/1/23 (провадження № 11-193cap23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119776606>.

## 1.1.22. Щодо неможливості притягнення слідчого судді до дисциплінарної відповідальності за відсутності чітко встановленого законом порядку вчинення процесуальних дій або неузгодженості його елементів

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Оцінюючи рішення ВРП щодо наявності у ньому посилань на визначені законом підстави дисциплінарної відповідальності судді та мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків, ВП ВС виходила з того, що визначальним критерієм правомірності оскаржуваного рішення відповідача є встановлення дисциплінарним органом обставин, що свідчать про наявність у діях судді ознак дисциплінарного проступку.

Відштовхуючись від мети та завдання судового перегляду рішення ВРП у дисциплінарному провадженні про притягнення судді ОСОБИ\_1 до дисциплінарної відповідальності та застосування до нього дисциплінарного стягнення у виді попередження, ВП ВС не погодилася з тим, що дії судді ОСОБИ\_1 з постановлення ухвали від 17 вересня 2020 року у справі № 991/7266/20 (провадження № 1-ксс/991/7465/20) про продовження строку досудового розслідування у кримінальному провадженні від 21 червня 2019 року за підозрою, зокрема, ОСОБИ\_2 містять ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, оскільки з аналізу фактичних обставин, які покладено в основу оскаржуваного рішення ВРП, не вбачається вчинення суддею дій, які б свідчили про ухвалення судового рішення усупереч чітким, однозначно зрозумілим процесуальним нормам. Натомість рішення ВРП містить оцінні судження про незаконність та необґрунтованість постановленої суддею ухвали, які ВРП висувала та сформулювала поза межами наданих їй функцій.

ВП ВС наголосила, що в межах цієї справи не ставила собі за мету оцінити законність та обґрунтованість ухвали слідчого судді ОСОБИ\_1, оскільки це не є повноваженнями суду в межах розгляду скарги судді на рішення ВРП, ухвалене за результатами розгляду скарги на рішення її ДП за наслідками розгляду дисциплінарної справи.

Водночас ВП ВС зробила висновок, що відсутність чітко встановленого законом порядку вчинення слідчим суддею відповідних процесуальних дій або неузгодженість його елементів унеможливорює настання відповідальності судді за свободу суддівського розсуду.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 травня 2022 року (провадження № 11-194cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104728586>.

## 1.1.23. Щодо можливості використання протоколів огляду про проведення НСРД як доказів при вирішенні питання застосування до судді дисциплінарного стягнення

ВП ВС визначила, що нерозсекречення такого процесуального документа, як ухвала слідчого судді апеляційного суду, якою надано дозвіл на проведення НСРД стосовно судді ОСОБА\_5, на час звернення прокурора з дисциплінарною скаргою та відсутність такої ухвали суду в матеріалах цього дисциплінарного

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

провадження не змінює встановлених Другою ДП ВРП під час розгляду дисциплінарної справи обставин щодо порушення, зокрема, суддею ОСОБОЮ\_1 норм суддівської етики та стандартів поведінки судді.

До того ж дисциплінарний орган не оцінює доказів щодо їх належності та допустимості в розумінні кримінально-процесуального закону, а лише надає правову оцінку обставинам наявності або відсутності в поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді.

Оцінивши в сукупності встановлені під час розгляду дисциплінарної справи обставини, зафіксовані у протоколах НСРД телефонні розмови, протоколи допиту суддів, належність зазначених номерів телефонів суддям ОСОБИ\_2, ОСОБИ\_3, ОСОБИ\_1, ОСОБИ\_4, які вели розмови із зазначених номерів телефонів із суддею ОСОБОЮ\_5 стосовно обставин відповідних судових справ, що розглядалися нею, зміст таких розмов у зіставленні з конкретними обставинами у конкретних справах, а також іншими доказами, про які зазначено вище, Друга ДП ВРП дійшла обґрунтованого висновку про порушення норм суддівської етики та стандартів поведінки судді.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС не погодилася з доводами позивачки про те, що протоколи огляду про проведення НСРД не можуть бути предметом доказу в дисциплінарному провадженні.

Висновок щодо можливості використання таких доказів під час дисциплінарного провадження стосовно прокурора ВП ВС зробила також у своїх постановках від 22 та 29 січня 2019 року (справи № 800/454/17 (П/9901/141/18) та № 9901/728/18 відповідно).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 липня 2022 року (провадження № 11-168cap21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105624100>.

## 1.2. Справи щодо оскарження рішень ВРП стосовно дисциплінарної відповідальності прокурора

### 1.2.1. Щодо визнання незаконним та скасування рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП, яким визнано наявність у діях слідчого прокуратури під час прийняття постанови про відмову у визнанні особи потерпілою у кримінальному провадженні ознак дисциплінарного проступку у вигляді невиконання службових обов'язків (пункт 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII)

ВП ВС визначила, що оскаржуваний акт ВРП ґрунтується на висновках слідчого судді щодо правової оцінки дій позивача, викладених в ухвалі від 8 листопада 2018 року за результатами розгляду скарги ОСОБИ\_2 на постанову слідчого ОСОБИ\_1 від 5 жовтня 2018 року, у якій вказано, що висновок слідчого

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

щодо відмови у визнанні ОСОБИ\_2 потерпілим було зроблено передчасно, а постанова не відповідає вимогам статті 55 КПК України. Цією ухвалою також зобов'язано слідчого ОСОБУ\_1 розглянути клопотання ОСОБИ\_2 про призначення судово-психологічної експертизи.

ВП ВС зауважила, що зазначеним судовим рішенням не встановлено факту порушення прав ОСОБИ\_2 у кримінальному провадженні як передумови для визнання його потерпілим, таке судове рішення не зобов'язує слідчого при повторному вирішенні цього питання прийняти конкретне процесуальне рішення, а саме визнати особу потерпілою в кримінальному провадженні.

Скасування постанови слідчого про відмову у визнанні потерпілим автоматично не наділяє заявника статусом потерпілої особи у кримінальному провадженні.

Сам по собі факт процесуального оформлення слідчим ОСОБУ\_1 відсутності підстав для визнання ОСОБИ\_2 потерпілим та скасування відповідного процесуального рішення не вказує на невиконання цим слідчим своїх службових обов'язків як на юридичну ознаку дисциплінарного проступку. На думку ВП ВС, у діях позивача відсутній склад інкримінованого йому дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, а саме невиконання службових обов'язків.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 березня 2021 року у справі № 9901/540/19 (провадження № 11-340зай20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95654418>.

## 1.2.2. Щодо визнання законним і обґрунтованим рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП про закриття дисциплінарного провадження стосовно прокурора та заступника прокурора області на підставі пункту 4 частини першої статті 54 Закону № 1798-VIII

ВП ВС, перевіряючи мотиви, викладені в рішенні від 13 вересня 2018 року, з яких ВРП дійшла висновку про правомірність закриття дисциплінарного провадження КДКП у зв'язку з відсутністю: у діях прокурора Тернопільської області ОСОБИ\_3 дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII (невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків); у діях заступника прокурора Тернопільської області ОСОБИ\_2 дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 1 та 5 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII (невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків; вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури), виходила з такого.

З матеріалів справи слідує та встановлено судом першої інстанції, що рішення КДКП мотивоване тим, що судове рішення про поновлення ОСОБИ\_1 на публічній службі фактично виконано, про що свідчить відповідний наказ від 13 січня 2017 року

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

№ 23к та постанова Тернопільського окружного адміністративного суду від 14 квітня 2017 року й ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 11 липня 2017 року у справі № 819/198/17, якими скасовано постанову від 02 лютого 2017 року про накладення на Прокуратуру Тернопільської області штрафу за невиконання судового рішення у справі № 819/3567/15. Згідно з позицією КДКП не свідчить про вчинення прокурорами дисциплінарних проступків і відсутність запису про поновлення на публічній службі в трудовій книжці ОСОБА\_1, оскільки він такої книжки кадровому підрозділу Прокуратури Тернопільської області не надавав. КДКП за результатами аналізу всіх обставин, встановлених під час перевірки в дисциплінарному провадженні, зокрема й тих, які характеризують прокурора, дійшла висновку про відсутність підстав для притягнення прокурора Тернопільської області ОСОБИ\_3 та його заступника ОСОБИ\_2 до дисциплінарної відповідальності. КДКП дійшла висновку про неможливість установити винуватість цих прокурорів «поза всяким розумним сумнівом».

Не вдаючись до оцінки судових рішень, ухвалених судами різних інстанцій у справах, що стосуються питання звільнення та поновлення ОСОБИ\_1 на посаді начальника структурного підрозділу Прокуратури Тернопільської області, та аналізуючи дії прокурорів ОСОБИ\_3 і ОСОБИ\_2 за обставин, у зв'язку з якими виникла неясність під час виконання постанови Львівського апеляційного адміністративного суду від 12 липня 2016 року, ВРП дійшла висновку про відсутність достатніх доказів, які б слугували підставою для притягнення цих прокурорів до дисциплінарної відповідальності.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП, підтриманим судом першої інстанції, про недоведеність факту вчинення прокурором Тернопільської області ОСОБОЮ\_3 дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII (невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків), у вигляді перешкоджання виконання судового рішення у справі № 819/3567/15.

Стосовно доводів скаржника про недоведення судом першої інстанції обставин реалізації заступником прокурора області ОСОБОЮ\_2 дій у межах наданих йому повноважень ВП ВС підтримала позицію суду першої інстанції про те, що висновки судових інстанцій за наслідками розгляду справ № 819/478/17, 819/3567/15, 819/1761/16 та 819/198/17 щодо підписання позову/касаційної скарги заступником прокурора Тернопільської області ОСОБОЮ\_2 без доказів наявності таких повноважень на представництво інтересів Прокуратури Тернопільської області не є безумовною підставою для висновку про те, що зазначені дії ОСОБИ\_2 були зумовлені умислом у створенні перешкод для виконання судового рішення у справі № 819/3567/15.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 квітня 2021 року у справі № 9901/817/18 (провадження № 11-374зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933509>.

## 1.2.3. Щодо визнання протиправним рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП, яким прокурора притягнуто до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з невиконанням вимог закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

ВП ВС виходила з того, що ВРП, залишаючи без змін рішення про накладення на прокурора дисциплінарного стягнення, погодилась із тим, що в діях позивача наявні ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII (неналежне виконання прокурором службових обов'язків), з огляду на те, що ОСОБОЮ\_1 як прокурором Васильківського відділу Києво-Святошинської місцевої прокуратури Київської області не виконано встановлених законом вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, своєчасно не вжито заходів щодо недопущення виникнення реального конфлікту інтересів та не повідомлено свого безпосереднього керівника про наявність у нього реального конфлікту інтересів.

Проте вказані висновки ВРП визнані передчасними й такими, що прийняті на підставі неповного дослідження обставин справи, оскільки з огляду на об'єктивну сторону дисциплінарного проступку, за вчинення якого позивача притягнуто до відповідальності, слід було перевірити, чи дійсно позивач набув процесуального статусу прокурора в указаному кримінальному провадженні, яким обґрунтовано його перебування у стані конфлікту інтересів.

Відповідач поза увагою залишив пояснення ОСОБИ\_1 з приводу того, що з постановою про його включення до групи прокурорів він ознайомлений не був. Крім того, під час судового розгляду справи ОСОБА\_1 зазначив, що постанови про його включення до групи прокурорів у кримінальному провадженні взагалі не існують.

Цей факт підтверджений постановою Васильківського міськрайонного суду Київської області від 12 серпня 2020 року у справі № 362/3897/20, за якою ОСОБА\_1 не мав та не має службових повноважень у кримінальному провадженні, оскільки постанова про призначення групи прокурорів за участю позивача відсутня. За результатами розгляду справи про адміністративні правопорушення за частиною першою статті 172-7 КУпАП (неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів) провадження було закрито за відсутністю у діях ОСОБИ\_1 складу адміністративного правопорушення.

Тобто ВРП під час здійснення перегляду рішення КДКП не надала оцінки всім обставинам справи, а саме не встановила факту наявності або відсутності постанови про включення ОСОБИ\_1 до групи прокурорів у кримінальному провадженні, де позивач визнаний потерпілим.

Відтак висновок ВРП про те, що ОСОБА\_1 як прокурор Васильківського відділу Києво-Святошинської місцевої прокуратури Київської області не виконав установлених законом вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту



інтересів, визнано таким, що зроблений передчасно, без з'ясування всіх обставин у справі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 3 червня 2021 року у справі № 9901/175/20 (провадження № 11-44зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97903737>.

1.2.4. Щодо визнання законним і обґрунтованим рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП, яким на прокурора накладено дисциплінарне стягнення у виді звільнення з посади в органах прокуратури з підстави вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, що виявилось в неналежному виконанні запиту компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу в кримінальній справі та в незабезпеченні проведення перевірок законності затримання громадян

ВП ВС установила, що позивачка була виконавцем запиту компетентних органів Чеської Республіки про міжнародну правову допомогу в кримінальній справі. Зазначений запит позивачці передано на виконання в березні 2017 року, однак протягом визначеного статтею 558 КПК України місячного строку його виконано не було, при цьому належних доказів складення клопотання про продовження строків розгляду запиту матеріали справи не містять.

В апеляційній скарзі позивачка зазначала, що у період з березня до 26 жовтня 2017 року (з дня отримання нею запиту до його виконання іншим прокурором) вона загалом 59 календарних днів перебувала в щорічній відпустці та на двох лікарняних, у зв'язку із чим не мала можливості виконати згаданий запит та не була його виконавцем.

ВП ВС визнала, що такі доводи не заслуговують на увагу, оскільки навіть з урахуванням указанного часу тимчасової непрацездатності позивачки та її перебування у відпустці вони не спростовують висновків КДКП та ВРП стосовно незабезпечення ОСОБОЮ\_1 належного виконання зазначеного запиту компетентних органів Чеської Республіки відповідно до вимог статті 558 КПК України з дотриманням передбаченого цією нормою місячного строку.

При цьому матеріали справи не містять доказів передоручення виконання згаданого запиту іншому прокурору. Як видно з матеріалів справи, отримавши запит у березні 2017 року, прокурор ОСОБА\_1 у червні того ж року вчиняла дії щодо його виконання.

Також ВП ВС зазначила, що КДКП і ВРП обґрунтовано вказали на наявність у ОСОБИ\_1 службових обов'язків щодо нагляду за додержанням законів при затриманні громадян у порядку статей 207, 208 КПК України слідчими слідчого відділу Печерського управління поліції, у тому числі при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення, пов'язаних з обмеженням особистої свободи

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

громадян, застосуванні в адміністративному порядку інших заходів, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Беручи до уваги викладене, ВП ВС дійшла висновку, що оскаржуване рішення ВРП від 28 лютого 2019 року № 629/0/15-19 є вмотивованим, містить конкретну підставу притягнення позивачки до дисциплінарної відповідальності, визначену законом, а саме невиконання та неналежне виконання службових обов'язків, що утворює склад дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону України № 1697-VII, що виявилось у неналежному виконанні позивачкою міжнародно-правового доручення (запиту), незабезпеченні впродовж січня – жовтня 2017 року проведення перевірок законності затримання громадян у порядку статті 208 КПК України, нездійсненні нагляду за кімнатами для затриманих та доставлених до чергової частини Печерського управління поліції.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 24 червня 2021 року у справі № 9901/195/19 (провадження № 11-224зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98266216>.

1.2.5. Щодо визнання законним і обґрунтованим рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП, яким на прокурора накладено дисциплінарне стягнення у виді догани з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, у зв'язку з нездійсненням нагляду у формі процесуального керівництва за додержанням законів під час проведення досудового розслідування в низці кримінальних проваджень

КАС ВС відмовив у задоволенні позову про скасування рішення ВРП, ухваленого за результатом розгляду скарги прокурора Третього відділу управління процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення та представництва в суді Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Офісу Генерального прокурора, про накладення на нього дисциплінарного стягнення у виді догани з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII.

За висновками ВРП, неналежне виконання позивачем своїх службових обов'язків виразилося у бездіяльності, яка полягає у нездійсненні нагляду у формі процесуального керівництва за додержанням законів під час проведення досудового розслідування НАБУ в кримінальних провадженнях № 42020000000002028, № 42022000000000003, чим допущено порушення загальних завдань кримінального судочинства (частина перша статті 2 КПК України) щодо забезпечення швидкого розслідування і судового розгляду; вимог частини першої статті 28 КПК України, відповідно до якої процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки; вимог статті 36 цього Кодексу в частині повноважень прокурора у кримінальному провадженні.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС погодилась із висновком КАС ВС про те, що неналежне виконання службових обов'язків прокурором ОСОБОЮ\_1 призвело до нездійснення досудового розслідування в кримінальних провадженнях № 42020000000002028, № 42022000000000003 протягом тривалого періоду часу, що суперечить завданням кримінального провадження.

ВП ВС вказала, що оскаржене рішення ВРП є вмотивованим, містить конкретну підставу притягнення позивача до дисциплінарної відповідальності, визначену законом, а саме: неналежне виконання службових обов'язків, що утворює склад дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, та визнала необґрунтованими доводи апеляційної скарги в цій частині.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 31 жовтня 2024 року у справі № 990/39/24 (провадження № 11-180зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123313996>.

**1.2.6. Щодо визнання законним і обґрунтованим рішення ВРП про залишення без змін рішення КДКП про притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності у виді звільнення з посади в органах прокуратури у зв'язку із вчиненням дій, що порочать звання прокурора**

ВП ВС наголосила, що згідно з пунктом 2 Порядку організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України від 13 квітня 2017 року № 111, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 травня 2017 року за № 623/30491, саме факт відмови водія від проходження огляду з метою виявлення стану сп'яніння та ненадання документів, які підтверджують, що прокурор не перебував у такому стані, в цьому випадку є діями, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури.

Адміністративна і дисциплінарна відповідальність є різними видами юридичної відповідальності, мають різний склад порушення, тому притягнення чи непритягнення до дисциплінарної відповідальності не може обумовлюватись наявністю чи відсутністю складу іншого правопорушення чи фактом притягнення до іншого виду відповідальності. Суд у межах розгляду цієї справи не досліджує питання наявності або відсутності вини позивача у вчиненні адміністративного правопорушення, а надає правову оцінку обставинам наявності або відсутності вчинення ним дисциплінарного проступку.

Така правова позиція викладена в постановках ВП ВС від 16 жовтня 2018 року у справі № 800/531/17 та від 12 лютого 2019 року у справі № 9901/711/18.

Беручи до уваги викладене, ВП ВС дійшла висновку, що ВРП належним чином з'ясувала обставини, які мали значення для прийняття рішення, навела мотиви,

з яких дійшла висновків про наявність у діях позивача складу дисциплінарних проступків з посиланням на відповідні докази, та обґрунтувала пропорційність застосованого виду стягнення і його співмірність вчиненому проступку. Оскаржуване рішення ВРП є вмотивованим, містить конкретні підстави звільнення позивача, визначені законом, а саме: вчинення дій, що порочать звання прокурора й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості і незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури, та одноразове грубе порушення правил прокурорської етики (пункти 5, 6 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 червня 2022 року у справі № 9901/159/19 (провадження № 11-провадження № 11-4заі22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301903>.

## 1.2.7. Щодо можливості використання інформації, отриманої в результаті НСРД, під час здійснення дисциплінарного провадження стосовно прокурора

ВП ВС врахувала, що висновок про факт вчинення дисциплінарного проступку ОСОБОЮ\_1 ґрунтується на витязі з ЄРДР у кримінальному провадженні від 04 квітня 2018 року; протоколі допиту свідка ОСОБИ\_1; стенограмах аудіозаписів телефонних розмов ОСОБИ\_1; протоколі про проведення тимчасового доступу до документів; протоколі огляду документів; протоколі про проведення НСРД.

Позицію щодо можливості використання відомостей, наявних у матеріалах кримінального провадження, під час дисциплінарного провадження стосовно прокурора ВП ВС викладала у своїх постановках від 22 та 29 січня 2019 року (справи № 800/454/17 (П/9901/141/18) та № 9901/728/18 відповідно).

ВП ВС підкреслила, що хоча дисциплінарне провадження й ґрунтувалося на матеріалах кримінального провадження, однак оцінювалися такі матеріали КДКП та ВРП лише в аспекті наявності / відсутності в діях ОСОБИ\_1 ознак дисциплінарного проступку.

ВП ВС також зауважила, що в межах цієї справи адміністративний суд не перевіряє допустимість доказів, отриманих у кримінальному провадженні, на відповідність вимогам КПК України. Водночас визнала обґрунтованою підтриману ВРП позицію про те, що при оцінці обставин дисциплінарного провадження надається правова кваліфікація тільки фактам, які можуть свідчити про наявність або відсутність у діях прокурора складу дисциплінарного проступку та про ступінь його вини. Встановлені під час дисциплінарного провадження факти та обставини мають значення тільки для прийняття рішень КДКП у межах її компетенції та жодним чином не свідчать про доведеність вини особи у вчиненні адміністративних, цивільних або кримінальних правопорушень.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 вересня 2021 року у справі № 9901/501/19 (провадження № 11-14зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100359334>.

1.2.8. Щодо неналежності до юрисдикції судів розгляду позову заявника про оскарження рішення ВРП стосовно визнання відсутності порушення прокурором вимог щодо несумісності у зв'язку з тим, що оспорюваний акт не породжує, не змінює і не припиняє прав чи обов'язків заявника у сфері публічно-правових відносин

Як убачається з матеріалів справи, ОСОБА\_1 реалізував своє право на звернення до ВРП із заявою про порушення вимог щодо несумісності начальником відділу організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення в обласних прокуратурах Департаменту нагляду за додержанням законів органами безпеки Офісу Генерального прокурора, у якій навів факти, що підтверджували, на його думку, вчинення прокурором відповідного порушення.

За результатами розгляду справи щодо несумісності, порушеної за заявами ОСОБИ\_1, ВРП ухвалила рішення про визнання відсутності порушень прокурором вимог щодо несумісності.

Зміст спірного рішення свідчить, що воно в розумінні пункту 19 частини першої статті 4 КАС України є актом індивідуальної дії, оскільки стосується прав та інтересів прокурора, щодо якого вирішувалося питання про порушення вимог щодо несумісності.

ВП ВС зазначила, що обраний позивачем спосіб захисту – оскарження рішення ВРП про визнання відсутності порушень прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю або статусом жодним чином позитивно не вплине на хід досудового розслідування й не відновить його прав. Крім того, саме рішення ВРП за результатами розгляду справи щодо несумісності хоч і прийняте за заявою позивача, не створює для нього жодних юридичних прав та/чи обов'язків, а з огляду на завдання справ щодо несумісності і правовий статус ВРП у цих правовідносинах рішення цього органу не може порушувати особистих прав та/або інтересів заявника.

Спірне рішення не адресоване ОСОБИ\_1, воно не породжує, не змінює і не припиняє його прав чи обов'язків у сфері публічно-правових відносин, що унеможлиблює оскарження цього індивідуального акта позивачем незалежно від того, вважає чи не вважає він, що такий акт опосередковано зачіпає його права та/або законні інтереси. Воно породжує права й обов'язки тільки для прокурора – суб'єкта, якому воно адресоване.

З огляду на наведене ВП ВС дійшла висновку про необхідність скасування рішення КАС ВС від 27 червня 2023 року із закриттям провадження у справі.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС водночас звернула увагу, що поняття «спір, який не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства» слід тлумачити в ширшому значенні, тобто як поняття, що стосується спорів, які не підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства, спорів, які взагалі не підлягають судовому розгляду, а також спорів, стосовно яких законом установлені імперативні вимоги щодо суб'єктного складу, у зв'язку із чим ВП ВС не зазначила, до юрисдикції якого суду належить вирішення заявлених у цій справі позовних вимог.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 14 вересня 2023 року у справі № 990/73/23 (провадження № 11-1183ai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113701377>.

## 2 Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про звільнення судді з посади та про припинення відставки судді

### 2.1. Щодо строку оскарження до суду рішення ВРП про звільнення судді з посади

ВП ВС у постанові від 08 вересня 2022 року у справі № 990/11/22 зазначила, що спір виник з приводу проходження та звільнення з публічної служби, до спірних відносин застосовується місячний строк звернення до адміністративного суду.

Крім того, частиною першою статті 35 Закону № 1798-VIII встановлено, що рішення ВРП може бути оскаржене до ВС протягом тридцяти днів з дня його ухвалення.

КАС ВС, коли ухвалював судові рішення про залишення позовної заяви без розгляду, виходив з того, що рішення № 3822/0/15-17 ВРП ухвалила 28 листопада 2017 року та оприлюднила на своєму офіційному вебсайті. ОСОБА\_1 звернувся до суду з вимогою скасувати це рішення лише 10 січня 2022 року, тобто зі спливом більше 5 років з моменту, коли він міг ознайомитись із цим рішенням ВРП на її офіційному вебсайті. Названі позивачем обставини, які не дозволяли йому своєчасно звернутись до суду, як-от обмеження можливості особистого ознайомлення з оскаржуваним рішенням ВРП в матеріалах суддівського дос'є, необізнаність у тому, що від його імені рішення № 3822/0/15-17 оскаржувалось адвокатами двох адвокатських об'єднань, суд назвав непереконливими та суто суб'єктивними.

ВП ВС погодилася з доводами КАС ВС про те, що заявник не вказав об'єктивних причин неможливості ознайомлення з оскаржуваним рішенням ВРП на її офіційному вебсайті, на якому воно було опубліковане, оскільки доступ до такої інформації вільний та не обмежений, а також не повідомив, коли та за яких обставин з відкритих джерел йому стало відомо про прийняття ВРП оскаржуваного рішення.

ВП ВС визнала обґрунтованими висновки суду першої інстанції про те, що ОСОБА\_1 не навів змістовних і вагомих доводів щодо вчинення ним усіх

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

необхідних і можливих дій, які вказують на бажання реалізувати його процесуальні права з метою їх захисту.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 вересня 2022 року у справі № 990/11/22 (провадження № 11-82зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106191208>.

ВП ВС у постанові від 10 листопада 2022 року у справі № 990/115/22 указала, що строк, передбачений частиною п'ятою статті 122 КАС України, є процесуальним строком, встановленим законом, який суд може поновити, якщо визнає причини його пропуску поважними. Водночас поважними причинами пропуску процесуального строку є причини, які унеможливають або ускладнюють можливість вчинення процесуальних дій у визначений законом строк, є об'єктивно непереборними, не залежать від волевиявлення особи, що звернулась з адміністративним позовом, пов'язані з дійсно істотними обставинами, перешкодами чи труднощами, що унеможливили своєчасне звернення до суду, та підтверджені належними і допустимими доказами. Незнання про порушення своїх прав через байдужість або небажання дізнатися не є поважною причиною пропуску строку звернення до суду.

У зв'язку із цим ВП ВС визнала обґрунтованим висновок КАС ВС, що, звертаючись 27 липня 2022 року до суду з позовом про оскарження спірного рішення від 15 лютого 2022 року, позивачка пропустила місячний строк звернення до суду із цим позовом. КАС ВС взяв до уваги доводи про введення в Україні з 24 лютого 2022 року військового стану та пов'язані із цим обмеження та з урахуванням цього зауважив, що позивачкою та її представником так і не було наведено жодних причин і не подано доказів, які б підтверджували реальну відсутність у них можливості підготувати та подати позовну заяву в місячний строк після отримання спірного рішення (08 червня 2022 року) й ознайомлення з його змістом і мотивами. Сам по собі факт запровадження воєнного стану в Україні не є підставою для поновлення процесуального строку. Такою підставою можуть бути обставини, що виникли внаслідок запровадження воєнного стану та унеможливили виконання учасником судового процесу процесуальних дій протягом встановленого законом строку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 листопада 2022 року у справі № 990/115/22 (провадження № 11-107зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354803>.

## 2.2. Щодо оскарження зупинення ВРП розгляду питання про звільнення судді у відставку до розгляду подання про звільнення судді з посади з підстави порушення вимог щодо несумісності

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС відзначила, що відповідно до частини третьої статті 55 Закону № 1798-VIII ВРП має право зупинити розгляд питання про звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 1 та 4 частини шостої статті 126 Конституції України, на час розгляду скарги або заяви, наслідком якої може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 2, 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України.

Аналогічне правило закріплено в пункті 15.8 Регламенту, згідно з яким розгляд питання про звільнення судді з посади відповідно до пунктів 1 та 4 частини шостої статті 126 Конституції України може бути зупинено ВРП на час розгляду скарги або заяви, але не більше ніж на дев'яносто днів. У разі продовження ДП строку розгляду дисциплінарної справи строк зупинення може бути продовжено.

У процесі судового розгляду справи встановлено, що підстави для вирішення питання про порушення суддею вимог щодо несумісності і, як наслідок, звільнення його з посади судді виникли раніше, ніж позивач виявив бажання звільнитися з посади судді у відставку.

Таким чином, неможливість розгляду ВРП у місячний строк заяви позивача про звільнення його у відставку спрямована на виконання вимог пункту 2 частини шостої статті 126 Конституції України та статей 55, 56 Закону № 1798-VIII.

Отже, призначення розгляду питання про звільнення судді ОСОБИ\_1 у відставку поза межами визначеного законом місячного строку для такого розгляду було пов'язане з конкретними обставинами, які цьому передували, що унеможливило його своєчасність та здійснення у визначених законом межах.

З огляду на наведене ВП ВС визнала обґрунтованим висновок суду першої інстанції про те, що оскаржувана позивачем бездіяльність ВРП щодо нерозгляду його заяви про звільнення у відставку протягом строку, передбаченого частиною третьою статті 116 Закону № 1402-VIII, не містить ознак протиправності, позаяк зумовлена наявністю нерозглянутого (чинного та нереалізованого) подання ВРЮ про звільнення позивача з посади за порушення вимог щодо несумісності, яке надійшло на розгляд ВРП раніше, ніж заява ОСОБИ\_1 про звільнення його з посади судді у відставку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 24 листопада 2022 року у справі № 9901/480/19 (провадження № 11-109зай22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834508>.

## 2.3. Щодо визнання протиправними дій ВРП стосовно невідновлення розгляду заяви судді про звільнення з посади у відставку до проходження кваліфікаційного оцінювання в порядку дисциплінарного стягнення

Після прийняття 13 грудня 2023 року рішення Другої ДП ВРП № 1284/2дп/15-23, яким відмовлено у притягненні до дисциплінарної



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

відповідальності судді Октябрського районного суду міста Полтави ОСОБИ\_1, 14 грудня 2023 року позивачка звернулася до ВРП із заявою про поновлення розгляду питання про звільнення її у відставку з посади судді Октябрського районного суду міста Полтави.

Вирішуючи питання про поновлення розгляду заяви ОСОБИ\_1 про звільнення її у відставку, ВРП не прийняла рішення щодо поновлення розгляду такої заяви, оскільки вважала, що наразі є нереалізоване в повному обсязі дисциплінарне стягнення відносно позивачки, накладене рішенням Другої ДП ВРП від 01 березня 2021 року № 496/2дп/15-21.

ВП ВС вказала, що положення частини третьої статті 55 Закону № 1798-VIII надають ВРП право зупинити розгляд питання про звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 1 та 4 частини шостої статті 126 Конституції України, на час розгляду скарги або заяви, наслідком якої може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 2, 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України.

Разом з тим дисциплінарне стягнення, накладене рішенням Другої ДП ВРП від 01 березня 2021 року № 496/2дп/15-21, не передбачає можливості звільнення позивачки з посади через порушення суддею вимог щодо несумісності; вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді; порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна.

Накладення дисциплінарного стягнення у вигляді направлення судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації з подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді має на меті саме підвищити кваліфікаційний рівень судді для майбутнього здійснення правосуддя.

Отже, ВП ВС зробила висновок, що наявність нереалізованого дисциплінарного стягнення (тим більше не з вини судді) не може бути перешкодою для звільнення судді у відставку, оскільки кваліфікаційне оцінювання для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді в межах дисциплінарного провадження доцільно проводити, якщо суддя виявляє бажання продовжити працювати на посаді судді, проте таке оцінювання втрачає свою мету щодо осіб, які виявили намір звільнитися у відставку чи за власним бажанням.

Більше того, навіть дисциплінарне стягнення у вигляді подання про тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді не може бути перешкодою для звільнення судді у відставку чи за власним бажанням, якщо суддя не бажає в подальшому продовжувати здійснювати правосуддя.

Таким чином, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що з прийняттям рішення Другої ДП ВРП від 13 грудня 2023 року № 1284/2дп/15-23

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

про відмову у притягненні до дисциплінарної відповідальності судді Октябрського районного суду міста Полтави ОСОБИ\_1 за дисциплінарною скаргою ОСОБИ\_2 відпали підстави для зупинення розгляду заяви судді про звільнення її у відставку. Тому відповідно до абзацу другого пункту 5.22 Регламенту ВРП мала поновити розгляд зупиненої справи, адже обставини, що викликали її зупинення, були усунені.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 05 грудня 2024 року у справі № 990/68/24 (провадження № 11-245зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123567890>.

## 2.4. Щодо незастосування при прийнятті рішення ВРП про звільнення судді з посади положень частини третьої статті 40 КЗпПУ стосовно недопустимості звільнення працівника в період його тимчасової непрацездатності або перебування у відпустці

ВП ВС зазначила, що відповідно до частини третьої статті 40 КЗпПУ не допускається звільнення працівника з ініціативи власника або уповноваженого ним органу в період його тимчасової непрацездатності (крім звільнення за пунктом 5 цієї статті), а також у період перебування працівника у відпустці. Це правило не поширюється на випадок повної ліквідації підприємства, установи, організації.

Разом із цим голова місцевого суду видає на підставі акта про звільнення судді з посади відповідний наказ.

Аналізуючи наведене у взаємозв'язку з нормами статті 24 Закону № 1402-VIII, ВП ВС дійшла висновку, що питання звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді Сквирського районного суду Київської області покладено на голову цього суду шляхом видання відповідного наказу, відтак кадрове рішення ВРП від 10 листопада 2020 року № 3069/0/15-20 не порушує вимог частини третьої статті 40 КЗпПУ.

Аналогічний висновок щодо застосування норм матеріального права у подібних правовідносинах був також викладений у постановках ВП ВС від 12 листопада 2020 року у справі № 9901/223/19 (провадження № 11-274зai20), від 15 вересня 2021 року у справі № 800/234/17 (провадження № 11-106зai21), від 21 липня 2022 року у справі № 9901/398/20 (провадження № 11-504зai21).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 07 липня 2022 року у справі № 9901/374/20 (провадження № 11-502зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105249060>; від 21 липня 2022 року у справі № 9901/398/20 (провадження № 11-504зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105624080>.

## 2.5. Щодо визнання рішення ВРП про звільнення судді з посади не рішенням про притягнення до дисциплінарної відповідальності, а рішенням, що приймається на його підставі, кадровим за суттю

ВП ВС визнала обґрунтованим викладений у оскаржуваному рішенні висновок суду першої інстанції про те, що рішення ВРП про звільнення судді з посади не є рішенням про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, а лише приймається на його підставі, за своєю суттю таке рішення є кадровим.

При цьому ВП ВС акцентувала увагу на тому, що в рішенні про звільнення судді з посади ВРП не оцінює обставин та висновків дисциплінарного органу щодо змісту, характеру дисциплінарного проступку, виду дисциплінарної відповідальності та інших пов'язаних із цим питань, оскільки для цього законами № 1402-VIII і № 1798-VIII передбачено процедуру перегляду ВРП рішень її дисциплінарного органу. Нормами зазначених вище законів не передбачено права ВРП переоцінювати вже встановлені нею обставини на стадії розгляду подання дисциплінарного органу про звільнення судді з посади.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС вказала, що ВРП у спірному рішенні навела обґрунтування його прийняття виходячи з тих меж умотивованості, яких вимагає закон при вирішенні питання про звільнення судді з посади за наслідками розгляду подання дисциплінарного органу ВРП.

Аналогічний висновок щодо застосування норм права в подібних правовідносинах викладений у постановках ВП ВС від 16 квітня 2020 року у справі № 9901/742/18 (провадження № 11-1152зai19), від 22 вересня 2021 року у справі № 9901/544/19 (провадження № 11-193зai21), від 07 липня 2022 року у справі № 9901/95/2 (провадження № 11-494зai21), від 28 липня 2022 року у справі № 9901/273/20 (провадження № 11-525зai21), від 06 квітня 2023 року у справі № 9901/87/21 (провадження № 11-17зai22) та від 14 вересня 2023 року у справі № 9901/98/21 (провадження № 11-69зai23).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 7 липня 2022 року у справі № 9901/95/2 (провадження № 11-494зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105279533>; від 28 липня 2022 року у справі № 9901/35/20 (провадження № 11-453зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637697>; від 28 липня 2022 року у справі № 9901/273/20 (провадження № 11-525зai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637717>; від 06 квітня 2023 року у справі № 9901/87/21 (провадження № 11-17зai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208959>; від 14 вересня 2023 року у справі № 9901/98/21 (провадження № 11-69зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113769375>.

## 2.6. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення з посади судді за особливими обставинами, без внесення компетентним дисциплінарним органом подання про звільнення за вказаними обставинами

ВП ВС дійшла висновку, що ВРП не вправі (не може) розглядати питання про звільнення судді з посади за особливих обставин, якщо подання дисциплінарного органу складається з двох і більше об'єднаних пропозицій (рішень) про звільнення судді, стосовно однієї чи більше з яких не здійснена процедура дисциплінарного провадження і не ухвалено рішення про наявність у них ознак протиправного поведіння судді.

Якщо подання дисциплінарного органу [пропозиція члена ВРЮ, рішення (подання) ВРЮ] складається з кількох рішень з пропозиціями звільнити суддю за «порушення присяги», відносно одного з яких за рішенням суду належний дисциплінарний орган має провести перевірку частини матеріалів, що раніше були підставами для внесення подання, але такої перевірки не провів, не виніс жодного рішення щодо них і ця недосліджена частина матеріалів входить до складу об'єданого подання, в якому інші частини підстав для звільнення судді не оскаржуються, то ВРП на стадії розгляду питання про звільнення судді за особливими обставинами не може виділяти (виокремлювати) і використовувати для рішення про звільнення судді з посади «неоскаржені» матеріали подання, оскільки об'єдане подання ще «на вході» для пленарного розгляду ВРП питання про звільнення судді з посади набуло властивостей «дефектного», «незавершеного» правового явища.

ВП ВС також зазначила, що ВРП на стадії розгляду подання про звільнення судді за особливих обставин вправі не погодитися зі змістом та обсягом подання дисциплінарного органу про вчинення суддею протиправних дій, що зумовлюють настання юридичної відповідальності, може визнати якусь частину подання такою, що не містить ознак протиправної поведінки судді тощо. Такого змісту та значення рішення ВРП може ухвалювати тільки тоді, коли отримає подання відповідного компетентного дисциплінарного органу, сформованого з дотриманням процедури дисциплінарного провадження, та за наявності підстав про скоєння суддею дій, які є причинами звільнення.

І ЄСПЛ, і національні суди, навіть попри те, що предметом судового розгляду були доводи позивачки щодо незаконності відомої частини рішення ВРЮ від 26 травня 2010 року, констатували, що всі три рішення ВРЮ від 26 травня 2010 року були ухвалені з недотриманням принципів незалежності та безсторонності. Ці порушення можуть бути усунені (виправлені) через відновлення відповідного [дисциплінарного] провадження, під час якого повторному перегляду підлягали б пропозиції членів ВРЮ ОСОБИ\_2 та ОСОБИ\_3, котрі сукупно утворюють підстави для звільнення позивачки з посади судді, тому що і перше, і два інші рішення були прийняті з порушенням конвенційних принципів справедливого правосуддя.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 09 червня 2022 року у справі № 9901/325/20 (провадження № 11-4453ai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105078715>.

## 2.7. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді у зв'язку з ненабранням мінімально допустимого бала під час складання анонімного письмового тестування за обставин перебування судді в непрацездатному стані

Рівень знань у сфері права та рівень практичних навичок та умінь у правозастосуванні є самостійними (самодостатніми) показниками визначення рівня професійної компетентності судді, кожен з яких відповідно до пунктів 2, 3 глави 2 розділу II Положення № 143/зп-16 має на меті проявити й оцінити різні аспекти професійної підготовки і кваліфікації судді (які хоч і взаємопов'язані між собою з огляду на сферу професійної діяльності, втім відмінні один від одного за своєю суттю).

Оцінюючи при цьому рівень знань у сфері права (за показниками, визначеними у пункті 2 глави 2 розділу II Положення № 143/зп-16) шляхом анонімного письмового тестування, не вдасться з'ясувати рівень практичних навичок та умінь у правозастосуванні. Хоч указаний критерій професійної компетентності (рівень знань у сфері права) теж має істотне значення, однак він не може замінити чи частково збалансувати загальний результат іспиту (шляхом додавання балів). Позаяк ідеться про оцінювання відповідності судді займаній посаді, то така особа повинна підтвердити свою відповідність за усіма критеріями та відповідними їм показниками у тій послідовності, яку встановила Комісія.

Критерії, за яких суддя визнається таким, що набрав мінімально допустимий бал іспиту, визначені у рішенні ВККС від 7 червня 2018 року № 133/зп-18.

Згідно з пунктом 4 згаданого рішення суддя вважається таким, що набрав мінімально допустимий бал іспиту, у разі набрання ним: 50 і більше відсотків від максимально можливого бала за складання анонімного письмового тестування; 50 і більше відсотків від максимально можливого бала за виконання практичного завдання.

Таким чином, Комісія для цілей проведення іспиту встановила як мінімально допустимий бал для іспиту загалом, так і для анонімного письмового тестування і практичного завдання зокрема як дві необхідні умови набрання мінімально допустимого бала в межах цього іспиту.

За правилами пункту 9 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 суддя (кандидат на посаду судді), який за результатами етапу «Іспит» набрав менше мінімально допустимого бала, на підставі відповідного рішення Комісії не допускається до етапу «Дослідження досье та співбесіда», припиняє участь у кваліфікаційному оцінюванні та визнається таким, що не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді або відповідність займаній посаді.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Оскільки за складення анонімного письмового тестування позивачка набрала 43,875 бала (з максимально можливих 90), тобто менше 50 відсотків від максимально можливого бала, ВП ВС визначила, що ОСОБА\_1 не підтвердила своєї професійної компетентності на етапі іспиту загалом, а тому правомірно не була допущена Комісією до наступного етапу кваліфікаційного оцінювання.

Аналогічну правову позицію викладено в постановках ВП ВС від 31 жовтня 2018 року у справі № 9901/580/18 (провадження № 11-9023аі18) та від 19 березня 2019 року у справі № 9901/585/18 (провадження № 11-14733аі18).

До того ж ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про те, що ОСОБА\_1 не скористалася наданим їй пунктом 13 розділу III Положення № 143/зп-16 правом не проходити кваліфікаційне оцінювання 27 серпня 2018 року у непрацездатному стані, підтвердженням чого є лист непрацездатності.

ВП ВС наголосила, що стверджуване ОСОБОЮ\_1 порушення ВККС її прав у зв'язку із тимчасовою непрацездатністю не знайшло свого підтвердження, оскільки, як установив суд, позивачка, незважаючи на наявність у неї поважних причин та нормативно визначеної можливості не проходити кваліфікаційне оцінювання 27 серпня 2018 року, вирішила складати іспит, що свідчить про її власне волевиявлення. Інакше кажучи, позивачка вирішила не використовувати своє право, але коли дізналася про результат кваліфікаційного оцінювання, то почала наводити аргументи на захист своїх прав, щоб не зазнати негативних наслідків указанного результату.

На думку ВП ВС, така поведінка позивачки не є добросовісною. Позивачка знала зміст пункту 13 розділу III Положення № 143/зп-16, у якому, як зазначено вище, судді надано право не з'явитись у призначений для кваліфікаційного оцінювання день для складання іспиту в разі наявності на те поважних причин, однією з яких може бути тимчасова непрацездатність.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 07 липня 2022 року у справі № 9901/61/19 (провадження № 11-2563аі21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105423465>; від 27 квітня 2023 року у справі № 9901/260/19 (провадження № 11-3913аі21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749459>.

## 2.8. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді у зв'язку з набранням за результатами кваліфікаційного оцінювання недостатньої кількості балів для визнання таким, що відповідає займаній посаді

ВП ВС вказала, що за змістом пунктів 1, 2 і 4 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

оцінювання. Показники відповідності суддів критеріям кваліфікаційного оцінювання досліджуються окремо один від одного та у сукупності.

Рішення про підтвердження здатності здійснювати правосуддя суддею (кандидатом на посаду судді) у відповідному суді ухвалюється у випадку отримання ним мінімально допустимих і більших балів за результатами іспиту, а також бала, більшого за 0, за результатами оцінювання критеріїв особистої компетентності, соціальної компетентності, професійної етики та доброчесності.

У пункті 5 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 визначено максимально можливий бал оцінювання за кожним з критеріїв, зокрема: за критерієм компетентності – 500 балів (у т. ч. професійна компетентність – 300 балів, особиста компетентність – 100 балів, соціальна компетентність – 100 балів), за критерієм професійної етики – 250 балів, за критерієм доброчесності – 250 балів.

Пунктами 10 та 11 розділу V Положення № 143/зп-16 встановлено, що за результатами кваліфікаційного оцінювання судді для підтвердження відповідності займаній посаді Комісія ухвалює одне з таких рішень: про відповідність займаній посаді судді; про невідповідність займаній посаді судді.

Рішення про підтвердження відповідності судді займаній посаді ухвалюється у разі отримання суддею мінімально допустимого і більшого бала за результатами іспиту, а також більше 67 відсотків від суми максимального можливих балів за результатами кваліфікаційного оцінювання всіх критеріїв за умови отримання за кожен із критеріїв бала, більшого за 0.

ВП ВС у своїх рішеннях неодноразово висловлювала правову позицію з приводу меж судового розсуду при наданні юридичної оцінки діям та рішенням ВККС під час вирішення цим органом питання відповідності судді (кандидата на посаду судді) визначеним у законі критеріям у ході кваліфікаційного оцінювання (зокрема, постанови від 27 березня, 25 квітня, 26 червня, 21 листопада 2018 року, 19 червня 2019 року у справах № П/800/409/17, № 800/328/17, № 800/264/17, № 9901/623/18, № 9901/539/18 відповідно).

У справі встановлено, що за результатами кваліфікаційного оцінювання ОСОБА\_1 з можливих 1000 балів набрав 513,75 бала, у тому числі: за критерієм компетентності (професійної, особистої та соціальної) – 375,75 бала, за критерієм професійної етики – 71 бал, за критерієм доброчесності – 67 балів.

Оскільки набрана позивачем кількість балів є меншою за 67 відсотків від суми максимально можливих балів за результатами кваліфікаційного оцінювання всіх критеріїв, то висновок ВККС про невідповідність судді Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області є таким, що відповідає вимогам закону.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 січня 2022 року у справі № 9901/60/21 (провадження № 11-441зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102892570>.

2.9. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді у зв'язку з отриманням за виконання практичного завдання під час іспиту в межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді менше мінімально допустимої кількості балів

ВП ВС визнала обґрунтованим висновок суду першої інстанції про те, що рішенням ВККС від 07 червня 2018 року № 133-зп/18 не змінено встановлений пунктом 9 розділу V Положення № 143/зп-16 порядок визначення результатів іспиту у межах кваліфікаційного оцінювання, як помилково вважає позивач, а конкретизовано його. У зв'язку із цим необґрунтованим є довід позивача щодо його виправданих очікувань стосовно порядку визначення результатів кваліфікаційного оцінювання, оскільки такі ґрунтувалися на його власному розумінні цього порядку.

ВП ВС вказала, що за правилами пункту 9 глави 6 розділу II Положення № 143/зп-16 суддя (кандидат на посаду судді), який за результатами етапу «Іспит» набрав менше мінімально допустимого бала, на підставі відповідного рішення Комісії не допускається до етапу «Дослідження досьє та співбесіда», припиняє участь у кваліфікаційному оцінюванні та визнається таким, що не підтвердив здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді або відповідності займаній посаді.

Оскільки за виконання практичного завдання позивач набрав 50 балів (з максимально можливих 120), тобто менше 50 відсотків від максимально можливого бала, ВП ВС зробила висновок, що ОСОБА\_1 не підтвердив своєї професійної компетентності на етапі іспиту загалом, а тому правомірно не був допущений Комісією до наступного етапу кваліфікаційного оцінювання.

Аналогічну правову позицію викладено в постановках ВП ВС від 31 жовтня 2018 року у справі № 9901/580/18 (провадження № 11-902зai18) та від 19 березня 2019 року у справі 9901/585/18 (провадження № 11-1473зai18).

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 лютого 2022 року у справі № 9901/471/19 (провадження № 11-368зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104251615>.

2.10. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді у зв'язку з визнанням його під час кваліфікаційного оцінювання таким, що не відповідає критеріям професійної етики і доброчесності, через надходження на суддю численних дисциплінарних скарг та неподання ним декларації доброчесності

Підставами для прийняття оскаржуваного рішення стали обставини, які містяться в суддівському досьє та встановлені під час проведення кваліфікаційного оцінювання судді ОСОБИ\_1 на відповідність займаній посаді за критеріями професійної етики та доброчесності, зокрема: відомості в частині притягнення до дисциплінарної відповідальності та про встановлення факту



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

в межах дисциплінарної справи, провадження у якій закрито внаслідок спливу строків давності притягнення судді до відповідальності; обставини, викладені в ухвалі про відкриття дисциплінарного провадження; а також відомості про надходження за період 2012–2018 років 51 скарги на дії судді, у тому числі дисциплінарне провадження щодо яких було та є пов'язаним з безпідставним затягуванням або невжиттям суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом; зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до ЄДРСР; неподання суддею декларації доброчесності за 2017 рік та декларації родинних зв'язків за 2013–2017 роки. Зміст цих підстав, зовнішній прояв та форма вираження відображені в оскаржуваному рішенні ВККС.

Відповідність судді критеріям професійної етики та доброчесності оцінюється Комісією за показниками, визначеними у розділі II Положення № 143/зп-16, прийнятого на виконання вимог частини п'ятої статті 83 Закону № 1402-VIII.

У зв'язку з набранням суддею ОСОБОЮ\_1 за результатами кваліфікаційного оцінювання всіх критеріїв 642,125 бала, що становить менше 67 відсотків від суми максимально можливих балів, рішенням № 1629/ко-18 ВККС визнала позивача таким, що не відповідає займаній посаді, та рекомендувала ВРП розглянути питання про його звільнення з посади судді.

Щодо незгоди ВРП з рішенням суду першої інстанції в частині висновків суду про те, що ВККС надала оцінку обставинам дисциплінарного проступку, за який суддя вже притягався до дисциплінарної відповідальності, що стало підставою для ухвалення із цих же підстав рішення щодо невідповідності судді займаній посаді, ВП ВС зазначила, що інформація із суддівського дос'є використовується під час проведення кваліфікаційного оцінювання суддів для цілей встановлення відповідності його займаній посаді судді чи продовження кар'єри з метою зайняття посади в іншому суді.

Урахування відомостей про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності є лише композиційним елементом характеристики особи судді. Ці відомості наче «повідомляють», чи може обіймати посаду судді особа, котра вчиняла дії, які за визначенням є неприйнятними і несумісними зі статусом судді.

Відтак наведено твердження, що процедура кваліфікаційного оцінювання не є процедурою повторного притягнення судді до юридичної відповідальності за одне й те саме правопорушення, а рішення відповідачів про невідповідність судді займаній посаді і звільнення його із цієї посади не є видом дисциплінарного стягнення.

ВП ВС дійшла висновку, що при прийнятті рішень ВККС і ВРП врахували, що подані на суддю скарги були пов'язані з безпідставним затягуванням або невжиттям суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволіканням з виготовленням вмотивованого

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

судового рішення, несвоєчасним наданням суддею копії судового рішення для її внесення до ЄДРСР. Очевидно, що вказані обставини можуть вплинути на характеристику судді і, відповідно, на бали оцінки, які за внутрішнім переконанням надавали члени ВККС, а тому були відображені в мотивувальній частині рішення Комісії.

Не погодилась ВРП і з висновком суду першої інстанції щодо достатності та переконливості пояснень позивача стосовно неподання ним декларацій родинних зв'язків і доброчесності. З погляду ВРП, ці пояснення не можна взяти до уваги, оскільки їх не підтверджено жодним доказом. Такі дії судді є свідченням невиконання ним вимог пункту 3 частини сьомої статті 56 Закону № 1402-VIII, що об'єктивно не могло бути залишено поза увагою.

Факт неподання у встановлений строк таких декларацій ніким не заперечується, а наведені з цього приводу пояснення позивача не підтверджені жодними доказами, окрім наданих у судовому засіданні усних та письмових пояснень.

Таким чином, дії судді ОСОБИ\_1 щодо несвоєчасного подання зазначених декларацій є не інакше як свідченням невиконання ним вимог пункту 3 частини сьомої статті 56 Закону № 1402-VIII, що за наведеними вище нормами ВККС не могла залишити поза увагою в межах проведення кваліфікаційного оцінювання судді.

ВП ВС також погодилася з доводами скарги ВРП про те, що за змістом норм частини п'ятої статті 84 Закону № 1402-VIII зупинення кваліфікаційного оцінювання за таких обставин (наявності фактів, що можуть мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді) є правом, а не обов'язком Комісії. Тому сам факт зупинення кваліфікаційного оцінювання щодо інших суддів не може мати правового значення у цій справі.

Отже, ВП ВС визнала у цій справі встановленим, що ВРП, ухвалюючи спірне рішення, діяла в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Законом № 1798-VIII, з дотриманням принципів пропорційності та законності. Оспорюване рішення містить обґрунтовані мотиви, за яких відповідач дійшов правильного висновку про наявність підстав для звільнення судді ОСОБИ\_1 із займаної посади.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 червня 2022 року у справі № 9901/57/19 (провадження № 11-424зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105168221>.

## 2.11. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді з посади у зв'язку з непідписанням його одним із членів ВРП, який брав участь у його прийнятті

ВП ВС зазначила, що підпунктом 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України визначено, що порядок та вичерпні підстави

оскарження рішення про звільнення судді за результатами оцінювання встановлюються законом. Водночас для цілей оскарження рішення про звільнення судді за результатами оцінювання пункт 12 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII відсилає до порядку, встановленого статтею 57 цього Закону.

Статтею 57 Закону № 1798-VIII встановлено, що рішення ВРП про звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 1, 2 та 4 частини шостої статті 126 Конституції України, може бути оскаржене та скасоване з підстав, визначених законом.

Рішення ВРП про звільнення судді з підстав, визначених пунктами 3 та 6 частини шостої статті 126 Конституції України, може бути оскаржене та скасоване виключно з таких підстав: 1) склад ВРП, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати; 2) рішення не підписано будь-ким із складу членів ВРП, які брали участь у його ухваленні; 3) рішення не містить посилань на визначені законом підстави звільнення судді та мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

Рішення ВРП про звільнення судді з підстави, визначеної пунктом 5 частини шостої статті 126 Конституції України, може бути оскаржене та скасоване з підстав, визначених частиною другою цієї статті, або у випадку, якщо суддя не був належним чином повідомлений про засідання ВРП, на якому було ухвалене рішення.

Отже, як слідує із зазначеної норми, обов'язком члена ВРП, який брав участь в ухваленні рішення про звільнення судді, є підписання такого рішення.

ВП ВС звернула увагу на те, що оскаржуване у цій справі рішення ухвалене колегіально, відтак з огляду на зазначені вище законодавчі вимоги непідписання такого акта хоча б одним із членів ВРП (що брали участь у його ухваленні) свідчить про неналежний спосіб його прийняття. Не може існувати рішення, не підписане у спосіб, установлений законом. Такий недолік форми акта є суттєвим та впливає на його чинність.

Отже, ВП ВС дійшла висновку, що непідписання оскаржуваного рішення одним із членів ВРП свідчить про ухвалення такого рішення з порушенням пункту 1 частини другої статті 2 КАС України, що зумовлює його скасування на підставі статті 57 Закону № 1798-VIII.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 лютого 2022 року у справі № 9901/166/20 (провадження № 11-362зай20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076191>.

## 2.12. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді без завершення проведення повторного кваліфікаційного оцінювання в порядку процедури, розпочатої до набрання чинності Законом № 1402-VIII

ВП ВС установила, що процедуру кваліфікаційного оцінювання щодо судді ОСОБИ\_1 було розпочато до набрання чинності Законом № 1402-VIII (30 вересня 2016 року) та не завершено, зокрема, після проходження нею перепідготовки в Національній школі суддів України. Комісія не провела щодо неї повторне кваліфікаційне оцінювання в межах первинного оцінювання як окремий етап первинного оцінювання, тому з урахуванням вимог пункту 21 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» вказаного Закону процедура кваліфікаційного оцінювання підлягає завершенню за правилами, які діяли на день початку такого оцінювання.

Наведене свідчить про відсутність у Комісії підстав для включення судді ОСОБИ\_1 до списку суддів, стосовно яких рішенням від 20 жовтня 2017 року № 106/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання на відповідність займаній посаді з подальшим проведенням іспиту за правилами, що діяли після набрання чинності Законом № 1402-VIII.

З огляду на викладене ВП ВС дійшла висновку, що рішення ВРП від 08 листопада 2018 року № 3435/0/15-18, прийняте за рекомендацією ВККС, про звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді Господарського суду Сумської області на підставі підпункту 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України є невмотивованим.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 червня 2022 року у справі № 9901/932/18 (провадження № 11-433зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105078716>.

## 2.13. Щодо оскарження рішення ВРП про відмову в задоволенні заяви про зміну підстави звільнення з посади судді із «за власним бажанням» на «у відставку»

ВП ВС установила, що предметом цього спору є не дії ВРУ, яка 08 жовтня 2013 року за заявою самого ж позивача від 17 вересня 2013 року та відповідним поданням ВРЮ від 24 вересня 2013 року прийняла Постанову про звільнення позивача за власним бажанням з посади судді. ОСОБА\_1 просить визнати протиправним і скасувати рішення відповідача про відмову в задоволенні його заяви про зміну визначеної ним самим у 2013 році підстави звільнення з посади судді, а також зобов'язати ВРП вирішити питання про зміну обраної ним у 2013 році підстави звільнення його з посади судді із «за власним бажанням» на звільнення «у відставку».

ВП ВС вказала, що як правильно зазначив суд першої інстанції, 30 вересня 2016 року втратив чинність Закон № 2453-VI та набрали чинності закони № 1401-VIII і № 1402-VIII, якими встановлено, зокрема, новий порядок

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

та підстави звільнення суддів з посад, а 05 січня 2017 року набрав чинності Закон № 1798-VIII, який визначає статус, повноваження, засади організації та порядок діяльності ВРП.

ВП ВС не встановила обставин, які відповідно до частини першої статті 57 Закону № 1798-VIII можуть бути підставою для скасування рішення ВРП від 08 червня 2021 року про зміну підстави звільнення з посади судді.

Здійснюючи судовий контроль за правомірністю оскаржуваного рішення ВРП, суд першої інстанції правильно зазначив, що, проаналізувавши норми Конституції України, законів № 1402-VIII і № 1798-VIII, можна дійти висновку, що ВРП не наділена повноваженнями вносити зміни у постанови ВРУ з питань звільнення суддів, скасовувати їх, змінювати підстави звільнення з посади судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 вересня 2022 року у справі № 9901/261/21 (провадження № 11-89зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106788148>.

## 2.14. Щодо оскарження рішення ВРП про відмову у звільненні з посади судді у відставку з підстави неврахування до стажу роботи на посаді судді періоду вимушеного прогулу у зв'язку з незаконним звільненням

ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що в разі скасування судом рішення про звільнення особи з посади судді остання продовжує перебувати у статусі судді, відновлення цього статусу та поновлення на посаді не потребує спеціальних рішень інших органів.

Вжите у пункті 1 частини першої статті 137 Закону № 1402-VIII поняття «робота на посаді судді судів України» охоплює як час фактичної безперервної праці на такій посаді, так і період вимушеного прогулу у зв'язку з незаконним звільненням з неї. ОСОБА\_1 була суддею, яка знаходилася у вимушеному прогулі. На цей період часу поширюється дія пункту 1 частини першої статті 137 Закону № 1402-VIII у разі визначення її стажу роботи на посаді судді судів України. Позивачка була позбавлена можливості здійснювати правосуддя через обставини, які не залежали від неї особисто.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що відповідач трактував пункт 1 частини першої статті 137 Закону № 1402-VIII не у точній відповідності із силою цієї норми і тому помилково виснував про відсутність підстав для зарахування позивачці до стажу роботи, який дає судді право на відставку, періоду з 23 травня 2013 року до 21 серпня 2019 року.

Під час здійснення правосуддя існують випадки, коли за певних умов суддя не може здійснювати правосуддя. Такі випадки поділяються на дві категорії.

До першої категорії належать випадки, коли нездійснення правосуддя обумовлене поведінкою самого судді, зокрема відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, при проведенні

кваліфікаційного оцінювання та застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді тимчасового відсторонення від здійснення правосуддя.

Друга категорія охоплює випадки, коли суддя не здійснює правосуддя через обставини, що не залежать від нього особисто або не обумовлені його поведінкою. Наприклад, припинення роботи суду у зв'язку з військовими діями, стихійним лихом, нездійснення суддею правосуддя у разі ліквідації, реорганізації суду, перебування судді у відрадженні, тимчасова непрацездатність, перебування у різного роду відпустках (основна, додаткова, соціальна), у зв'язку з мобілізацією відповідно до вимог Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

Очевидним є також те, що суддя може не здійснювати правосуддя після відрахування його зі штату та звільнення.

У нашому випадку позивачка втратила статус судді (шляхом звільнення за порушення присяги) не зі своєї волі, вона не мала наміру звільнитися з посади судді. Такі дії (звільнення у зв'язку з порушення присяги судді) стали предметом судового контролю, за наслідками якого встановлено неправомірність звільнення позивачки з посади судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 03 листопада 2022 року у справі № 990/4/22 (провадження № 11-1053ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107476261>.

## 2.15. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення з посади судді у зв'язку з поданням заяви про відставку в частині зменшення зарахування до суддівського стажу календарного періоду проходження позивачем строкової служби

На підставі абзацу четвертого пункту 34 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII (доповнено згідно із Законом № 1798-VIII) судді, призначені чи обрані на посаду до набрання чинності цим Законом, зберігають визначення стажу роботи на посаді судді відповідно до законодавства, що діяло на день їх призначення (обрання).

Таким чином, ВП ВС дійшла висновку, що при обчисленні стажу роботи на посаді судді застосовуються норми законодавства, які були чинними на день призначення (обрання) відповідного судді.

Суд першої інстанції встановив, що Указом Президента України від 12 червня 2003 року № 525/2003 позивач призначений на посаду судді Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області строком на п'ять років, а Постановою ВРУ від 11 грудня 2008 року № 647-VI обраний на посаду судді цього суду безстроково.

Положеннями статті 1 Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів» (чинного на момент призначення позивача суддею) було передбачено, що до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років, зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання у вищих юридичних навчальних закладах та період проходження строкової військової служби.

Згідно з пунктом 3-1 постанови КМУ від 03 вересня 2005 року № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів» до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів та календарний період проходження строкової військової служби.

Як убачається з матеріалів справи, позивач з 05 серпня 1982 року по 18 серпня 1986 року був курсантом Саратовського вищого військового командного училища імені Ф. Е. Дзержинського.

Відповідно до статті 13 Закону СРСР від 12 жовтня 1967 року «Про загальний військовий обов'язок» (у редакції, що діяла на час навчання позивача у вищому навчальному закладі) строк дійсної строкової військової служби для солдатів і сержантів Радянської Армії, берегових частин та авіації Військово-Морського Флоту становив 2 роки.

Отже, ВП ВС дійшла висновку, що календарний період проходження строкової військової служби на момент навчання позивача у Саратовському вищому військовому командному училищі імені Ф. Е. Дзержинського становив 2 роки, що виключає можливість зарахування позивачу усього строку навчання у вищому військовому закладі, тобто 3 років 11 місяців, який становить більший період, ніж визначений термін строкової військової служби відповідно до законодавства, чинного на момент навчання позивача у вказаному закладі. З огляду на наведені норми законодавства, чинні на день призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді та під час його навчання у Саратовському вищому військовому командному училищі імені Ф. Е. Дзержинського, до його стажу роботи, що дає право на відставку судді, зараховується три роки роботи в галузі права та два роки строкової військової служби.

Аналогічна правова позиція викладена в постанові ВП ВС від 22 листопада 2018 року у справі № 9901/455/18 (провадження № 11-556сапс18).

Як убачається з рішення ВРП від 03 жовтня 2023 року № 948/0/15-23, окрім стажу роботи на посаді судді 20 років 3 місяці 22 дні, відповідач зарахував позивачу до стажу роботи, що дає право на відставку судді, стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право на призначення на посаду судді, – 3 роки, а також період строкової військової служби – 2 роки, що загалом становить 25 років 3 місяці 22 дні.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про те, що рішення ВРП від 03 жовтня 2023 року № 948/0/15-23 відповідає вимогам, визначеним частиною другою статті 2 КАС України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 06 червня 2024 року у справі № 990/288/23 (провадження № 11-17зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088909>.

## 2.16. Щодо оскарження рішення ВРП про відмову у звільненні з посади судді у відставку у зв'язку з незарахуванням згідно із законодавством, чинним на час призначення на посаду, до суддівського стажу періоду роботи на посадах слідчого

Суд першої інстанції встановив, що Указом Президента України від 24 лютого 2011 року № 246/2011 ОСОБА\_1 призначена строком на п'ять років на посаду судді Луганського окружного адміністративного суду.

Частиною першою статті 109 Закону № 2453-VI, чинного на день призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді, було визначено, що суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається статтею 131 цього Закону, має право подати заяву про відставку.

Згідно із частиною першою статті 131 указанного Закону (у відповідній редакції) до стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді: 1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України; 2) члена ВРЮ, ВККС; 3) судді у судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

Водночас частиною першою статті 64 Закону № 2453-VI було передбачено, що на посаду судді може бути рекомендований громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи в галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою.

З огляду на наведені норми законодавства, чинні на день призначення позивачки на посаду судді, до її стажу роботи, що дає право на відставку судді, зараховується три роки роботи в галузі права.

Матеріалами справи встановлено, що на час звернення до ВРП із заявою про звільнення з посади судді у відставку ОСОБА\_1 мала стаж роботи на посаді судді 12 років 3 місяці 20 днів.

Як убачається з рішення ВРП від 13 червня 2023 року № 631/8/15-23, окрім стажу роботи на посаді судді – 12 років 3 місяці 20 днів, відповідач зарахував ОСОБИ\_1 до стажу роботи, що дає право на відставку судді, стаж (досвід) роботи (професійної діяльності), вимога щодо якого визначена законом та надавала право на призначення на посаду судді – 3 роки, що загалом становить 15 років 3 місяці 20 днів.



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про те, що ВРП своїм рішенням від 13 червня 2023 року № 631/0/15-23 обґрунтовано відмовила ОСОБИ\_1 у звільненні з посади судді у зв'язку з поданням заяви у відставку, з огляду на відсутність у позивачки двадцяти років стажу роботи на посаді судді, необхідного для її звільнення у відставку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 лютого 2024 року у справі № 420/14019/23 (провадження № 11-163зай23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117207232>.

## 2.17. Щодо оскарження рішення ВРП про відмову у звільненні з посади судді у відставку у зв'язку із прийняттям рішення про відмову у внесенні подання Президентіві України про призначення особи на посаду судді

У лютому 2021 року ОСОБА\_2 звернулася до ВРП із заявою про звільнення з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва у відставку.

Під час розгляду вказаного питання ВРП, зокрема, установила, що Указом Президента України від 10 листопада 2009 року № 919/209 «Про призначення суддів» ОСОБУ\_2 призначено строком на п'ять років суддею Донецького окружного адміністративного суду, Указом Президента України від 15 червня 2013 року № 395/2012 «Про переведення суддів» суддю Донецького окружного адміністративного суду ОСОБУ\_2 переведено на роботу на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва в межах п'ятирічного строку.

ВККС рішенням від 23 вересня 2016 року № 147/бо-16 рекомендувала ОСОБУ\_2 для обрання на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва безстроково та внесла відповідне подання до ВРУ.

Згідно з пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1401-VIII Верховна Рада України 28 жовтня 2016 року передала до ВРЮ подання, документи та рекомендацію Комісії про обрання ОСОБИ\_2 на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва безстроково, які не розглянуто ВРУ.

ВРП 07 листопада 2017 року прийняла рішення № 3603/0/15-17 про відмову у внесенні подання Президентіві України про призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва.

КАС ВС рішенням від 19 грудня 2018 року у справі № 800/551/17 позов ОСОБИ\_2 задовольнив частково, визнав протиправним і скасував рішення ВРП від 07 листопада 2017 року № 3603/0/15-17 «Про відмову у внесенні подання Президентіві України про призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва», а в задоволенні решти позовних вимог відмовив.

ВП ВС постановою від 04 квітня 2019 року скасувала рішення КАС ВС від 19 грудня 2018 року в частині задоволення позову ОСОБИ\_2 про визнання протиправним і скасування рішення ВРП від 07 листопада 2017 року «Про відмову

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

у внесенні подання Президентів України про призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва» та в цій частині ухвалила нове рішення, яким у задоволенні позову ОСОБИ\_2 відмовила. В іншій частині рішення КАС ВС залишила без змін.

У вказаній постанові від 04 квітня 2019 року у справі 800/551/17 (провадження № 11-24зай19) ВП ВС встановила, що ВРП, спираючись на обставини порушення суддею норм процесуального права при ухваленні постанови від 05 грудня 2013 року щодо обмеження права громадян на мирні зібрання, дійшла висновку, що вони можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади в разі призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді, і відмовила у внесенні Президентів України відповідного подання (пункт 60 постанови).

Отже, ВП ВС дійшла висновку, що процедура призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді безстроково є завершеною із прийняттям рішення ВРП від 07 листопада 2017 року про відмову у внесенні подання Президентів України про призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді Окружного адміністративного суду міста Києва, яке мотивовано тим, що обставини порушення суддею норм процесуального права при ухваленні постанови від 05 грудня 2013 року щодо обмеження права громадян на мирні зібрання можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади в разі призначення ОСОБИ\_2 на посаду судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 07 вересня 2023 року у справі № 9901/400/21 (провадження № 11-45зай23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113690645>.

## 2.18. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про звільнення судді згідно з пунктом 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII за результатами розгляду подання ВРЮ про його звільнення у зв'язку з порушенням присяги

У цій справі встановлено, що ВРЮ 31 березня 2016 року прийняла рішення № 709/0/15-16, законність якого перевірів і підтвердив суд (справа № 800/25/17 (800/274/16)), внесла до ВРУ подання про звільнення, зокрема, ОСОБИ\_1 з посади судді Апеляційного суду міста Києва за порушення присяги.

ВРУ підтримала зазначене подання, прийнявши Постанову від 29 вересня 2016 року № 1627-VIII, якою звільнила суддю з посади.

Однак парламент порушив процедуру прийняття цієї Постанови. Такого висновку дійшов КАС ВС і з цих підстав визнав її незаконною і скасував (рішення від 11 листопада 2019 року).

Отже, ВП ВС зробила висновок, що в разі визнання судом незаконним рішення / дій, прийнятого / вчинених ВРУ за результатами розгляду подання ВРЮ про звільнення судді з посади за порушення присяги, незалежно від того, підтримав парламент таке подання і прийняв постанову про звільнення судді чи ні (порушення

вимог закону (зокрема, процедури) можуть мати місце у будь-якому із цих двох випадків), процедура вирішення питання щодо звільнення судді з посади не може вважатися завершеною, а подання ВРЮ, на підставі якого суддя є притягнутим до дисциплінарної відповідальності з обранням йому виду стягнення, – розглянутим.

У контексті обставин справи, яка розглядається, це означає, що внаслідок визнання незаконною і скасування судом Постанови ВРУ від 29 вересня 2016 року № 1627-VIII цей акт не породжує жодних правових наслідків від часу його прийняття, а тому відповідне подання ВРЮ не може вважатися реалізованим, що обумовлює відновлення стадії його розгляду уповноваженим органом.

Отже, доводи скаржника щодо відсутності у його справі факту неприйняття ВРУ рішення за внесеним ВРЮ поданням, а відтак і протиправності застосування ВРП пункту 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII й ухвалення нею рішення про звільнення судді за таким поданням визнані такими, що ґрунтуються на помилковому тлумаченні норм закону і не заслуговують на увагу.

Після скасування зазначеної вище Постанови ВРУ подання ВРЮ від 8 червня 2016 року № 53/0/12-16 не було реалізоване та залишилось чинним.

Після набрання чинності законами № 1401-VIII та № 1402-VIII, а також № 1798-VIII у системі правосуддя відбулися суттєві зміни в організації судоустрою та її правових інститутів. Зокрема, повноваженнями ухвалювати рішення про звільнення суддів тепер наділена лише ВРП.

Передача на підставі пункту 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII на розгляд ВРП подань ВРЮ про звільнення з посади судді, за якими до набрання чинності конституційних змін щодо правосуддя не прийнято рішення Президентом України чи ВРУ, спрямоване на те, щоб процес (правовідносини), розпочатий до того, як змінилося законодавство (у цій сфері), був завершений, але вже з урахуванням нового правового регулювання, зокрема в тій його частині, яка стосується компетенції органів, уповноважених на прийняття відповідних рішень.

ВП ВС визнала, що суд першої інстанції слушно зауважив, що з набранням чинності зазначеними вище законами відповідальність за дії, з якими ВРЮ пов'язувала внесення подання про звільнення позивача, скасована не була і наслідки таких дій у вигляді звільнення з посади судді не змінились.

Також ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що за наведених обставин немає підстав вважати, що ВРП притягнула позивача до відповідальності повторно (за одне і те ж), адже вид відповідальності (стягнення) щодо ОСОБИ\_1 уже обрала ВРЮ своїм рішенням від 31 березня 2016 року № 709/0/15-16, відповідач же реалізував повноваження, якими був наділений парламент (щодо суддів, обраних безстроково) у процедурі звільнення судді і які (повноваження) на перехідний період передано йому (відповідачу).

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 6 квітня 2023 року у справі № 990/86/22 (провадження № 11-1463ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208966>; від 03 серпня 2023 року у справі № 990/38/22 (провадження № 11-183ai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112702941>; від 29 лютого 2024 року у справі № 990/165/23 (провадження № 11-1853ai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117721711>; від 04 квітня 2024 року у справі № 990/194/23 (провадження № 11-1863ai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118297145>; від 23 травня 2024 року у справі № 990/191/23 (провадження № 11-1723ai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119493887>; від 20 червня 2024 року у справі № 990/130/23 (провадження № 11-293ai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396085>.

## 2.19. Щодо відсутності правових підстав для задоволення позову в частині поновлення на посаді судді районного суду та стягнення моральної шкоди у випадку скасування судом рішення ВРП про звільнення з посади судді

Частиною третьою статті 52 Закону № 1798-VIII передбачено, що у випадку скасування судом рішення ВРП, ухваленого за результатами розгляду скарги на рішення ДП, ВРП розглядає відповідну дисциплінарну справу повторно. Повторний розгляд справи здійснюється ВРП у пленарному складі у порядку, визначеному статтею 49 цього Закону.

У ході судового розгляду встановлено, що ОСОБУ\_1 призначено на посаду судді Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області Указом Президента України від 24 лютого 2011 року № 246/2011 строком на п'ять років. Строк повноважень судді ОСОБИ\_1 закінчився 25 лютого 2016 року.

Перша ДП ВРП ухвалою від 23 вересня 2020 року № 2701/1дп/15-20 за власною ініціативою відкрила дисциплінарну справу стосовно судді Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області ОСОБИ\_1 за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів чи інших учасників судового процесу) та об'єднала її з дисциплінарною справою, відкритою ухвалою Першої ДП ВРП від 3 липня 2020 року № 2033/1дп/15-20 стосовно вказаної судді за скаргою голови Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області ОСОБИ\_9.

30 жовтня 2020 року Перша ДП ВРП, розглянувши об'єднану дисциплінарну справу, ухвалила рішення № 2993/1дп/15-20 про притягнення судді Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області ОСОБИ\_1 до дисциплінарної відповідальності та застосування до неї дисциплінарного стягнення у вигляді подання про звільнення з посади судді.

ОСОБА\_1 оскаржила це рішення до ВРП, яка рішенням від 2 лютого 2021 року залишила без змін рішення її Першої ДП та погодилася з викладеним у ньому висновком про вчинення суддею ОСОБОЮ\_1 дій, які утворюють як склад

дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 2, 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, так і склад істотного дисциплінарного проступку в розумінні пункту 1 частини дев'ятої статті 109 Закону № 1798-VIII.

3 лютого 2021 року за вхідним № 906/0/8-21 до ВРП надійшло подання її Першої ДП про звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді Верховодніпровського районного суду Дніпропетровської області. Розглянувши матеріали подання свого дисциплінарного органу, ВРП рішенням від 23 лютого 2021 року № 428/0/15-21 звільнила ОСОБУ\_1 з посади судді Верховодніпровського районного суду Дніпропетровської області на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України.

4 березня 2021 року ОСОБА\_1 подала до ВП ВС скаргу на рішення ВРП від 2 лютого 2021 року № 197/0/15-21 «Про залишення без змін рішення Першої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 30 жовтня 2020 року № 2993/1дп/15-20 про притягнення судді Верховодніпровського районного суду Дніпропетровської області ОСОБИ\_1 до дисциплінарної відповідальності».

ВП ВС постановою від 30 вересня 2021 року (провадження № 11-98сап21) задовольнила скаргу та скасувала рішення ВРП від 2 лютого 2021 року № 197/0/15-21, ухвалене за результатами розгляду скарги на рішення її Першої ДП від 30 жовтня 2020 року № 2993/1дп/15-20.

Скасування судом рішення ВРП, ухваленого за результатами розгляду скарги на рішення відповідної ДП, має наслідком обов'язок ВРП розглянути відповідну дисциплінарну справу повторно.

ВП ВС уже зазначала (наприклад, у справі № 9901/485/18), що існування остаточного рішення ВРП про звільнення судді з посади за пунктом 3 частини шостої статті 126 Конституції України (вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді) у ситуації, коли дисциплінарна справа стосовно цього судді ще має бути переглянута зазначеним органом повторно з урахуванням зроблених судом висновків, суперечить принципу правової визначеності як складової верховенства права.

Таким чином, питання щодо наявності підстав для звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України має бути вирішено ВРП після повторного розгляду відповідної дисциплінарної справи, як це передбачено частиною третьою статті 52 Закону № 1798-VIII.

При цьому ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про відсутність підстав для ухвалення судом рішення про поновлення позивачки на посаді судді Верховодніпровського районного суду Дніпропетровської області з огляду на те, що правове регулювання питання звільнення судді з посади з підстави, передбаченої пунктом 3 частини шостої статті 126 Конституції України (за наслідками дисциплінарного провадження), визначається винятково Конституцією України та спеціальними законами № 1402-VIII та № 1798-VIII,

а не положеннями КЗпПУ. Тобто на суддю як на особу публічного права з особливим статусом не поширюються загальні норми трудового законодавства.

Завданням ВРП є прийняття рішень щодо призначення на посаду судді, за поданням якої Президент України видає відповідний указ. Хоч Президент України задіяний у процедурі призначення на посаду судді, все ж його участь у цьому процесі зводиться лише до видання правового акта (указу) на підставі рішення ВРП, що по суті є кінцевим (остаточним) наслідком (результатом) рішення ВРП щодо призначення на посаду судді, без права на оцінку / перевірку обґрунтованості такого її рішення.

Отже, крім ВРП, жоден інший державний орган, у тому числі й суд, не наділений повноваженнями на прийняття рішень щодо призначення на посаду судді або звільнення з такої посади.

У разі ж скасування судом рішення ВРП про звільнення особи з посади судді остання продовжує перебувати у статусі судді, відновлення цього статусу та поновлення на посаді не потребує спеціальних рішень інших органів.

ВП ВС зауважила, що строк повноважень судді ОСОБИ\_1, на який її було призначено, закінчився 25 лютого 2016 року. Питання щодо здійснення позивачкою повноважень судді має бути вирішене у спосіб, встановлений чинним законодавством, компетентним на те органом.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 березня 2023 року у справі № 9901/94/21 (провадження № 11-19зай22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110231839>.

## 2.20. Щодо зобов'язання ВРП вжити заходів для поновлення позивача на посаді судді

Позивач працював суддею військового місцевого суду Дніпропетровського гарнізону, парламент у 2008 році звільнив його з цієї посади. У 2020 році набрало чинності судове рішення ВС про скасування відповідного акта парламенту. 15 червня 2021 року ВРП ухвалила рішення № 1341/0/15-21 про відмову у звільненні позивача з посади судді військового місцевого суду Дніпропетровського гарнізону, а 15 липня того ж року ухвалила рішення № 1596/0/15-21 про залишення без розгляду заяви позивача про поновлення його на посаді судді цього суду.

Оскільки військового місцевого суду Дніпропетровського гарнізону вже не існує, його голова не може видати наказ, згідно з яким позивач міг би відновити роботу у штаті відповідного суду. Як вказала ВП ВС, ситуація, за якої ВРП відмовила у звільненні позивача з посади судді, але надалі самостійно чи за його зверненням не вжила заходів для того, щоб він міг реалізувати статус судді, не сприяє незалежності суддів та авторитету правосуддя.

ВРП вживає заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів (пункт 9 частини першої статті 3 Закону № 1798-VIII).

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

З огляду на це, беручи до уваги рішення ВРП від 15 червня 2021 року № 1341/0/15-21 про відмову у звільненні позивача з посади судді військового місцевого суду Дніпропетровського гарнізону, а також відповідні доводи позивача, ВП ВС дійшла висновку, що позовну вимогу зобов'язати ВРП вжити заходи щодо поновлення позивача на посаді судді слід задовольнити частково, а саме зобов'язати ВРП у межах визначених Законом № 1798-VIII повноважень щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя вжити заходи, спрямовані на вирішення питання щодо можливості поновлення позивача на посаді судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 червня 2023 року у справі № 9901/388/21 (провадження № 11-9зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111647958>.

## 2.21. Щодо оскарження рішення ВРП про припинення відставки судді у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком за вчинення умисного злочину

Вироком Млинівського районного суду Рівненської області від 25 квітня 2016 року у справі № 158/803/14-к ОСОБУ\_1 засуджено за частиною другою статті 368 КК України (у редакції Закону України від 11 червня 2009 року № 1508-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», чинного на час вчинення злочину) за одержання 23 червня 2010 року хабаря у розмірі 3500 гривень. Вказаним вироком ОСОБУ\_1 за двома іншими епізодами – за частиною другою статті 368 і частиною другою статті 375 КК України – виправдано у зв'язку з відсутністю в його діях складу цих кримінальних правопорушень.

Указана справа неодноразово переглядалась у судах апеляційної та касаційної інстанцій. Водночас Івано-Франківський апеляційний суд ухвалою від 03 листопада 2022 року: апеляційну скаргу прокурора задовольнив частково, а апеляційні скарги обвинуваченого ОСОБИ\_1 та його захисника залишив без задоволення; вирок Млинівського районного суду Рівненської області від 25 квітня 2016 року щодо ОСОБИ\_1 змінив; відповідно до частини п'ятої статті 74 КК України звільнив ОСОБУ\_1 від призначеного вироком суду покарання з підстав, передбачених пунктом 4 частини першої статті 49 КК України, у зв'язку із закінченням строків давності; у решті вирок суду залишив без змін.

КАС ВС встановив, що 26 грудня 2022 року від Млинівського районного суду Рівненської області до ВРП надійшло повідомлення про набрання законної сили обвинувальним вироком Млинівського районного суду Рівненської області від 25 квітня 2016 року щодо судді у відставці ОСОБИ\_1.

З огляду на викладене ВП ВС дійшла висновку, що у ВРП були передбачені пунктом 2 частини першої статті 145 Закону № 1402-VIII підстави для прийняття

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

оскаржуваного рішення від 02 лютого 2023 року № 12/0/15-23 про припинення відставки судді ОСОБИ\_1.

ВП ВС відхилила посилання позивача в апеляційній скарзі на те, що станом на 26 грудня 2022 року вирок Млинівського районного суду Рівненської області був без санкції, тобто без покарання, а отже, на той час, як і на сьогодні, ОСОБА\_1 є несудимий, а також посилання скаржника на норми статті 88 КК України як на підстави для скасування оскаржуваного рішення суду першої інстанції з огляду на таке.

Пункт 2 частини першої статті 145 Закону № 1402-VIII не пов'язує причини припинення відставки судді з наявністю в судді судимості, а встановлює наслідки набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину.

Обґрунтованими визнані висновки суду першої інстанції про те, що ухвалою Івано-Франківського апеляційного суду ОСОБУ\_1 звільнено від призначеного вироком суду покарання у зв'язку із закінченням строків давності, проте його не звільнено від кримінальної відповідальності на час ухвалення ВРП оскаржуваного рішення.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 жовтня 2023 року у справі № 990/29/23 (провадження № 11-80заі23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114757813>.

## 3 Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про визнання порушення суддею вимог щодо несумісності і про звільнення його з посади

### 3.1. Щодо віднесення заборони, передбаченої Законом № 1682-VII, до переліку вимог несумісності, порушення яких є підставою для звільнення судді з посади відповідно до пункту 2 частини шостої статті 126 Конституції України

ВП ВС виходила з того, що зміст терміна «несумісність» Конституцією України не визначається, в силу чого ВРУ, діючи в межах своїх повноважень, може визначати його зміст.

У частині першій статті 54 Закону № 2453-VI у редакції, яка діяла на момент розгляду звернень Міністерства юстиції України, зазначено, що перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом. Перебування на посаді судді також несумісне з наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, визначеному Законом № 1682-VII.

Основною метою прийняття законів № 1682-VII та № 1188-VII є проведення в Україні процедури очищення влади насамперед задля відновлення довіри громадян до влади, у тому числі і підвищення авторитету судової влади. Передбачені



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВРУ у цих законах умови, з якими подальше перебування на посаді судді є несумісним, тобто є порушенням вимог щодо несумісності в розумінні положень Конституції України, обґрунтовані саме потребою досягнення цієї мети.

Водночас у згаданих законах не йдеться про неможливість для судді обіймати посаду члена ВРЮ або ВРП взагалі, натомість окреслено умови, за яких перебування судді на цих посадах вважається порушенням вимог щодо несумісності.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС визнала помилковим висновок суду попередньої інстанції про те, що Законом № 1682-VII було розширено передбачені Конституцією України підстави звільнення судді та їх зміст, а не визначено порядок або умови звільнення.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 травня 2020 року у справі № 800/235/17 (провадження № 11-596зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90113134>.

## 3.2. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про звільнення судді з посади відповідно до пункту 2 частини шостої статті 126 Конституції України на підставі подання ВРЮ

ВП ВС зробила висновок про те, що в разі визнання судом незаконним рішення / дій, прийнятого / вчинених ВРУ за результатами розгляду подання ВРЮ про звільнення судді з посади, незалежно від того, підтримав парламент таке подання і прийняв постанову про звільнення судді чи ні (порушення вимог закону, зокрема процедури, можуть мати місце в будь-якому із цих двох випадків), зазначена процедура не може вважатися завершеною, а подання розглянутим.

Аналогічна правова позиція в подібних правовідносинах викладена в постанові ВП ВС від 12 березня 2020 року у справі № 9901/777/18.

У контексті обставин справи, яка розглядається, це означає, що визнання незаконною і скасування судом Постанови ВРУ від 29 вересня 2016 року № 1631-VIII зумовило відновлення стадії розгляду подання, внесеного ВРЮ відповідно до її рішення від 24 грудня 2015 року, а тому відповідне подання ВРЮ не може вважатись реалізованим.

Подібний висновок викладений у пункті 65 постанови ВП ВС від 23 січня 2020 року у справі № 800/5/17.

Оскільки після 30 вересня 2016 року повноваженнями на звільнення судді, обраного безстроково, наділена ВРП, остання правомірно розглянула подання ВРЮ на підставі пункту 14 розділу III розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII і ухвалила за ним спірне в цій справі рішення.

За таких обставин суд першої інстанції дійшов правильного висновку про те, що у ВРП були передбачені законом підстави для розгляду питання про звільнення позивача з посади судді та прийняття оскаржуваного рішення.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Водночас ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що відповідач не притягав позивача до відповідальності повторно (за одне й те ж порушення). Вид відповідальності щодо ОСОБИ\_1 уже обрала ВРЮ своїм рішенням від 24 грудня 2015 року № 1204/0/15-15. Відповідач реалізував повноваження, якими був наділений парламент (щодо суддів, обраних безстроково) у процедурі звільнення судді і які (повноваження) на перехідний період передано ВРП.

ВП ВС у постанові також підсумувала, що застосовані в цій справі правові норми свідчать про те, що рішення ВРП про звільнення судді з посади не є рішенням про порушення суддею вимог щодо несумісності, а лише приймається на його підставі. У такому рішенні ВРП не встановлює порушення або відсутність порушень суддею вимог щодо несумісності з іншою діяльністю або статусом.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 січня 2021 року у справі № 9901/525/19 (провадження № 11-1263зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94803672>.

### 3.3. Щодо дотримання конституційної засади індивідуальної відповідальності під час прийняття ВРП рішення про звільнення судді з посади в порядку застосування заходів, передбачених Законом № 1682-VII

ВП ВС у справі № 800/278/17 вказала, що очищення влади – це встановлена Законом № 1682-VII заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, основною метою якої є проведення в Україні процедури очищення влади насамперед задля відновлення довіри громадян до влади, у тому числі й підвищення авторитету судової влади. Така заборона, зокрема, стосується осіб, які у період з 25 лютого 2010 року по 22 лютого 2014 року сукупно не менше одного року обіймали посади членів ВРЮ.

Водночас цим же Законом визначено, що очищення влади ґрунтується, зокрема, на принципах: верховенства права та законності; індивідуальної відповідальності.

Як установив суд першої інстанції, після припинення повноважень як члена ВРЮ ОСОБА\_1 подав до ВРЮ заяву про звільнення з посади судді ВАСУ у відставку, яка надійшла на адресу ВРЮ 22 квітня 2016 року, тобто до прийняття ВРП оскаржуваного рішення.

Беручи до уваги наведене, а також висновки ЄСПЛ у справі «Самсін проти України» (заява № 38977/19, пункти 57, 58), ВП ВС дійшла висновку про те, що звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді рішенням ВРП від 13 червня 2017 року № 1544/0/15-17 шляхом застосування люстраційних заходів не було необхідним у демократичному суспільстві, тобто є втручанням у право позивача на повагу до приватного життя, що є порушенням статті 8 Конвенції.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

При цьому під час розгляду цієї справи не встановлено обставин індивідуальної відповідальності ОСОБИ\_1 у тому, що він своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснював заходи (та/або сприяв їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади колишнім Президентом України Віктором Януковичем, підриг основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини, хоча серед основних засад застосування Закону № 1682-VII, як визначено у його частині другій статті 1, є, зокрема, принцип індивідуальної відповідальності.

Отже, зважаючи на встановлені в цій справі обставини та висловлену ЄСПЛ позицію щодо застосування Закону № 1682-VII у справі «Самсін проти України», ВП ВС дійшла висновку про наявність підстав для скасування рішення ВРП від 13 червня 2017 року № 1544/0/15-17 «Про визнання порушення суддею Вищого адміністративного суду України ОСОБИ\_1 вимог щодо несумісності та звільнення його з посади».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 червня 2022 року у справі № 800/278/17 (провадження № 11-338зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301910>.

ВП ВС у справі № 800/186/17 (П/9901/338/18) послалась на висновок ЄСПЛ у справі «Самсін проти України» про те, що за конкретних обставин цієї справи застосування до заявника заходів, передбачених Законом № 1682-VII, не було необхідним у демократичному суспільстві (пункт 58 рішення у справі «Самсін проти України»).

У зв'язку із цим, беручи до уваги висновки ЄСПЛ у справі «Самсін проти України» (заява № 38977/19, пункти 55–58), ВП ВС підсумувала, що звільнення ОСОБИ\_1 з посади судді рішенням ВРП від 25 квітня 2017 року № 988/0/15-17 шляхом застосування люстраційних заходів не було необхідним у демократичному суспільстві, тобто є втручанням у право позивача на повагу до приватного життя, що є порушенням статті 8 Конвенції.

При цьому під час розгляду цієї справи не встановлено обставин індивідуальної відповідальності ОСОБИ\_1 у тому, що він своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснював заходи (та/або сприяв їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади колишнім Президентом України Віктором Януковичем, підриг основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини, хоча засадами застосування Закону № 1682-VII, як визначено у його частині другій статті 1, є, зокрема, принцип індивідуальної відповідальності.

З огляду на висловлену ЄСПЛ позицію щодо відсутності за конкретних обставин справи заявника необхідності в демократичному суспільстві для застосування до нього Закону № 1682-VII ВП ВС визначила, що її постанову від 31 січня 2019 року слід скасувати, а апеляційні скарги Міністерства юстиції України та ВРП задовольнити частково: рішення суду першої інстанції про визнання

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

незаконним і скасування рішення ВРП від 25 квітня 2017 року № 988/0/15-17 «Про визнання порушення суддею Верховного Суду України ОСОБОЮ\_1 вимог щодо несумісності та звільнення його з посади» та скасування ухвали ВРП від 23 травня 2017 року № 1223/0/15/-17 про залишення без розгляду заяви ОСОБИ\_1 про звільнення з посади судді Верховного Суду України у відставку змінити у мотивувальній частині з урахуванням висновків, викладених ЄСПЛ у рішенні у справі «Самсін проти України».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 червня 2022 року у справі № 800/186/17 (П/9901/338/18) (провадження № 11-41звa22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301907>.

3.4. Щодо неналежності до юрисдикції суду розгляду позову заявника про оскарження рішення ВРП стосовно визнання відсутності порушення суддею вимог щодо несумісності у зв'язку з тим, що оспорюваний акт не породжує, не змінює і не припиняє прав чи обов'язків заявника

За результатами розгляду справи щодо несумісності, порушеної за заявами позивача і ОСОБИ\_3, ВРП ухвалила рішення про визнання відсутності порушення вимог щодо несумісності суддею Закарпатського окружного адміністративного суду. Встановлено, що доказів на підтвердження того, що він, обіймаючи посаду судді, здійснював дії, які відповідно до статей 1, 19 Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначені як адвокатська діяльність, заявники не надали, і таких доказів не встановлено під час попередньої перевірки та розгляду справи.

Не погоджуючись із прийнятим ВРП рішенням, позивач звернувся до КАС ВС з позовом про скасування цього рішення.

Задовольняючи клопотання відповідача про закриття провадження, суд першої інстанції обґрунтовано зазначив, що спірне рішення ВРП не породжує, не змінює і не припиняє прав чи обов'язків позивача у сфері публічно-правових відносин, що унеможлиблює оскарження цього індивідуального акта позивачем незалежно від того, вважає чи не вважає він, що такий акт опосередковано зачіпає його права та/або законні інтереси. Воно породжує права й обов'язки тільки для судді – суб'єкта, якому адресоване.

ВП ВС вказала, що законодавчі обмеження стосовно можливості оскарження актів індивідуальної дії не шкодять самій суті права на доступ до суду, оскільки ці акти можуть бути оскаржені в суді їхніми адресатами, тобто суб'єктами, для яких відповідні акти створюють права та/чи обов'язки. Однією із цілей таких обмежень є недопущення розгляду в судах позовів третіх осіб в інтересах (або всупереч інтересам) адресатів індивідуальних актів, зокрема як у цій справі. І така мета досягається законодавчо встановленим обмеженням, тобто останнє є пропорційним переслідуюній меті.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Таке правозастосування відповідає правовому висновку ВП ВС, викладеному в постанові від 14 вересня 2023 року у справі № 990/73/23.

Ураховуючи викладене, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що оскаржуване рішення ВРП не адресоване заявнику, воно не породжує, не змінює і не припиняє його прав чи обов'язків у сфері публічно-правових відносин, справа не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства, а тому клопотання представника відповідача про закриття провадження підлягає задоволенню на підставі пункту 1 частини першої статті 238 КАС України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 05 вересня 2024 року у справі № 990/137/24 (провадження № 11-137зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121665625>.

## 3.5. Щодо неналежності до юрисдикції судів розгляду позову про визнання недійсним висновку члена ВРП за результатами підготовки до розгляду справи за заявою про порушення суддею вимог щодо несумісності

13 листопада 2023 року позивачка подала до ВРП дисциплінарну скаргу щодо судді Уманського міськрайонного суду Черкаської області, у якій, зокрема, вказала про порушення суддею вимог щодо несумісності.

12 лютого 2024 року членом ВРП складений висновок за результатами підготовки до розгляду справи за заявою позивачки про порушення вимог щодо несумісності суддею Уманського міськрайонного суду Черкаської області, відповідно до якого він пропонує визнати відсутність порушення вимог щодо несумісності цим суддею.

Не погодившись з мотивами зазначеного висновку, позивачка звернулася до суду із позовною заявою. КАС ВС ухвалою від 17 квітня 2024 року відмовив у відкритті провадження у справі в частині позовних вимог про визнання недійсним зазначеного висновку члена ВРП.

Переглядаючи справу в апеляційному порядку, ВП ВС відзначила, що, як правильно встановлено судом першої інстанції, позивачка фактично не погоджується з діями члена ВРП щодо підготовки ним висновку від 12 лютого 2024 року, його мотивами, обставинами та інформацією, викладеними у цьому висновку. Разом із тим такі дії члена ВРП є невід'ємною складовою розгляду заяви щодо несумісності та прийняття остаточного рішення, а сам висновок є пропозицією члена ВРП щодо прийняття рішення, яке ухвалюється більшістю голосів членів ВРП.

ВП ВС зауважила, що зазначений висновок є процедурним рішенням, а тому не породжує жодних правових наслідків для позивачки. Це рішення з урахуванням його змісту не має впливу на права, обов'язки та інтереси позивачки, а отже, не породжує й правовідносин, у яких виникає публічно-правовий спір, за результатом вирішення якого може бути ухвалене судове рішення, яке б відповідало завданню адміністративного судочинства.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що позовні вимоги, в частині яких відмовлено у відкритті провадження в справі, не підлягають розгляду за правилами адміністративного судочинства.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/118/24 (провадження № 11-89зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120426283>.

## 4 Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, надання згоди на утримання судді під вартою і про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя

### 4.1. Щодо відсутності у ВРП повноважень на перевірку процесуального порядку вручення письмового повідомлення про підозру під час прийняття рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя

7 серпня 2018 року обвинувальний акт стосовно ОСОБИ\_1 у кримінальному провадженні було передано до Солом'янського районного суду м. Києва та призначено до судового розгляду.

8 листопада 2018 року до ВРП надійшло клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП про тимчасове відсторонення судді Дружківського міського суду Донецької області ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження. До клопотання долучено копії матеріалів, якими обґрунтовано його доводи.

Суддю може бути тимчасово відсторонено від здійснення правосуддя за рішенням ВРП у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності (пункт 1 частини першої статті 62 Закону № 1798-VIII). Відтак ВРП як на етапі застосування заходу забезпечення кримінального провадження у виді тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, так і на етапі вирішення питання про його продовження має насамперед з'ясувати, чи притягується суддя до кримінальної відповідальності.

Притягнення до кримінальної відповідальності є стадією кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (пункт 14 статті 3 КПК України).

Отже, на час вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ОСОБА\_1 був притягнутий до кримінальної відповідальності.

Дотримуючись порядку, визначеного Законом № 1798-VIII і Регламентом, ВРП як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин має керуватися також

положеннями КПК України, що визначають загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження і продовження строку їх дії.

Загальним правилом застосування заходів забезпечення кримінального провадження є те, що застосування їх не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення (пункт 1 частини першої статті 132 КПК України).

Вирішуючи питання про застосування заходу забезпечення кримінального провадження, ВРП перевіряє повідомлення про підозру в частині обґрунтованості підозри.

Водночас повноваженнями щодо перевірки процесуального порядку вручення письмового повідомлення про підозру ВРП не наділена ані кримінальним процесуальним законом, ані Законом № 1798-VIII, ані іншими законами України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 січня 2020 року у справі № 9901/962/18 (провадження № 11-467зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87393457>.

## 4.2. Щодо відсутності в Офісу Генерального прокурора повноважень на звернення до суду з позовом стосовно скасування рішення ВРП про відмову в тимчасовому відстороненні судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 62 Закону № 1798-VIII суддю може бути тимчасово відсторонено від здійснення правосуддя за рішенням ВРП у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

Частиною першою статті 63 Закону № 1798-VIII визначено, що тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється ВРП на строк не більше двох місяців на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника.

Клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності подається до ВРП стосовно судді, який є підозрюваним, обвинувачуваним (підсудним), на будь-якій стадії кримінального провадження (частина друга статті 63 Закону № 1798-VIII).

Частиною десятою статті 63 Закону № 1798-VIII визначено, що за результатами розгляду клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ВРП ухвалює рішення, копія якого не пізніше семи робочих днів направляється Генеральному прокурору або його заступнику, судді, стосовно якого ухвалено рішення, а також невідкладно направляється до суду, в якому такий суддя обіймає посаду.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Водночас Законом № 1798-VIII визначено лише підстави, за яких може бути оскаржене рішення ВРП про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя.

Так, частиною першою статті 65 Закону № 1798-VIII встановлено, що рішення ВРП про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, продовження строку такого відсторонення може бути оскаржене та скасоване виключно з таких підстав:

1) склад ВРП, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати;

2) рішення не підписано будь-ким зі складу членів ВРП, які брали участь у його ухваленні;

3) рішення не містить посилання на визначені законом підстави його ухвалення або мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

Отже, нормами Закону № 1798-VIII не передбачено можливості оскарження рішення ВРП про відмову в тимчасовому відстороненні судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

У цій справі позивач фактично оскаржує рішення ВРП, яке не стосується інтересів та не порушує прав Офісу Генерального прокурора, а має безпосередній вплив лише на суддю, стосовно якого воно ухвалене, тобто є актом індивідуальної дії.

Ураховуючи викладене, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що оскільки Офіс Генерального прокурора не наділений повноваженнями на звернення до суду з позовом щодо скасування рішення ВРП про відмову в тимчасовому відстороненні судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності, то й оскаржуване рішення про відмову в задоволенні клопотання заступника Генерального прокурора про тимчасове відсторонення судді Городищенського районного суду Черкаської області ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності не може бути предметом розгляду адміністративного суду за зверненням Офісу Генерального прокурора.

Аналогічний висновок щодо застосування норм процесуального права у подібних правовідносинах викладено в постановках ВП ВС від 27 лютого 2020 року у справі № 9901/513/19 (провадження № 11-1240) та від 05 березня 2020 року у справі № 9901/511/19 (провадження № 11-1233заі19).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 28 січня 2021 року у справі № 9901/286/20 (провадження № 11-312заі20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/94666777>; від 27 лютого 2020 року у справі № 9901/513/19 (провадження № 11-1240) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/89251569>; від 05 березня 2020 року у справі № 9901/511/19 (провадження № 11-1233заі19) – за посиланням: <https://reestr.court.gov.ua/Review/89238404>.



4.3. Щодо обов'язку ВРП при прийнятті рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності надавати оцінку наведених у клопотанні заступника Генерального прокурора – керівника САП ризиків, що в разі продовження виконання функцій правосуддя суддя може протиправно перешкоджати встановленню обставин злочину

Притягнення до кримінальної відповідальності є стадією кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (пункт 14 статті 3 КПК України).

27 квітня 2018 року судді Подільського районного суду міста Києва ОСОБИ\_1 було вручено підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 369-2 КК України. Тобто з цього часу позивачка набула статусу підозрюваної у кримінальному провадженні від 20 червня 2017 року.

Дотримуючись порядку, визначеного Законом № 1798-VIII і Регламентом, ВРП як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин має керуватися також положеннями КПК України, що визначають загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження і продовження строку їх дії.

Загальним правилом застосування заходів забезпечення кримінального провадження є те, що застосування їх не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення (пункт 1 частини першої статті 132 КПК України).

Відповідно до вимог статті 279 КПК України 03 вересня 2018 року судді ОСОБИ\_1 було вручено повідомлення про зміну раніше повідомленої підозри.

25 квітня 2019 року обвинувальний акт за обвинуваченням ОСОБИ\_1 та ОСОБИ\_2 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 369-2 КК України, направлено для розгляду до Києво-Святошинського районного суду Київської області.

29 липня 2019 року до ВРП заступником Генерального прокурора – керівником САП внесено клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності ОСОБИ\_1.

Унаслідок розгляду зазначеного клопотання ВРП прийняла рішення від 06 серпня 2019 року № 2024/0/15-19 про задоволення клопотання про тимчасове відсторонення судді Подільського районного суду міста Києва ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності до набрання законної сили вироком суду або закриття вказаного кримінального провадження.

Так, ВРП у своєму рішенні від 06 серпня 2019 року № 2024/0/15-19 зазначає, що, на відміну від попередніх клопотань про тимчасове відсторонення судді ОСОБИ\_1, у клопотанні від 29 липня 2019 року наведено та обґрунтовано ризики, що, продовжуючи здійснювати правосуддя, суддя ОСОБА\_1 може протиправно

перешкоджати у спосіб, зазначений у клопотанні, встановленню обставин злочину під час судового розгляду справи щодо неї. Крім того, наявність на розгляді в суді кримінального провадження за обвинуваченням судді ОСОБИ\_1 у вчиненні корупційного кримінального правопорушення суперечить морально-етичним принципам, закріпленим у Кодексі суддівської етики, що, у свою чергу, може викликати сумніви у безсторонності судді при розгляді нею справ та істотно зашкодити авторитету правосуддя в цілому.

Суд першої інстанції виходив з того, що рішення ВРП від 06 серпня 2019 року прийнято на підставі зміни раніше повідомленої підозри. ВП ВС зазначила, що потрібно враховувати також стадійність кримінального провадження та нові ризики, що можуть перешкоджати встановленню обставин злочину під час судового розгляду справи щодо ОСОБИ\_1.

Крім того, відповідно до частини першої статті 63 Закону № 1798-VIII тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється ВРП на строк не більше двох місяців на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника. На стадії судового провадження строк відсторонення встановлюється до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження.

Задовольняючи клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП про тимчасове відсторонення судді ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя, ВРП враховувала наведені у клопотанні ризики, співмірність між такими засадами, як незалежність та недоторканність суддів, і наслідками тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності.

Отже, ухвалюючи оскаржуване рішення, ВРП відповідно до вимог Закону № 1798-VIII послалася на визначені законом підстави і мотиви, за яких вона дійшла висновку про необхідність застосування згаданого заходу забезпечення кримінального провадження.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 9 квітня 2020 року у справі № 9901/497/19 (провадження № 11-1273зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88952211>.

**4.4. Щодо неможливості оцінки судом мотивів та обставин, що стали підставою для прийняття ВРП рішення про тимчасове відсторонення судді районного суду від здійснення правосуддя з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та направленням до Національної школи суддів України для проходження курсів підвищення кваліфікації**

За правилами статті 68 Закону № 1798-VIII тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя в порядку дисциплінарної відповідальності здійснюється ВРП на підставі рішення Дисциплінарної палати про застосування дисциплінарного

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

стягнення у виді подання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя.

Оцінюючи оскаржене рішення ВРП на його відповідність пункту 3 частини другої статті 69 Закону № 1798-VIII, ВП ВС вважає, що це рішення містить конкретну підставу тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя в порядку дисциплінарної відповідальності та є вмотивованим.

Так, підставою для тимчасового відсторонення ОСОБИ\_1 від здійснення правосуддя стало рішення Другої ДП ВРП від 13 лютого 2019 року № 452/2дп/15-19, залишене без змін рішенням ВРП від 06 червня 2019 року № 1559/0/15-19, про притягнення судді районного суду ОСОБИ\_1 до дисциплінарної відповідальності шляхом застосування дисциплінарного стягнення у виді подання про тимчасове, на шість місяців, відсторонення від здійснення правосуддя з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим направленням до Національної школи суддів України для проходження курсів підвищення кваліфікації із застосування норм ЦПК України і суддівської етики та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді.

Також у спірному рішенні наведено нормативно-правове обґрунтування його прийняття.

Позивач не ставить під сумнів правильність застосованих відповідачем правових норм.

Беручи до уваги наведене, ВП ВС визначила, що ВРП у спірному рішенні навела обґрунтування його прийняття виходячи з тих меж умотивованості, яких вимагає закон при вирішенні питання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя за наслідками розгляду подання дисциплінарного органу ВРП.

Із цих підстав ВП ВС відхилила доводи скаржника щодо неналежної вмотивованості оскаржуваного рішення ВРП.

Аналогічну правову позицію викладено в постанові ВП ВС від 16 квітня 2020 року у справі № 11-1152заі19.

ВП ВС визнала за необхідне також зазначити, що в межах судового розгляду, предметом якого є законність рішення ВРП про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, прийнятого в порядку застосування дисциплінарного стягнення, не можуть оцінюватись обставини дисциплінарної справи відносно судді (в тому числі мотиви ВРП й оцінка нею обставин, що стали підставою для прийняття рішення в межах дисциплінарного провадження стосовно судді, а також окремі процедурні рішення цього органу).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 16 квітня 2020 року у справі № 9901/742/18 (провадження № 11-1152заі19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89519150>; від 22 вересня 2021 року у справі № 9901/544/19 (провадження № 11-193заі21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100428591>.

4.5. Щодо визнання правомірним застосування ВРП тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності за клопотанням заступника Генерального прокурора – керівника САП, яке повторно надійшло на стадії судового провадження

Відповідно до частини шостої статті 64 Закону № 1798-VIII повторне звернення Генерального прокурора або його заступника з клопотанням про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності або з клопотанням про продовження строку такого відсторонення стосовно судді в межах одного кримінального провадження не допускається, крім випадків скасування попереднього рішення ВРП судом.

У пункті 19.14 Регламенту вказано, що суддя відстороняється від здійснення правосуддя з дня ухвалення Радою рішення про його тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя на строк, зазначений у рішенні, який не може становити більше ніж два місяці. На стадії судового провадження строк відсторонення встановлюється до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження.

Дотримуючись порядку, визначеного Законом № 1798-VIII і Регламентом, ВРП як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин має керуватися також положеннями КПК України, що визначають загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження і продовження строку їх дії.

Згідно з пунктом 14 частини першої статті 3 КПК України притягнення до кримінальної відповідальності – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Зі змісту клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП від 14 лютого 2020 року та оскаржуваного рішення слідує, що заступник Генерального прокурора – керівник САП 8 листопада 2019 року склав повідомлення про підозру судді районного суду у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України, яке вручено йому того самого дня у присутності захисника.

Суд першої інстанції встановив, що 14 лютого 2020 року судді вручено обвинувальний акт і реєстр матеріалів досудового розслідування, які також надіслано до Вищого антикорупційного суду для розгляду по суті та цього ж дня отримані судом.

14 лютого 2020 року судді та його захиснику – адвокату вручено копії клопотання про тимчасове, до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження, відсторонення від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, до якого долучено матеріали, що обґрунтовують клопотання.

## Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Ухвалою Вищого антикорупційного суду від 17 лютого 2020 року на 18 березня 2020 року призначено підготовче судове засідання у кримінальному провадженні щодо обвинувачення ОСОБИ\_1 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України.

24 лютого 2020 року до ВРП надійшло клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП щодо тимчасового відсторонення судді районного суду від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України, до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження. До клопотання долучено копії матеріалів, якими обґрунтовано його доводи.

Отже, на час вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ОСОБА\_1 був притягнутий до кримінальної відповідальності.

За висновками ВП ВС, викладеними в постанові від 21 січня 2020 року у справі № 9901/962/18, загальний максимальний строк тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності з урахуванням можливості продовження такого строку на стадії досудового розслідування становить чотири місяці, протягом яких досудове слідство має бути завершеним. Ці законодавчі гарантії недоторканності та імунітету судді мають дисциплінувати й орієнтувати сторону обвинувачення на необхідність завершення досудового розслідування щодо відстороненого судді у строки, встановлені законом для відсторонення.

При цьому такий ліміт строку відсторонення судді від здійснення правосуддя не поширюється на застосування цього заходу на стадії судового провадження, для якого встановлено спеціальний строк – до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження.

Тобто застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя на стадіях досудового розслідування та судового провадження в межах одного кримінального провадження не можна вважати тотожними за юридичним змістом, підставами, значимістю, метою і тривалістю застосування.

Зі змісту статті 293 КПК України слідує, що копії обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування надаються саме підозрюваному, що свідчить про стадію досудового розслідування.

Відповідно до частини другої статті 42 КПК України обвинуваченим (підсудним) є особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому статтею 291 цього Кодексу.

З наведеного слідує, що стадія судового провадження розпочинається з отримання обвинувального акта судом.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що направлення 14 лютого 2020 обвинувального акта щодо скаржника до Вищого антикорупційного суду та отримання його судом відповідно до статті 3 КПК України є обставиною, яка свідчить про закінчення стадії досудового розслідування.

Також ВП ВС врахувала, що на час розгляду клопотання про тимчасове відсторонення у кримінальному провадженні було призначено підготовче судове засідання. Тобто стадія судового провадження в розумінні статей 314–316 КПК України, частини першої статті 63 Закону № 1798-VIII була розпочата.

Відтак у суду немає сумнівів у тому, що клопотання про тимчасове відсторонення та оскаржуване рішення ВРП охоплюються часовими межами стадії судового провадження.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 червня 2021 року у справі № 9901/85/20 (провадження № 11-392зай20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98235825>.

## 4.6. Щодо оскарження рішення ВРП про повернення подання заступника Генерального прокурора про надання згоди на утримання під вартою судді міського суду

10 липня 2023 року ВРП ухвалила рішення № 701/0/15-23 «Про повернення подання заступника Генерального прокурора про надання згоди на утримання під вартою судді Брянківського міського суду Луганської області ОСОБИ\_1».

Рада встановила, що 29 травня 2023 року заступником Генерального прокурора складено письмове повідомлення про підозру ОСОБИ\_1 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною четвертою статті 190 КК України, – у заволодінні чужим майном шляхом обману (шахрайства), вчиненому в особливо великих розмірах.

Повідомлення про підозру ОСОБИ\_1 було опубліковано 31 травня 2023 року в газеті «Урядовий кур'єр», розміщено на офіційному вебсайті Офісу Генерального прокурора, а також направлено Голові ДСА.

СБУ повідомила Раду, що під час проведення слідчих (розшукових) заходів у кримінальному провадженні № 62020050000001741 здобуто докази отримання 13.07.2020 позивачем громадянства російської федерації та надано копії паспорта громадянина російської федерації (ОСОБИ\_1) серії 0320 № 619315.

З урахуванням наведених обставин ВРП у рішенні № 701/0/15-23 висувала, що у зв'язку з тим, що повноваження судді ОСОБИ\_1 в силу норми статті 126 Конституції України припинилися з дня отримання громадянства російської федерації, а саме 13 липня 2020 року, подання заступника Генерального прокурора про надання згоди на утримання ОСОБИ\_1 під вартою як судді Брянківського міського суду Луганської області в межах кримінального провадження № 62020050000001741 від 04.08.2020 за підозрою у вчиненні кримінального

правопорушення, передбаченого частиною четвертою статті 190 КК України, не підлягає розгляду Радою та має бути повернуто.

ВП ВС відхилила доводи позивача про встановлення ВРП факту припинення ним громадянства України у спосіб, який не передбачений законом, як про підставу для визнання рішення № 701/0/15-23 неправомірним. Оцінка ВРП в оскаржуваному рішенні наданих заступником Генерального прокурора доказів зроблена в межах і в цілях процедури розгляду подання щодо ОСОБИ\_1, що відповідає повноваженням ВРП і вимагається такими повноваженнями.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 30 травня 2024 року у справі № 990/143/23 (провадження № 11-68зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119653586>.

## 4.7. Щодо оскарження рішення ВРП про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за повідомленням судді шляхом звернення до Офісу Генерального прокурора

Аналіз норм Конституції України, законів № 1402-VIII, № 1798-VIII та Регламенту дав ВП ВС підстави для висновку, що у разі втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя у будь-який спосіб у такого судді виникає обов'язок звернутися до ВРП та Офісу Генерального прокурора у визначений строк та у відповідній формі.

За наслідками такого звернення, зокрема, у ВРП виникає обов'язок розглянути таке повідомлення у порядку, визначеному Законом № 1798-VIII та Регламентом (скласти висновок), та ухвалити рішення, яке також породжує певні зобов'язання, зокрема оприлюднення такого рішення.

Жодний нормативно-правовий документ не зобов'язує ВРП повідомляти про розгляд звернення судді як автора повідомлення, так і тих осіб, про яких йде мова у самому повідомленні.

Покликання позивача на кримінальний аспект звернення судді про втручання у здійснення правосуддя є хибним, і ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що ВРП, коли ухвалила спірне рішення, то виконала повноваження, покладені на неї чинним законодавством. Вона лише звернулася до Офісу Генерального прокурора щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочину у кримінальному провадженні № 4202200000000004, здійснюючи при цьому свою функцію щодо забезпечення незалежності судової влади у спосіб, прямо визначений пунктом 6 частини першої статті 73 Закону № 1798-VIII.

ВРП не здійснювала кримінально-правової кваліфікації дій осіб, про які йдеться у повідомленні судді, а лише, проаналізувавши зміст повідомлення судді, дійшла висновку про наявність ознак втручання у діяльність судді. Кваліфікація дій, які містять ознаки кримінального правопорушення, здійснюється правоохоронними

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

органами, які є суб'єктами реагування на протиправні дії, що вчиняються щодо суддів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 листопада 2023 року у справі № 990/131/22 (провадження № 11-137зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115377097>.

## 4.8. Щодо відсутності у Мін'юсту повноважень на звернення до суду з позовом стосовно оскарження рішення ВРП, прийнятого за результатами розгляду повідомлення судді про втручання в його діяльність

Нормами пункту 1 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою КМУ від 02 липня 2014 року № 228 (далі – Положення № 228), визначено, що Мін'юст є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. Підпунктами 54-3, 60, 83-15, 87 пункту 4 Положення № 228 передбачено, що Мін'юст відповідно до покладених на нього завдань:

- звертається до суду з позовами та бере участь у справах про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України від 14 серпня 2014 № 1644-VII «Про санкції»;

- звертається до суду з позовами та бере участь у справах про відшкодування збитків, завданих Державному бюджету України внаслідок виплати відшкодування за рішеннями ЄСПЛ, зокрема через територіальні органи Мін'юсту;

- здійснює контроль за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії, вживає визначених законом заходів у разі порушення політичними партіями Конституції та законів України, звертається до суду з позовом та бере участь у справі про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії або про заборону політичної партії;

- звертається до суду з позовом та бере участь у справі про анулювання реєстраційного свідоцтва постійно діючого третейського суду у випадках, передбачених законом, зокрема через територіальні органи Мін'юсту;

- звертається до суду з позовами та бере участь у справах в інтересах осіб, які не мають в Україні постійного місця проживання, під час розгляду справ судами України у межах виконання Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, а також в інших випадках, передбачених міжнародними договорами України чи іншими актами законодавства, зокрема через територіальні органи Мін'юсту.

Іншими нормативними актами також не передбачено звернення Мін'юсту до адміністративного суду з позовом про оскарження рішення ВРП, зокрема рішення про вжиття заходів задля забезпечення незалежності суду.

Отже, ВП ВС зробила висновок, що чинне законодавство, наділяючи Мін'юст правом звернення до суду, водночас не наділяє його відповідним правом щодо



оскарження рішення ВРП, винесеного за результатами розгляду повідомлення судді про втручання в його діяльність. Позаяк рішення, яке ВРП приймає як акт індивідуальної дії в порядку статті 73 Закону № 1798-VIII з метою забезпечення незалежності суду та авторитету правосуддя, стосується прав і законних інтересів саме судді (суддів) та суду. Оскаржуване рішення не є винятком, воно не втручається у повноваження Мін'юсту та не стосується правовідносин, у яких Мін'юст уповноважений звертатись до адміністративного суду з позовами відповідно до чинного законодавства.

У зв'язку із цим суд першої інстанції правильно застосував норми статті 73 Закону № 1798-VIII, Положення № 228 та не порушив норм процесуального права, закриваючи провадження у справі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 12 грудня 2024 року у справі № 990/16/24 (провадження № 11-258зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123949412>.

#### 4.9. Щодо неналежності до юрисдикції судів розгляду позову міського голови про оскарження рішення ВРП про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя

Спірні правовідносини виникли у зв'язку з ухваленням ВРП рішення за заявою суддів щодо втручання в їх діяльність при здійсненні правосуддя. Одеський міський голова оскаржує рішення ВРП у зв'язку з тим, що не погоджується з оцінкою ВРП його висловлювань під час відеозвернень 22 лютого та 23 лютого 2023 року як таких, що є тиском на суддів та можуть підірвати незалежність судової влади. Позивач в апеляційній скарзі зазначає, що у спірних правовідносинах має законний інтерес не тільки як міський голова на належну реалізацію своїх повноважень (зокрема, щодо інформування територіальної громади про діяльність органів місцевого самоврядування міста Одеси в процедурах судового захисту права власності територіальної громади, вираження інтересів територіальної громади щодо усунення порушення закону при оформленні права власності на громадську будівлю пам'ятки архітектури та містобудування за іншими особами), але й законний інтерес на правомірне і належне виконання ВРП своїх повноважень при розгляді повідомлень суддів щодо його дій. Цей його законний інтерес, як стверджує позивач, є об'єктом судового захисту, зважаючи на зміст оскаржуваного рішення, в якому ВРП в публічній площині фактично висунула проти нього звинувачення.

ВП ВС не погодилася з доводами позивача, що він має право на звернення до суду з таким адміністративним позовом, вказавши, що, наділяючи міського голову правом на звернення до суду з позовами щодо визнання незаконними актів інших органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, норма пункту 15 частини четвертої статті 42 Закону України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

в Україні» (далі – Закон № 280/97-ВР) водночас визначає, що це право міського голови стосується лише оскарження в суді актів, які обмежують права та інтереси територіальної громади, а також повноваження ради та її органів.

ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції правильно застосував норми статті 73 Закону № 1798-VIII, пункту 15 частини четвертої статті 42 Закону № 280/97-ВР та не порушив норми процесуального права, закриваючи провадження у цій справі. Позивач, який звернувся до суду як Одеський міський голова, не має встановлених законом повноважень на звернення до адміністративного суду з позовом про оскарження зазначеного рішення ВРП, а тому провадження у справі, яке відкрите за його позовною заявою за відсутності встановлених нормами КАС України підстав, має бути закрито відповідно до пункту 1 частини першої статті 238 КАС України.

Правильним визнано і висновок суду першої інстанції, що цей спір знаходиться поза межами розгляду не тільки судами адміністративної юрисдикції, а й не належить до предметної юрисдикції інших судів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/83/23 (провадження № 11-93зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120426304>.

## 5 Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя з питань невнесення Президентіві України подання про призначення судді на посаду

5.1. Щодо незастосування визначених частиною третьою статті 119 КЗпПУ гарантій про збереження місця роботи та середньомісячного заробітку за особами, які прийняті на військову службу за контрактом під час особливого періоду, у разі припинення повноважень судді, у якого завершився п'ятирічний строк, і прийняття ВРП рішення про відмову у внесенні подання про призначення судді безстроково

Рішенням ВРП від 3 грудня 2020 року № 3359/0/15-20 відмовлено у внесенні Президентіві України подання про призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді Тарутинського районного суду Одеської області. Мотивами такого рішення стало встановлення ВРП обставин, що негативно характеризують суддю ОСОБУ\_1 і вказують на недотримання ним високих стандартів поведінки судді, які забезпечують зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду. А саме ВРП було виявлено факт звільнення ОСОБИ\_1 з посади старшого прокурора Білгород-Дністровської прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері Південного регіону України та органів прокуратури за порушення присяги працівника прокуратури, вчинення проступку, що порочить працівника прокуратури, що підтверджується наказом прокурора Південного регіону України з нагляду за додержанням законів

у воєнній сфері від 17 вересня 2012 року № 150к, про що позивач не повідомив під час зарахування його на посаду судді вперше, а також не відобразив відповідних тверджень під час заповнення відомостей у пункті 20 декларації доброчесності судді за 2016 рік. Зазначені обставини, за висновками ВРП, давали підстави для обґрунтованого сумніву щодо відповідності судді ОСОБИ\_1 критерію доброчесності, що в сукупності може негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з призначенням позивача на посаду судді Тарутинського районного суду Одеської області.

Матеріалами справи підтверджено, що питання щодо позивача неодноразово виносилось на засідання ВРП, при цьому на першому засіданні, яке відбулося 12 листопада 2019 року, він був присутній. Про наступні засідання ВРП позивач повідомлявся в такий же спосіб, як і про засідання 3 грудня 2020 року.

ВП ВС зауважила, що Закон № 1798-VIII не встановлює обов'язку ВРП відкладати засідання чи зупиняти розгляд питання лише з огляду на подання його учасником відповідного клопотання, у кожному конкретному випадку такі рішення приймаються ВРП на власний розсуд.

ВП ВС визнала правильними висновки суду першої інстанції про помилковість твердження позивача стосовно порушення ВРП унаслідок ухвалення оскаржуваного рішення вимог частини третьої статті 119 КЗпПУ, згідно з якими за громадянами України, зокрема, прийнятими на військову службу за контрактом під час дії особливого періоду, зберігається місце роботи, посада і середній заробіток на підприємстві, в установі, організації незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб – підприємців, у яких вони працювали на час призову.

Цей висновок мотивований тим, що з огляду на особливий статус судді, правове регулювання питання звільнення судді з посади визначається винятково Конституцією України та Законом № 1402-VIII. Відповідно до статті 125 Закону № 1402-VIII припинення повноважень судді є підставою для припинення трудових відносин судді з відповідним судом, про що голова суду видає наказ.

У цій справі ВРП не вирішувала питання звільнення позивача, а повноваження судді ОСОБИ\_1 припинились у силу дії підпункту 2 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України.

З огляду на приписи законодавства, якими врегульований порядок призначення суддів безстроково, строк повноваження яких закінчився, суд першої інстанції дійшов правильного висновку про те, що положення частини третьої статті 119 КЗпПУ не можуть бути застосовані у спірних правовідносинах, закріплені в названій статті цього Кодексу гарантії не поширюються на випадки припинення повноважень судді, у якого завершився п'ятирічний строк і якому було відмовлено у внесенні подання на призначення безстроково. Продовження повноважень судді в згаданому випадку в інакший спосіб, ніж встановлено підпунктом 2 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України та абзацом шостим

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

пункту 13 розділу 13 Закону № 1798-VIII, законодавством, яке визначає статус суддів, не передбачено.

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала, що висновки суду першої інстанції про відсутність підстав для скасування рішення ВРП від 3 грудня 2020 року № 3359/0/15-20 зроблені за повного з'ясування судом обставин справи, що мають значення для її правильного вирішення, відповідають установленим судом обставинам та ґрунтуються на правильному застосуванні норм матеріального й процесуального права.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 червня 2021 року у справі № 9901/400/20 (провадження № 11-108зай21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97967352>.

## 5.2. Про визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку з неповідомленням у процесі добору фактів про притягнення до дисциплінарної відповідальності та порушення тимчасової заборони на здійснення адвокатської діяльності

Оцінюючи рішення ВРП від 26 січня 2021 року № 112/0/15-21 на його відповідність пункту 3 частини двадцять першої статті 79 Закону № 1402-VIII, ВП ВС виходила з того, що визначальним критерієм правомірності оскаржуваного рішення відповідача є встановлення ВРП обставин, які стали підставою для відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення позивачки на посаду судді, та мотивів, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

Так, ВРП за результатами розгляду рекомендації Комісії щодо призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді Вугледарського міського суду Донецької області з інформації, яка надійшла до ВРП від КДКА Донецької області листами від 03 та 05 листопада 2020 року, встановила, що 04 липня 2019 року рішенням дисциплінарної палати КДКА Донецької області за результатами розгляду дисциплінарної справи, порушеної 23 травня 2019 року на підставі звернення суддів Селидівського міського суду Донецької області (ухвала від 16 квітня 2019 року у справі № 237/4130/17), адвокат ОСОБА\_1 була притягнута до дисциплінарної відповідальності із застосуванням до неї дисциплінарного стягнення у вигляді попередження.

Підставою для дисциплінарного провадження стали факти неодноразової неявки адвоката ОСОБИ\_1 без поважних причин у судові засідання для розгляду кримінального провадження, у тому числі в судові засідання для вирішення питання щодо продовження строку тримання обвинуваченого під вартою, який закінчувався наступного дня, що зумовило необхідність залучення судом захисника через регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, оскільки

кримінальне провадження здійснювалося щодо особи, обвинуваченої у вчиненні особливо тяжкого злочину, і участь у ньому захисника була обов'язковою.

У розділі 6 «Відомості про притягнення до юридичної відповідальності» анкети кандидата на посаду судді, форма якої затверджена ВККС як додаток 4 до Положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, затвердженого рішенням Комісії від 02 листопада 2016 року № 141/зп-16, та яка подається кандидатами на посаду судді, зарахованими до резерву на заміщення вакантних посад суддів, для участі у конкурсі, зазначаються, зокрема, відомості про притягнення кандидата до дисциплінарної відповідальності. Усі кандидати у розділі «Підтвердження» вказаної анкети власним підписом засвідчують, що зазначені ними в анкеті дані є правдивими і точними, повними і достовірними, погоджуючись при цьому, що надання недостовірної (неповної) інформації, яка може свідчити про їхню недоброчесність, може мати наслідком відмову в допуску до участі в конкурсі на зайняття вакантної посади судді.

ВРП установила, що в анкеті кандидата на посаду судді, поданій ОСОБОЮ\_1 12 липня 2019 року, на запитання: «Вкажіть, чи притягувалися Ви до дисциплінарної відповідальності» (пункт 6 розділу 6 анкети) ОСОБА\_1 зазначила, що до дисциплінарної відповідальності не притягувалася.

За висновками ВРП, неповідомлення ОСОБОЮ\_1 Комісії про факт притягнення її до дисциплінарної відповідальності з огляду на зміст розділу «Підтвердження» анкети кандидата на посаду судді свідчить про прояв ОСОБОЮ\_1 недоброчесної поведінки в процедурі конкурсу на зайняття посади судді.

ВРП також указала, що 15 квітня 2020 року на її офіційному вебсайті у розділі «Діяльність» (за посиланням <https://hcj.gov.ua/page/do-uvagy-kandydativ-na-posady-suddiv>) до уваги кандидатів на посади суддів було розміщено інформацію, що ВРП планує найближчим часом розпочати розгляд матеріалів щодо внесення подань Президентіві України про призначення суддів на посади місцевих загальних судів, у зв'язку із чим, зокрема, запропоновано кандидатам до 22 квітня 2020 року подати до ВРП (у формі листа) оновлену інформацію щодо своїх біографічних даних, які раніше зазначались в анкетах, а також іншу інформацію, яка змінилась із моменту отримання рекомендації Комісії про призначення на посаду судді.

Отже, за висновком ВРП, маючи можливість та обов'язок як доброчесна особа інформувати ВРП про факт притягнення до дисциплінарної відповідальності, який не був відображений в анкеті кандидата на посаду судді, ураховуючи залишення без змін рішення дисциплінарної палати КДКА Донецької області від 04 липня 2019 року за результатами його оскарження, ОСОБА\_1 відповідну інформацію щодо себе ВРП не повідомила.

Крім того, у травні 2020 року під час попереднього розгляду рекомендації Комісії доповідачем надіслано ОСОБИ\_1 лист із проханням надати пояснення у зв'язку з надходженням стосовно неї скарги ОСОБИ\_6, у якій зазначено негативну інформацію про професійну діяльність ОСОБИ\_1 як слідчого та адвоката.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

У вказаному листі було зазначено, зокрема, про проведення перевірки наявності / відсутності відомостей, які викликають обґрунтований сумнів щодо відповідності кандидата критерію доброчесності чи професійної етики, інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням, та про необхідність надання ОСОБОЮ\_1 відомостей щодо притягнення її до дисциплінарної відповідальності під час проходження служби в органах внутрішніх справ та здійснення адвокатської діяльності або порушення дисциплінарних проваджень.

У надісланих у відповідь на вказаний лист письмових поясненнях від 07 травня 2020 року ОСОБА\_1 такої інформації стосовно себе не надала, при цьому вказала, що реальних питань до її доброчесності та професійної етики або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з призначенням її на посаду судді, не існує. Водночас ОСОБА\_1 указала, що в поясненнях вона зазначила все, що вважала за потрібне, на будь-які питання готова надати обґрунтовані відповіді.

Під час розгляду подання Комісії ВРП також установила, що рішенням дисциплінарної палати КДКА Донецької області від 10 вересня 2020 року за результатами розгляду об'єднаної дисциплінарної справи (за зверненнями судді Володарського районного суду Донецької області ОСОБИ\_7) до адвоката ОСОБИ\_1 застосовано дисциплінарне стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на три місяці.

Водночас ВРП установила, що з ЄДРСР убачається, що в період з 11 вересня по 11 грудня 2020 року ОСОБА\_1 здійснювала адвокатську діяльність, у тому числі як захисник у кримінальних провадженнях, незважаючи на зупинення такого її права на цей період дисциплінарним органом, шляхом участі у розгляді судових справ та подання процесуальних документів для їх розгляду судом. Зазначені факти підтверджуються численними документами, що були отримані ВРП на відповідні запити.

За висновками ВРП, адвокат ОСОБА\_1 свідомо діяла всупереч чинному рішенням КДКА Донецької області від 10 вересня 2020 року про зупинення її права на заняття адвокатською діяльністю, що порушує вимоги статті 31 Закону № 5076-VI, а також статті 65 Правил адвокатської етики, затверджених звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року, якою встановлено, що адвокат зобов'язаний виконувати рішення органів адвокатського самоврядування, прийняті в межах їх компетенції в спосіб, передбачений Законом № 5076-VI.

Ураховуючи викладене, ВРП дійшла висновку про те, що неповідомлення ОСОБИ\_1 про факти притягнення її до дисциплінарної відповідальності під час вирішення питання про можливість її рекомендування для призначення на посаду судді та порушення нею тимчасової заборони на здійснення адвокатської діяльності згідно з рішенням КДКА викликають обґрунтований сумнів щодо відповідності

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ОСОБИ\_1 вимогам доброчесності, що висуваються до кандидата на посаду судді відповідно до статті 127 Конституції України, статті 69 Закону № 1402-VIII, у зв'язку із чим її призначення може негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади.

ВП ВС визнала обґрунтованими ці висновки ВРП.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 вересня 2021 року у справі № 9901/46/21 (провадження № 11-214зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100141753>.

## 5.3. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення позивача на посаду судді у зв'язку з установленням фактів неодноразових його неявок за викликами до суду як свідка в межах кримінального провадження

ОСОБА\_1 у своїх зверненнях до суду неодноразово повідомляв, що використані ВРП обставини для відмови призначити його на посаду судді були в його досьє, перебували в полі зору ВККС, оцінювалися останньою й вона (ВККС) не кваліфікувала їх як такі, що плямують його доброчесність чи професійну етику.

Так, певні документи з інформацією, яку ВРП розцінила як несумісну з позицією рекомендувати ОСОБУ\_1 на посаду судді, були в матеріалах його досьє і могли перебувати в полі зору ВККС. Однак сама по собі наявність таких документів не применшує і не викликає (не може викликати) сумнівів у силі та правомірності оскаржуваного рішення ВРП.

У зв'язку із цим зазначено, що навіть якщо такі відомості були предметом розгляду ВККС і вона, незважаючи на це, рекомендувала ОСОБУ\_1 для призначення на посаду судді, то розгляд цих відомостей та їхня оцінка Комісією в розумінні пункту 2 абзацу другого частини четвертої статті 37 Закону № 1798-VIII не позбавляє можливості ВРП ухвалити рішення про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду, якщо ВККС не дала належної оцінки таким відомостям у межах процедури кваліфікаційного оцінювання щодо відповідного кандидата.

Рада не ставила за провину ОСОБИ\_1 й те, на чому, власне, наголошує позивач і з чим фактично погодився суд першої інстанції, що він належним чином з дотриманням вимог статті 136 КПК України отримав повістку про виклик його до суду як свідка, за якою відповідно до частини другої статті 134 цього Кодексу його участь у судовому провадженні є обов'язковою, і мав би виконати цей обов'язок та з'явитися до суду, але попри це не з'явився і таким чином продемонстрував зневажливе ставлення до процедури судового розгляду в кримінальному провадженні.

Як видно зі змісту оспорюваного рішення, ВРП оцінила хронологію, послідовність і характер дій позивача в історії його викликів до суду в межах

конкретного кримінального провадження, зважила, що ці дії тривали не один рік, чинилися юристом за спеціальністю та адвокатом за діяльністю. Рада зіставила законодавче процесуальне веління для особи, яку викликають до суду повісткою про виклик, якій відомо, чому, у якому статусі її викликають і що вона зобов'язана з'явитися до суду, з причинами неявки, до яких вдався ОСОБА\_1, описала ці обставини, підвела під них фактичну базу і спроєкувала (чи наклала) на ймовірні аналогічні підходи (поведінку) позивача, які (яку) він може застосувати у статусі судді. Змоделювала й утвердилася в думці, що якщо позивач як юрист (адвокат) чинить неправомірно у статусі свідка, то так само може чинити й у статусі судді.

Іншими словами, з позиції Ради, якщо ОСОБА\_1 на рівні окремого випадку протиправно поведився як учасник кримінального провадження (як свідок), то таким же чином може поводитися, коли стане суддею.

У цій справі ВРП склала і сформулювала свій висновок про неможливість рекомендувати ОСОБУ\_1 на посаду судді на підставі власної оцінки інформації про кандидата на посаду судді та його морально-етичної поведінки, які були встановлені до ухвалення відповідного рішення, у межах наданих їй законом повноважень і під дією (тягарем) відповідальності за формування суддівського корпусу.

У ВРП були обґрунтовані сумніви щодо відповідності кандидата на посаду судді ОСОБИ\_1 критерію доброчесності, які проявилися в неповазі насамперед до правосуддя через ігнорування обов'язкових судових викликів і явки до суду як свідка у кримінальному провадженні, що також призвело до затягування процесу.

З огляду на наведене ВП ВС визнала оспорюване рішення ВРП таким, що не є незаконним, надмірно формальним, свавільним, явно несправедливим, дискримінаційним, номінальним, декларативним чи таким, що містить істотні порушення здійснення процедури добору кандидатів на посаду судді, зокрема й права останніх бути почутими, за яких воно не може залишатися в силі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 вересня 2021 року у справі № 9901/395/20 (провадження № 11-107зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101424456>.

## 5.4. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентів України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку із встановленням факту неетичної поведінки

Кандидат на посаду судді претендує на одержання повноважень посадової особи, уповноваженої на виконання функцій держави, – здійснення правосуддя. Посада судді вимагає як максимальної концентрації професійних знань, так і високого рівня моральних якостей особи. Тому особисті й моральні якості кандидата на посаду судді поряд із професійними якостями є визначальними характеристиками для вирішення питання про призначення на цю посаду. Отже,



## Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВРП зобов'язана врахувати всі обставини, які перешкоджають кандидату на посаду судді зайняти таку посаду, в тому числі й ті, що негативно його характеризують.

Така підстава для відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення на посаду судді, як «негативний вплив на суспільну довіру до судової влади», передбачена у пункті 1 частини дев'ятнадцятої статті 79 Закону № 1402-VIII. Повноваження оцінювати ті чи інші діяння та характеристики кандидата на посаду судді як такі, що можуть зумовлювати зазначений негативний вплив, належить саме ВРП, члени якої ухвалюють рішення за їхнім внутрішнім переконанням, сформованим на підставі власної оцінки обставин, пов'язаних з відповідним кандидатом. А судовий контроль за реалізацією цього повноваження ВРП полягає у тому, щоб проконтролювати, чи не є висновки Ради довірливими та нераціональними, не підтвердженими доказами або ж помилковими стосовно певних фактів.

ВП ВС вже робила висновок про те, що навіть якщо ті відомості були предметом розгляду ВККС і остання, незважаючи на це, рекомендувала позивача для призначення на посаду судді, то розгляд таких відомостей та їхня оцінка Комісією в розумінні пункту 2 абзацу другої частини четвертої статті 37 Закону № 1798-VIII не позбавляє Раду можливості ухвалити рішення про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення на посаду судді, якщо ВККС не дала належної оцінки таким відомостям у межах процедури кваліфікаційного оцінювання щодо відповідного кандидата (див. постанову від 16 вересня 2021 року у справі № 9901/395/20, пункт 17).

ВП ВС взяла до уваги те, що позивач не заперечував інциденту у приміщенні Долинського районного суду Івано-Франківської області, однак стверджував про провокативний характер конфлікту та наміри усунути його від участі у справі як представника. Незважаючи на те, що, можливо, позивача спровокували, його реакцію ВРП справедливо оцінила як нестриману. ВП ВС переконана, що особа, яка претендує на зайняття посади судді, повинна уміти справлятися з власними емоціями та достатньо стримано реагувати на будь-які провокації щодо неї з урахуванням обставин конкретної ситуації. Натомість поведінка позивача у тій конфліктній ситуації була далекою від тієї, котру б мала виявляти особа, яка намагається підтримати суспільну довіру.

Тому ВП ВС погодилася з доводами апеляційної скарги про те, що вказаний епізод давав ВРП підстави для висновку про наявність обставин, які могли негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з призначенням позивача на посаду судді (пункт 1 частини дев'ятнадцятої статті 79 Закону № 1798-VIII). Закриття кримінального провадження за відсутністю складу кримінального правопорушення на цей висновок не впливає, оскільки ВРП оцінювала діяння позивача з погляду його можливого впливу на суспільну довіру до судової влади, а не на предмет наявності у цьому діянні всіх ознак складу

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

кримінального правопорушення згідно з його кваліфікацією органом досудового розслідування.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 серпня 2022 року у справі № 9901/388/20 провадження № 11-12зай22 можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106841701>.

## 5.5. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку із встановленням факту замовчування події порушення щодо нього кримінальної справи

У процедурі добору і ВККС, і Рада мають дотримуватися настанови, що кожен з претендентів на посаду судді гідний її обійняти, бо в іншому разі негативне для кандидата рішення можливе тільки тоді, коли на заваді цьому стають об'єктивні чинники, які унеможливають ухвалення позитивного для претендента рішення. Зазначенні цінності не повинні бути та/або виглядати надуманими, надмірно формальними, гаданими (голослівними), упередженими, дискримінаційними, відверто несправедливими чи свавільними або такими, що не відповідають меті добору, бути прихованими (завуальованими), ситуативними, несподіваними і неочікуваними для кандидата, або використаними проти кандидата без попереднього отримання від нього пояснення про їхнє значення й умови виникнення.

Оспорюване, негативне для позивача рішення не ґрунтується на відомостях про підстави порушення стосовно нього кримінальної справи та рішеннях, ухвалених за результатами оскарження вказаної дії. ВРП зробила свій висновок виходячи з факту надання кандидатом на посаду судді ОСОБОЮ\_1 недостовірної інформації, а саме неповідомлення ним про існування постанови слідчого від 18 травня 2007 року про порушення стосовно нього кримінальної справи за частиною першою статті 190 КК України та про хід оскарження її в судовому порядку. До того ж ці відомості не були предметом розгляду Комісії з наданням їм належної оцінки.

У замовчуванні події порушення кримінальної справи стосовно кандидата на посаду судді за ознаками скоєння корисливого злочину і пов'язаного із цим перебігу оскарження постанови слідчого про порушення кримінальної справи в судовому порядку, тобто тих чинників, що мають видиму негативну якість і можуть характеризувати будь-кого у несхвальному світлі, ВРП побачила нещирість претендента на посаду судді або, інакше кажучи, ту властивість, яка за визначенням не має бути притаманною особам, котрі кандидують на таку посаду.

ВП ВС вкотре зазначила, що в аспекті наведеного нормативного регулювання ВРП відповідно до свого статусу, повноважень, встановленого законом порядку, мети і завдань, які перед нею стоять, вільна у виборі будь-яких об'єктивно

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

спроможних підстав для відмови внести Президентіві України подання призначити кандидата на посаду судді. Керуючись власною оцінкою цих підстав, Рада вправі засумніватися у відповідності судді чи кандидата на посаду судді критеріям та умовам, за яких можливе внесення подання про призначення на посаду судді.

У ВРП були обґрунтовані сумніви щодо відповідності кандидата на посаду судді ОСОБИ\_1 критерію доброчесності, які проявилися в наданні недостовірної інформації про існування факту порушення стосовно нього кримінальної справи.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 листопада 2022 року у справі № 9901/355/21 (провадження № 11-963ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107533714>.

## 5.6. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку із зазначенням ним численних недостовірних відомостей у відповідних анкетах про обставини життя та наданням із цього приводу неправдивих пояснень у засіданні ВРП

Оцінюючи рішення ВРП від 26 листопада 2020 року № 3258/0/15-20 на його відповідність пункту 3 частини двадцять першої статті 79 Закону № 1402-VIII, ВП ВС виходила з того, що визначальним критерієм правомірності оскаржуваного рішення відповідача є встановлення ВРП обставин, які стали підставою для відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду, та мотивів, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

ВРП у процесі підготовки до розгляду рекомендації Комісії установила, що ОСОБИ\_1 було відомо про неодноразове притягнення її до дисциплінарної відповідальності під час роботи слідчим органів внутрішніх справ, що, на переконання ВРП, свідчить про недостовірність наданих кандидатом на посаду судді у відповідних анкетах відомостей щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності, а також про надання ним неправдивих пояснень ВРП із цього приводу.

За висновком ВРП, судові рішення про звернення стягнення на предмет іпотеки щодо належної ОСОБИ\_1 квартири у зв'язку з невиконанням грошового зобов'язання (відповідно до цивільно-правових договорів позики та іпотеки) та стягнення з неї цим судовим рішенням судових витрат свідчить про притягнення ОСОБИ\_1 судом до цивільної відповідальності, а також про застосування заставного права на майно, про що вона не могла не знати, проте не зазначила цих відомостей в анкетах кандидата від 12 травня 2017 року та від 12 липня 2019 року.

ВРП також зазначила, що відповідно до вказаних вище документів упродовж 2016 року ОСОБА\_1 тричі не надала державному виконавцю доступ до квартири для виконання судового рішення. Вказане судові рішення було виконане із закриттям виконавчого провадження лише у квітні 2018 року. При цьому

квартира, на яку було звернуто стягнення, була зазначена ОСОБОЮ\_1 в анкеті від 12 липня 2019 року як місце її проживання та реєстрації в період з 04 серпня 1995 року по 23 квітня 2018 року (інша адреса місця реєстрації була зазначена лише з 23 квітня 2018 року, а інша адреса фактичного проживання – з 01 січня 2018 року).

На переконання ВРП, зазначені обставини в сукупності вказують на недостовірність повідомлених кандидатом на посаду судді відомостей про відсутність фінансових зобов'язань та невиконаних судових рішень (в анкеті від 12 травня 2017 року), непритягнення до цивільної відповідальності та незастосування заставного права на майно (в обох анкетах), а також свідчать про надання у засіданні ВРП від 02 червня 2020 року неправдивих пояснень щодо добровільного звільнення спірної квартири 29 грудня 2015 року.

Зазначення ОСОБОЮ\_1 численних недостовірних відомостей в анкетах кандидата на посаду судді про обставини її життя, що є предметом вивчення Комісії під час добору (конкурсу), надання неправдивих пояснень у засіданні ВРП та встановлені обставини, що не спростовані ОСОБОЮ\_1 у засіданні ВРП 26 листопада 2020 року, на переконання цього органу, дали підстави для обґрунтованого сумніву щодо відповідності кандидата на посаду судді критерію доброчесності.

Водночас ВРП в оскаржуваному рішенні від 26 листопада 2020 року № 3258/0/15-20 зазначила, що вказані відомості не були предметом розгляду ВККС під час розгляду питання про надання рекомендації ОСОБІ\_1 для обрання на посаду судді.

ВП ВС визнала обґрунтованими ці висновки ВРП. При цьому в рішенні ВККС від 07 серпня 2019 року № 244/дс-19, яким ОСОБУ\_1 рекомендовано для обрання на посаду судді Центрального районного суду міста Миколаєва, немає жодних посилань на вказані обставини, які ВРП розцінила як такі, що можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з призначенням позивачки на посаду судді.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 листопада 2021 року у справі № 9901/16/21 (провадження № 11-199зай21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101584600>.

5.7. Про визнання правомірною ухвали ВРП про залишення без розгляду заяви судді у відставці про внесення Президентіві України подання про призначення його на посаду судді апеляційного суду у зв'язку із застосуванням спеціальної процедури щодо призначення суддів у відставці на посади в суди без проведення конкурсу в порядку, визначеному Законом № 1402-VIII, лише до формування повноважного складу ВККС

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

04 червня 2020 року ВРУ був прийнятий Закон України № 679-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо відрядження суддів та врегулювання інших питань забезпечення функціонування системи правосуддя в період відсутності повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України» (далі – Закон № 679-IX), який набрав чинності 20 червня 2020 року.

Відповідно до підпункту 4 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 679-IX встановлено, що ВРП у період відсутності повноважного складу ВККС ухвалює без рекомендації чи подання ВККС рішення про внесення Президенту України подання про призначення судді у відставці до суду тієї самої спеціалізації та не вищого рівня (крім ВС) на підставі заяви такого судді, якщо до набрання чинності цим Законом такий суддя пройшов кваліфікаційне оцінювання в порядку, передбаченому законом.

ВП ВС відзначила, що, як видно з матеріалів справи, після надходження до ВРП заяви ОСОБИ\_1, в якій він висловлював бажання бути призначеним суддею Восьмого апеляційного адміністративного суду, членом ВРП ОСОБОЮ\_2 відповідно до Регламенту здійснювався попередній розгляд цього питання, під час якого з ВККС було витребувано суддівське досьє ОСОБИ\_1, направлені відповідні запити до Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, ДСА тощо.

Проте у період з 24 лютого 2022 року по 12 січня 2023 року у зв'язку зі звільненням більшості членів ВРП зі своїх посад, зокрема і члена ВРП ОСОБИ\_2, у цьому органі був відсутній повноважний склад і лише з 12 січня 2023 року відновлена діяльність ВРП у повноважному складі.

Повторний розподіл заяви ОСОБИ\_1 відбувся 26 січня 2023 року, після чого членом ВРП – ОСОБОЮ\_3 на адресу ОСОБИ\_1 направлений лист від 14 березня 2023 року з метою з'ясування інформації щодо актуальності намірів заявника, викладених у заяві від 18 лютого 2021 року.

15 березня 2023 року ОСОБА\_1 надіслав до ВРП заяву, відповідно до якої повідомив, що намірів призначення на посаду судді не змінив.

01 червня 2023 року за результатами конкурсу, оголошеного 21 січня 2022 року, ВРП ухвалила рішення про призначення на посади 16 членів ВККС із числа кандидатів, рекомендованих Конкурсною комісією з добору кандидатів на посади членів цього органу суддівського врядування.

У зв'язку з тим, що 01 червня 2023 року був сформований повноважний склад ВККС, 03 серпня 2023 року ВРП ухвалила спірне рішення з огляду на відсутність передбачених законом повноважень вносити Президенту України подання про призначення судді у відставці на посаду судді без рекомендації чи подання ВККС.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що спеціальна процедура щодо призначення суддів у відставці на посади в суди без проведення окремої конкурсної процедури, передбаченої Законом № 1402-VIII, була пов'язана безпосередньо з відсутністю повноважного складу ВККС та мала тимчасовий

характер, тобто така процедура могла бути застосована до моменту формування повноважного складу ВККС.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 18 квітня 2024 року у справі № 990/334/23 (провадження № 11-34зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118520072>.

## 5.8. Щодо визнання протиправним і скасування рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення особи на посаду судді у зв'язку з існуванням висновку дисциплінарного органу про порушення суддею норм процесуального права під час розгляду справи

Національне законодавство щодо відмови у внесенні подання Президентіві України про призначення на посаду судді через невідповідність його поведінки критерію доброчесності містить оціночні критерії, тобто такі, що не чітко визначені законом.

Критерій доброчесності є надзвичайно важливим з огляду на те, яку роль відіграє судова влада у становленні правової держави. Саме доброчесність є ключовою категорією у формуванні морально-етичного образу суддів, запорукою формування довіри народу до суддів та судової влади в цілому.

Доброчесність – це необхідна морально-етична складова діяльності судді, яка, серед іншого, визначає межу і спосіб його поведінки, що базується на принципах доброго ставлення до сторін у справах та чесності у способі власного життя, виконанні своїх обов'язків та здійсненні правосуддя.

Авторитет та довіра до судової влади формуються залежно від персонального складу судів, від осіб, які обіймають посади суддів та формують суддівський корпус. Саме тому важливо, щоб кандидат на посаду судді, як і суддя, не допускав будь-якої неналежної (недоброчесної, неетичної) поведінки як у професійній діяльності, так і в особистому житті, яка може поставити під сумнів відповідність кандидата критерію доброчесності, що негативно вплине на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням.

Легітимна мета вимірювання доброчесності полягає в здобутті доказів умисного порушення норм суддівської етики чи свідомого нехтування стандартами поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, а також допущення поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя.

ВРП, мотивуючи оскаржуване рішення від 04 квітня 2019 року, послалась на висновки її Третьої ДП щодо порушення суддею Васильківського міськрайонного суду Київської області ОСОБИ\_1 норм процесуального права під час розгляду справи № 362/2366/15-ц, наслідком чого, за висновком дисциплінарного органу, було допущено порушення основоположного права людини – права власності ОСОБИ\_2.

## Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Не погодившись із рішенням Васильківського міськрайонного суду Київської області від 02 червня 2015 року у справі № 362/2366/15-ц, ОСОБА\_2 оскаржив його в апеляційному порядку.

Апеляційний суд Київської області ухвалою від 11 листопада 2015 року закрити апеляційне провадження у справі, зазначивши, що ОСОБА\_2 не відноситься до кола осіб, які мають право на апеляційне оскарження в цій справі, оскільки суд першої інстанції не вирішував питання про його права і обов'язки. Суд також указав, що посилання ОСОБИ\_2 на те, що оскаржуване рішення суду зумовлює порушення його прав на стадії виконання судового рішення, не свідчить, що рішенням суду вирішено питання про його права і обов'язки. Апеляційний суд вважав, що в цьому випадку ОСОБА\_2 не позбавлений можливості захистити свої права в інший спосіб.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 04 грудня 2015 року відмовив ОСОБИ\_5 як представнику ОСОБИ\_2 у відкритті касаційного провадження у справі № 362/2366/15-ц за касаційною скаргою на зазначені вище рішення.

Отже, Апеляційний суд Київської області при перегляді рішення Васильківського міськрайонного суду Київської області від 02 червня 2015 року у справі № 362/2366/15-ц не встановив порушення судом під головуванням судді ОСОБИ\_1 норм процесуального права під час розгляду цієї справи, а також не встановив порушення судовим рішенням права власності ОСОБИ\_2.

Ураховуючи наведене, ВП ВС дійшла висновку про безпідставність покладення ВРП в основу оскаржуваного рішення висновків щодо порушення суддею Васильківського міськрайонного суду Київської області ОСОБОЮ\_1 норм процесуального права під час розгляду справи № 362/2366/15-ц, а також про необґрунтованість мотивів ВРП щодо того, що в результаті прийняття суддею ОСОБОЮ\_1 рішення в указаній цивільній справі допущено порушення основоположного права людини – права власності.

ВП ВС дійшла висновку, що рішення відповідача від 04 квітня 2019 року № 1045/0/15-19 про відмову у внесенні подання Президентіві України про призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді Васильківського міськрайонного суду Київської області є невмотивованим, оскільки не містить належного обґрунтування того, що поведінка судді викликає обґрунтований сумнів щодо відповідності позивача критерію доброчесності та є обставиною, що може негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади в разі призначення позивача на посаду судді. При цьому доводи ВРП щодо недоброчесності судді Васильківського міськрайонного суду Київської області ОСОБИ\_1 є недоведеними.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 29 вересня 2022 року у справі № 9901/230/19 (провадження № 11-84зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106788149>.

5.9. Щодо визнання протиправним і скасування рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення особи на посаду судді у зв'язку із зазначенням у рішенні ВРП лише результату голосування членів ВРП без викладу мотивів та без посилання на визначені законом підстави відмови

ВП ВС відзначила, що, як можна зрозуміти зі змісту спірного рішення та пояснень сторони відповідача, це рішення ВРП ухвалила відповідно до частини четвертої статті 37 Закону № 1798-VIII, оскільки за рішення щодо внесення Президентіві України подання про призначення позивача на посаду судді проголосувало менше чотирнадцяти членів ВРП, які брали участь у її засіданні.

У процедурі розгляду ВРП рекомендації ВККС негативне рішення має містити не лише посилання на визначені законом підстави відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду, а й мотиви, з яких ВРП дійшла висновку про наявність обставин, з якими пов'язується обґрунтований сумнів щодо відповідності кандидата критерію доброчесності чи професійної етики, або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням, чи про порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді.

За змістом спірного рішення, пропонуючи ВРП ухвалити рішення про внесення Президентіві України подання про призначення ОСОБИ\_1 на посаду судді Васильківського міськрайонного суду Київської області, доповідачка констатувала відсутність отриманих у встановленому законом порядку відомостей, які ставлять під сумнів відповідність кандидата критерію доброчесності чи можуть негативно вплинути на довіру до судової влади у зв'язку з його призначенням на посаду судді.

При цьому текст спірного рішення не містить вмотивованого висновку стосовно виникнення у ВРП обґрунтованого сумніву щодо відповідності кандидата критерію доброчесності чи професійної етики або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням. ВРП у спірному рішенні обмежилася лише викладом досліджених щодо позивача обставин, запитань, які ставили йому на засіданні члени ВРП, та наданих позивачем відповідей на ці запитання.

ВП ВС наголосила, що у разі відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду зазначення в рішенні ВРП лише результату голосування членів ВРП в числовому значенні без викладу мотивів, з яких ВРП дійшла відповідних висновків, та, більше того, без посилання на визначені законом підстави відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді позбавляють кандидата на посаду судді права бути обізнаним, за якими саме критеріями відносно нього прийнято рішення. Відсутність у рішенні фактичних підстав його прийняття позбавляє особу, стосовно якої прийнято таке рішення, доступу до ефективного захисту своїх прав.



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 березня 2024 року у справі № 990/84/23 (провадження № 11-30зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118465132>.

## 5.10. Щодо визнання протиправним і скасування рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення особи на посаду судді у зв'язку з визнанням необґрунтованими і помилковими висновків ВРП про невідповідність особи вимогам доброчесності

Надаючи оцінку достатності вмотивованості спірного рішення у частині сумнів ВРП щодо відповідності позивачки критерію доброчесності з огляду на обставини її поїздки до тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим, ВП ВС виходила з того, що, як можна зрозуміти зі змісту спірного рішення, у цій частині сумніви ВРП щодо відповідності позивачки критерію доброчесності пов'язані з її несвідомим вкладом в економіку російської федерації (здійсненні розрахунків рублями під час цієї поїздки до тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим), яка контролювала півострів, на території якого було заборонено обіг гривні.

Водночас ВП ВС відмітила, що ВРП у спірному рішенні зазначила, що надані позивачкою пояснення щодо обставин цієї поїздки не можуть сприйматись як виправдання, а свідчать про відсутність чіткої громадянської позиції.

У ході розгляду справи суд установив, що під час співбесіди ОСОБА\_1 заперечувала розрахунки рублями та наполягала, що розраховувалася за придбані товари гривнями.

При цьому сам факт уведення окупаційною владою з 01 червня 2014 року рублів не доводить того, що у серпні 2014 року на півострові не був можливий розрахунок гривнями, отже, твердження ВРП про те, що ОСОБА\_1, перебуваючи на тимчасово окупованій території у 2014 році, здійснила несвідомий вклад в економіку країни-агресора, засновані на припущеннях.

У цьому контексті ВП ВС зауважила, що дії, з якими у цій частині Рада пов'язала підстави для відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення позивачки на посаду судді, вона вчинила у серпні 2014 року, коли саме поняття «доброчесність» ще не було запроваджено в законодавство України, а чіткі критерії цього поняття не сформовані й до цього часу. Водночас ВККС та Громадська рада доброчесності серед індикаторів, які вказують на недоброчесність судді (кандидата на посаду судді), визначають його дії, що свідчать про підтримку агресивних дій інших держав проти України, колаборацію з представниками таких держав, окупаційної адміністрації або їх пособниками (наприклад, відвідування без нагальної потреби російської федерації після початку збройної агресії, тимчасово окупованих територій). Однак поїздки в російську федерацію, Автономну Республіку Крим чи на іншу тимчасово окуповану територію України з нагальної потреби до близьких родичів, для владнання майнових питань ВККС та Громадська рада доброчесності

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

вважають такими, що самі по собі не свідчать про наявність порушення цього індикатора.

При цьому матеріалами справи підтверджено, що обставини щодо перетину ОСОБОЮ\_1 кордону російської федерації у 2014–2017 роках та мета цих поїздок були відомі та оцінені ВККС під час проходження нею кваліфікаційного оцінювання.

Тобто ОСОБА\_1 ніколи вказаних фактів не приховувала, надавала однакові пояснення щодо причини своїх поїздок до російської федерації як ВККС, так і ВРП та суду. За результатами кваліфікаційного оцінювання ВККС сумнівів щодо доброчесності судді не мала.

З огляду на викладене ВП ВС визнала, що висновки ВРП про невідповідність ОСОБИ\_1 вимогам доброчесності у зв'язку з її поїздками до російської федерації є необґрунтованими, суб'єктивними і помилковими щодо фактів.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 червня 2024 року у справі № 990/2/24 (провадження № 11-88зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396087>.

## 6 Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про переведення судді з одного суду до іншого

6.1. Щодо визнання протиправним рішення ВРП про відкладення розгляду рекомендації ВККС про переведення судді у зв'язку з відсутністю у ВРП повноважень на вчинення цієї процедурної дії до внесення 02 жовтня 2018 року відповідних змін до Регламенту

У позовній заяві ОСОБА\_1, висловлював незгоду з бездіяльністю ВРП щодо нерозгляду рекомендації ВККС про переведення судді Київського апеляційного адміністративного суду на посаду судді Шостого апеляційного адміністративного суду.

Застосовані судом у цій справі правові норми давали підстави для висновку, що в разі припинення роботи суду, зокрема у зв'язку з його реорганізацією або ліквідацією, суддю має бути переведено до іншого суду того самого рівня і спеціалізації у порядку, затвердженому ВРП, та за відповідним поданням ВККС. При цьому таке переведення судді здійснюється без конкурсу. Рішення про переведення судді приймає ВРП на підставі та в межах відповідного подання ВККС.

Водночас відповідно до правових норм, які були чинними на час виникнення спірних правовідносин (серпень 2018 року), питання про переведення судді має бути розглянуто протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження подання ДП ВРП про переведення судді до суду нижчого рівня чи рекомендації ВККС.

Як установив суд першої інстанції, рекомендація ВККС від 03 серпня 2018 року № 253/пс-18 про переведення позивача на посаду судді Шостого апеляційного адміністративного суду надійшла до ВРП 10 серпня 2018 року.

Однак протягом п'ятнадцяти днів зазначена рекомендація ВККС розглянута не була. 13 вересня 2018 року ВРП прийняла рішення про відкладення розгляду рекомендації ВККС про переведення судді Київського апеляційного адміністративного суду ОСОБИ\_1 на посаду судді Шостого апеляційного адміністративного суду.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що на момент прийняття ВРП рішення про відкладення розгляду рекомендації ВККС про переведення позивача на посаду судді Шостого апеляційного адміністративного суду у відповідача не було повноважень на вчинення цієї процедурної дії, оскільки така не була передбачена Регламентом.

Отже, ВП ВС визнала, що КАС ВС дійшов обґрунтованого висновку про те, що, приймаючи рішення про відкладення розгляду рекомендації ВККС про переведення позивача на посаду судді Шостого апеляційного адміністративного суду, ВРП діяла не у спосіб, що визначений Конституцією та законами України.

Зобов'язуючи ВРП розглянути питання про переведення судді Київського апеляційного адміністративного суду ОСОБИ\_1 до Шостого апеляційного адміністративного суду на підставі та в межах рекомендації ВККС від 03 серпня 2018 року № 253/пс-18, суд першої інстанції правильно не зазначив строк, упродовж якого відповідач повинен вчинити такі дії, як про це просив позивач, оскільки нормами Регламенту, чинними на час розгляду цієї справи, встановлено, що питання про переведення судді з одного суду до іншого має бути розглянуто Радою протягом розумного строку.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 02 липня 2020 року у справі № 9901/814/18 (провадження № 11-902зай19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90228200>.

## 6.2. Щодо оскарження рішення ВРП про переведення судді одного районного суду до іншого без урахування бажання судді

Надаючи оцінку доводам ОСОБИ\_1 щодо незаконності рішення ВРП від 16 липня 2019 року № 1857/о/15-19 «Про переведення судді Пролетарського районного суду міста Донецька ОСОБИ\_1 до Смілянського міськрайонного суду Черкаської області» як прийнятого без урахування її бажання бути переведеною до будь-якого районного суду міста Києва, ВП ВС виходила з таких міркувань.

У разі припинення роботи суду, зокрема у зв'язку із військовими діями або заходами щодо боротьби з тероризмом, суддя, якого було відряджено з такого суду, має бути переведений на постійне місце роботи до закінчення строку відрядження. Такого суддю може бути переведено до іншого суду без його згоди.

Рішення про переведення судді приймає ВРП на підставі та в межах відповідного подання ВККС. При цьому обрання суду, до якого буде переведено відповідного суддю, належить до виключної компетенції ВККС, ВРП не впливає на прийняття такого рішення.

## Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Зі змісту оскаржуваного рішення ВРП вбачається, що підставою для переведення судді ОСОБИ\_1 було рішення ВККС від 27 червня 2019 року № 66/пс-19, яким Комісія рекомендувала суддю Пролетарського районного суду міста Донецька ОСОБУ\_1 для переведення на посаду судді Смілянського міськрайонного суду Черкаської області. У цьому рішенні зазначено, що ВККС за результатами дослідження інформації щодо наявності вакантних посад суддів у судах України, потреби в їх заповненні та з метою забезпечення належної роботи Смілянського міськрайонного суду Черкаської області рекомендує перевести суддю ОСОБУ\_1 на посаду судді Смілянського міськрайонного суду Черкаської області.

Отже, КАС ВС дійшов обґрунтованого висновку про те, що оскаржуване рішення ВРП містить посилання на визначені законом підстави для переведення судді та мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

Доводи ОСОБИ\_1 про незаконність її переведення до Смілянського міськрайонного суду Черкаської області без урахування того, що родина позивачки проживає у місті Києві, де офіційно працює її чоловік та навчається малолітня дитина, ВП ВС визнала безпідставними, оскільки оскаржуване рішення ВРП від 16 липня 2019 року № 1857/о/15-19 стосувалося саме переведення судді Пролетарського районного суду міста Донецька ОСОБИ\_1 до Смілянського міськрайонного суду Черкаської області і не порушувало права позивачки як особи, яка перебуває на посаді судді. Оскільки упродовж останнього року до прийняття оскаржуваного рішення ОСОБА\_1 працювала саме у Смілянському міськрайонному суді Черкаської області, переведення її до цього суду визнано логічним та передбачуваним, а не свавільним. До того ж позивачка не пояснила причини, чому її чоловік міг працевлаштуватися лише у місті Києві та з яких причин вона вважала, що дитина теж має проживати саме у цьому місті.

Твердження ОСОБИ\_1 про неможливість з огляду на положення пункту 3.4 Європейської хартії про закон «Про статус суддів» її переведення до іншого суду без її згоди ВП ВС визнала недоречними, оскільки, як свідчить зміст цього пункту, встановлена ним загальна заборона щодо переведення судді на роботу до іншого суду без його/її згоди не є абсолютною та допускає обмеження, у тому числі якщо таке переведення пов'язане зі змінами «у судовій системі на підставі закону або у випадках тимчасового переведення для зміцнення сусіднього суду».

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 04 березня 2021 року у справі № 9901/451/19 (провадження № 11-1274заі19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96271427>.

## 6.3. Щодо оскарження дій ВРП з відкладення розгляду питання про переведення судді на час до прийняття рішення дисциплінарним органом за скаргою на цього суддю

ВП ВС виходила з того, що положеннями частин першої та четвертої статті 71 Закону № 1798-VIII визначено, що питання про переведення судді з одного суду до іншого розглядається на засіданні ВРП.

Згідно із частиною другою статті 2 цього Закону ВРП затверджує Регламент, положення якого регулюють процедурні питання здійснення нею повноважень.

Рішенням ВРП від 24 січня 2017 року № 52/0/15-17 затверджено її Регламент, положення якого, чинні станом на 16 липня 2019 року, передбачали таке.

Результатом розгляду питань діяльності Ради та її органів, віднесених цим Законом до їх компетенції, а також вирішення питань організаційної діяльності Ради є рішення, які ухвалюють у таких формах:

- а) рішення;
- б) ухвала;
- в) протокольна ухвала.

Розгляд питання (справи) закінчується ухваленням рішення.

Питання, пов'язані з відкриттям справи, зупиненням провадження у справі, залишенням заяви без розгляду та її поверненням, поверненням дисциплінарної скарги, а також в інших випадках, визначених цим Регламентом, вирішуються шляхом постановлення ухвал.

Рішення Ради чи її ДП з процедурних питань заносяться до протоколу засідання (протокольна ухвала) (пункт 9.1 Регламенту).

Рішення ухвалюється більшістю членів ВРП, які беруть участь у засіданні Ради у пленарному складі чи її органу, якщо інше не визначено Законом № 1798-VIII (пункт 9.2 Регламенту).

Член ВРП чи її органу під час ухвалення рішення голосує «за» або «проти» (пункт 9.3 Регламенту).

Питання про переведення судді з одного суду до іншого має бути розглянуто ВРП протягом розумного строку з дня надходження подання ДП про переведення судді до суду нижчого рівня чи рекомендації ВККС (підпункт 21.1 пункту 21 Регламенту).

ВРП має право відкласти розгляд питання про переведення судді (крім переведення на підставі подання ДП) на час розгляду скарги або заяви, наслідком якої може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 2, 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України (підпункт 21.7 пункту 21 Регламенту).

З матеріалів справи убачається, що з 18 вересня 2018 року на розгляді у ВРП перебувала дисциплінарна скарга НАБУ щодо неналежної поведінки судді Київського апеляційного адміністративного суду ОСОБИ\_1 під час розгляду справи № 826/16498/16 у складі колегії.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Ухвалою ДП від 23 вересня 2019 року № 2530/2дп/15-19 відкрито дисциплінарну справу стосовно судді ОСОБИ\_1, за наслідками розгляду якої дисциплінарний орган дійшов висновку, що суддя ОСОБА\_1 допустив істотний дисциплінарний проступок у розумінні частини дев'ятої статті 109 Закону № 1402-VIII, що згідно з пунктом 3 частини шостої статті 126 Конституції України є підставою для звільнення судді (рішення ДП ВРП від 9 грудня 2019 року № 3386/2дп/15-19).

Таким чином, на момент виникнення спірних у цій справі правовідносин, коли ВРП 16 липня 2019 року, не ухваливши рішення про переведення ОСОБИ\_1, вирішила відкласти розгляд цього питання, на розгляді у її дисциплінарного органу перебувала дисциплінарна скарга стосовно цього судді. Це стало підставою для відкладення розгляду рекомендації ВККС щодо переведення ОСОБИ\_1, і такі дії ВРП узгоджуються із закріпленням у наведеному вище підпункті 21.7 пункту 21 Регламенту правом відповідача.

Однак скаржник вважає відкладення розгляду питання про його переведення протиправною бездіяльністю ВРП.

ВП ВС не погодилася з таким твердженням позивача, визначивши позицію, що питання про переведення судді з одного суду до іншого слід розглянути ВРП протягом розумного строку, однак ВРП може відкласти розгляд цього питання за наявності підстав, передбачених у підпункті 21.7 пункту 21 Регламенту.

Про наявність такої бездіяльності у справі, що розглядається, не свідчать і висновки суду у справі № 9901/814/18 про протиправність дій ВРП з відкладення 13 вересня 2018 року розгляду питання про переведення судді ОСОБИ\_1, адже такі висновки зроблено з огляду на відсутність у чинній на той час редакції Регламенту положень, які б передбачали повноваження ВРП на вчинення цієї процедурної дії.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 20 січня 2022 року у справі № 9901/456/19 (провадження № 11-1563ai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102892577>.

## 6.4. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним рішення ВРП про відмову в переведенні судді ВАСУ на посаду судді КАС ВС

27 грудня 2023 року набрав чинності Закон України від 21 листопада 2023 року № 3481-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020 щодо забезпечення безперервності здійснення правосуддя найвищим судом у системі судоустрою України», яким, зокрема, доповнено розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII пунктом 141, відповідно до якого суддя ВССУ, ВГСУ, ВАСУ може бути переведений до апеляційного суду чи місцевого суду, що відповідає спеціалізації такого судді, у порядку,

передбаченому статтями 53 та 82 цього Закону, без проведення конкурсу, з урахуванням особливостей, передбачених цим пунктом.

Відповідно до пункту 14 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII судді ВССУ, ВГСУ, ВАСУ мають право брати участь у конкурсі на посади суддів ВС у відповідних касаційних судах у порядку, визначеному цим Законом.

Частиною другою статті 82 Закону № 1402-VIII встановлено, що переведення судді на посаду судді до іншого суду здійснюється на підставі та в межах рекомендації ВККС, внесеної за результатами конкурсу на зайняття вакантної посади судді, проведеного в порядку, визначеному главою 3 цього розділу.

Частиною першою статті 821 Закону № 1402-VIII передбачено, що переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого або нижчого рівня може здійснюватися без конкурсу лише у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

Відповідно до частини першої статті 70 Закону № 1798-VIII переведення судді з одного суду до іншого здійснюється ВРП:

- 1) на підставі та в межах рекомендації ВККС і доданих до неї матеріалів;
- 2) на підставі подання ДП про переведення судді до суду нижчого рівня.

Системний аналіз положень статей 82, 821 Закону № 1402-VIII та статті 70 Закону № 1798-VIII дав ВП ВС підстави для висновку про те, що переведення суддів вищих спеціалізованих судів, зокрема суддів ВАСУ, до ВС можливе лише за результатами конкурсу на підставі рекомендації ВККС.

Отже, ВП ВС постановила, що суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що переведення судді, зокрема ВАСУ, до відповідного касаційного суду у складі ВС передбачено за умови отримання рекомендації ВККС, внесеної за результатами конкурсу на зайняття вакантної посади судді. ВРП, приймаючи рішення про відмову у переведенні судді ВАСУ ОСОБИ\_1 на посаду судді КАС ВС, діяла на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 жовтня 2024 року у справі № 990/101/24 (провадження № 11-2013ai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122511426>.

## 7 Справи за позовами про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради

### 7.1. Щодо інстанційної підсудності справ за позовами про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради, пов'язаних із встановленням відповідності критеріям професійної етики та доброчесності кандидатів на посади членів ВРП

За змістом частини четвертої статті 22 КАС України ВС як суду першої інстанції підсудні справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи за позовом про дострокове

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККС, рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють членів ВРП, щодо питань обрання (призначення) на посади членів ВРП, звільнення їх з таких посад, бездіяльності КМУ щодо невнесення до ВРУ законопроекту на виконання (реалізацію) рішення Українського народу про підтримку питання загальнодержавного значення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою.

На підставі пункту 3 розділу VII «Перехідні положення» КАС України ВС як суду першої інстанції підсудні справи щодо рішень, дій чи бездіяльності органів, які оцінюють членів ВРП відповідно до Закону № 1635-IX.

Згідно з пунктом 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX усі справи, пов'язані з оскарженням рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), проводять оцінювання членів ВРП, щодо питань обрання (призначення), оцінювання членів ВРП підсудні ВС як суду першої інстанції та ВП ВС як суду апеляційної інстанції.

Отже, ВП ВС визначила, що ВС є судом першої інстанції для розгляду справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу, який має повноваження оцінювати членів ВРП. Цим органом є Етична рада як стосовно власне такого оцінювання, так і стосовно сприяння органам, що обирають (призначають) членів ВРП, у встановленні відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності.

ВС є судом першої інстанції для вирішення питання про відкриття чи відмову у відкритті провадження в зазначеній справі з урахуванням висновків цієї постанови та положень, визначених пунктом 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX і пунктом 3 розділу VII «Перехідні положення» КАС України у редакції Закону № 1635-IX. Наведене свідчить про помилковість висновку КАС ВС щодо необхідності передачі позовної заяви особи за підсудністю до окружного адміністративного суду.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 17 листопада 2022 року у справі № 990/124/22 (провадження № 11-1173ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107510194>; від 08 грудня 2022 року у справі № 990/127/22 (провадження 11-1153ai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108086913>; від 12 січня 2023 року у справі № 990/142/22 (провадження № 11-1293ai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108554101>; від 19 січня 2023 року у справі № 990/141/22 (провадження № 11-1283ai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108583719>; від 19 січня 2023 року у справі № 990/146/22 (провадження № 11-1343ai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108583720>).



## 7.2. Щодо непоширення юрисдикції судів України на розгляд спорів з Етичною радою з приводу оскарження її рішень, дій чи бездіяльності (крім щодо оцінювання членів ВРП)

Законом № 1635-IX доповнено Закон № 1798-VIII статтею 9-1, частиною першою якої передбачено, що Етична рада утворюється з метою сприяння органам, що обирають (призначають) членів ВРП, у встановленні відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності.

Перелік органів, до компетенції яких віднесено вирішення питання про обрання (призначення) членів ВРП, визначено у статті 131 Конституції України.

Повноваження Етичної ради як органу, покликаного сприяти цим суб'єктам обрання (призначення) членів ВРП у питаннях встановлення відповідності кандидатів критеріям професійної етики та доброчесності, визначені у статті 9-1 Закону № 1798-VIII.

Зокрема, Етична рада для здійснення своїх повноважень ухвалює та оприлюднює на офіційному вебсайті ВРП обґрунтований висновок щодо відповідності кожного кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, складає та оприлюднює список кандидатів, рекомендованих Етичною радою для обрання (призначення) на посаду члена ВРП; надсилає органу, що обирає (призначає) члена ВРП, висновок щодо кожного кандидата та список кандидатів, рекомендованих Етичною радою для обрання (призначення) на посаду члена ВРП (пункти 8, 9 частини двадцятої статті 9-1 Закону № 1798-VIII).

Крім цього, пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX встановлено, що Етична рада протягом шести місяців з дня затвердження її персонального складу одноразово здійснює оцінювання відповідності членів ВРП (крім Голови ВС), обраних (призначених) на посаду члена ВРП до набрання чинності цим Законом, критеріям професійної етики та доброчесності для зайняття посади члена ВРП.

Порядок та черговість оцінювання відповідності діючих членів та кандидатів у члени ВРП критеріям професійної етики та доброчесності визначаються Етичною радою з урахуванням можливості здійснення повноважень ВРП відповідно до Конституції України.

За результатами одноразового оцінювання Етична рада може ухвалити рішення про внесення до відповідного органу, що обрав (призначив) члена ВРП, мотивованої рекомендації про звільнення члена ВРП з підстав, визначених пунктами 3–5 частини першої статті 24 Закону № 1798-VIII.

За результатами розгляду мотивованої рекомендації про звільнення члена ВРП орган, що обрав (призначив) члена ВРП, може ухвалити таке рішення:

- 1) про задоволення рекомендації та звільнення члена ВРП з посади;
- 2) про відхилення рекомендації Етичної ради про звільнення члена ВРП.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Аналіз наведених норм свідчить про те, що Етична рада є допоміжним органом, який лише сприяє суб'єктам обрання (призначення) членів ВРП у встановленні відповідності кандидата на цю посаду критеріям професійної етики та доброчесності, не маючи при цьому повноважень ухвалювати остаточне рішення щодо призначення на цю посаду або звільнення з неї.

Остаточні рішення, які створюють правові наслідки для кандидатів на посаду членів ВРП, ухвалюються саме за результатами голосування з'їзду суддів України, з'їзду адвокатів України, всеукраїнської конференції прокурорів, з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, ВРУ (щодо обрання членів ВРП), а також Президентом України (щодо їх призначення). Відповідно таке рішення суб'єкта обрання чи призначення на посаду члена ВРП має правове значення виключно для особи, щодо якої воно постановлене, і може бути оскаржене в судовому порядку лише такою особою.

Висновки Етичної ради щодо відповідності або невідповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності самі по собі не мають наслідком обрання / призначення на відповідну посаду, а є лише однією з умов для розгляду цих питань компетентним органом (етапом у процедурі обрання / призначення члена ВРП), тобто не зумовлюють самостійних правових наслідків, а відтак не можуть бути самостійним предметом судового розгляду.

З урахуванням послідовності (стадійності) прийняття рішення про обрання / призначення члена ВРП судовий контроль має здійснюватись щодо остаточного рішення, яке уповноважені приймати з'їзд суддів України, Президент України, ВРУ, з'їзд адвокатів України, всеукраїнська конференція прокурорів, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ. В іншому випадку може виникнути ситуація, за якої оцінка наявності або відсутності підстав для обрання / призначення кандидата на посаду члена ВРП буде надана до вирішення цього питання компетентним суб'єктом або всупереч волі органу, який сприяє обранню / призначенню членів ВРП.

Таким чином, аналіз наведених вище приписів законодавства України дав змогу ВП ВС дійти висновку, що спір з Етичною радою з приводу оскарження її рішень, дій або бездіяльності (крім як щодо оцінювання членів ВРП), зокрема оскарження висновку щодо відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, а також списку кандидатів, рекомендованих для обрання на цю посаду, не належить до юрисдикції судів України (у тому числі не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства), а Етична рада у таких правовідносинах не є суб'єктом владних повноважень, який може бути відповідачем. Водночас до предметної юрисдикції адміністративного суду належать спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради у зв'язку з оцінюванням нею членів ВРП, як це визначено пунктом 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX і пунктом 3 розділу VII «Перехідні положення» КАС України у редакції Закону № 1635-IX.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 10 листопада 2022 року у справі № 990/120/22 (провадження № 11-99зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354807>; від 1 грудня 2022 року у справі № 990/126/22 (провадження № 11-110зai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834208>; від 20 липня 2023 року у справі № 990/34/23 (провадження № 11-34зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112370216>; від 14 вересня 2023 року у справі № 990/20/23 (провадження № 11-30зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113769373>; від 23 листопада 2023 року у справі № 990/124/22 (провадження № 11-151зai23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115238889>; від 11 квітня 2024 року у справі № 990/106/23 (провадження № 11-42зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118465128>; від 07 листопада 2024 року у справі № 990/231/24 (провадження № 11-183зai24) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123313998>.

### 7.3. Щодо оскарження рішення Етичної ради про невідповідність діючого члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності

У межах процедури оцінювання діючих членів ВРП (крім Голови ВС), обраних (призначених) на посаду члена ВРП до набрання чинності Законом № 1635-IX, обов'язком (повноваженням) Етичної ради є з'ясування й оцінка всіх аспектів особистого життя і професійної діяльності такої особи на відповідність критеріям професійної етики та доброчесності відповідно до Конституції України, законів, Регламенту Етичної ради, затвердженого її рішеннями від 01, 09 грудня 2021 року № 1 та № 4, зі змінами, внесеними відповідно до рішення Етичної ради від 26 квітня 2022 року № 4 (далі – Регламент), та Методології оцінювання відповідності кандидата на зайняття посади члена Вищої ради правосуддя та членів Вищої ради правосуддя критерію професійної етики та доброчесності, затвердженої рішенням від 09 грудня 2021 року № 5 Етичної ради (далі – Методологія).

Згідно з пунктом 1.3 Методології показниками критерію професійної етики та доброчесності є незалежність, чесність, неупередженість, непідкупність, сумлінність, дотримання етичних норм та бездоганна поведінка в професійній діяльності та особистому житті, а також відсутність сумнівів щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя кандидата (діючого члена ВРП) або членів його сім'ї задекларованим доходам, відповідності способу життя кандидата (діючого члена ВРП) його статусу.

Чесність – наявність високих моральних якостей, правдивість у професійній діяльності та повсякденному житті (підпункт 1.3.2 Методології).

Неупередженість – відсутність негативної або позитивної, заздалегідь сформованої суб'єктивної думки, відношення проти кого-, чого-небудь, здатність ухвалювати безсторонні, справедливі, об'єктивні рішення попри наявність симпатії, антипатії, суспільної думки (підпункт 1.3.3 Методології).

Дотримання етичних норм та демонстрація бездоганної поведінки в професійній діяльності та особистому житті – неухильне дотримання особою професійних етичних та загально визнаних моральних правил поведінки

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

як під час здійснення професійної діяльності, так і поза її межами, що формує довіру суспільства до такої особи.

Кандидат (діючий член ВРП) не відповідає показнику дотримання етичних норм, зокрема, у разі наявності обґрунтованих сумнівів, що такий кандидат (діючий член ВРП), перебуваючи на теперішній або будь-якій попередній посаді, діяв відповідно до правил професійної етики та інших етичних норм.

Кандидат (діючий член ВРП) не відповідає показнику дотримання бездоганної поведінки в професійній діяльності та особистому житті, якщо він вчиняв будь-які дії або веде спосіб життя, що робить його недостойним займати посаду члена ВРП, завдає шкоди авторитету судової влади або викликає обґрунтовані сумніви щодо того, чи відповідатиме (відповідає) такий кандидат (діючий член ВРП) етичним стандартам, включаючи утримання від будь-яких проявів дискримінації (підпункти 1.3.6.1, 1.3.6.2 Методології).

Згідно з пунктом 1.5 Методології Етична рада для перевірки кандидата (діючого члена ВРП) на відповідність критерію професійної етики та доброчесності застосовує зазначені показники таким чином:

1) оцінювання відповідності показникам спирається на інформацію без часових або територіальних обмежень;

2) кандидат не відповідає показнику в разі доведення невідповідності або наявності обґрунтованих сумнівів у відповідності;

3) будь-який висновок чи оцінка національного або міжнародного органу щодо професійної етики та доброчесності кандидата не є наперед визначальними та обов'язковими для Етичної ради.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що, здійснюючи перевірку діючого члена ВРП на відповідність критерію професійної етики та доброчесності і надаючи відповідну оцінку, Етична рада визначає, чи відповідає його поведінка наведеним вище критеріям, за внутрішнім переконанням її членів. Відповідні повноваження членів Етичної ради є дискреційними та виключною її компетенцією. Жоден інший суб'єкт чи орган, у тому числі й суд, не може втручатися у здійснення Етичною радою своєї компетенції, зокрема компетенції під час здійснення оцінювання відповідності діючого члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності.

ВП ВС також визначила, що процедура та правові наслідки оцінювання діючих членів ВРП Етичною радою чітко визначені законами № 1798-VIII та № 1635-IX, Регламентом та Методологією. Положення цих актів, що регулюють спірні правовідносини, є зрозумілими, точними і передбачуваними. Цим законодавством, зокрема, передбачена можливість ухвалення Етичною радою за результатами одноразового оцінювання діючого члена ВРП рішення про внесення до відповідного органу, що обрав (призначив) члена ВРП, мотивованої рекомендації про звільнення члена ВРП з підстав, визначених пунктами 3–5 частини першої статті 24 Закону № 1798-VIII. З дня винесення Етичною радою зазначеного рішення

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

член ВРП, стосовно якого прийнято таке рішення, відсторонюється від посади, а його повноваження зупиняються до ухвалення рішення органом, що обрав (призначив) цього члена ВРП.

Оскільки позивач не тільки був ознайомлений з вимогами наведеного вище законодавства, а й виявив бажання пройти відповідну процедуру оцінювання, з урахуванням установлення на законодавчому рівні особливих спеціальних вимог до членів ВРП, він міг передбачити, що наслідки такого оцінювання могли бути як позитивні, так і негативні. Тому ВП ВС не знайшла підстав стверджувати, що висновки Етичної ради є помилковими або ж недоведеними.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 лютого 2023 року у справі № 990/99/22 (провадження № 11-127зai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109390187>.

7.4. Щодо необхідності постановлення КАС ВС при поданні позовної заяви про визнання протиправним і скасування рішення Етичної ради про невідповідність кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, у тому числі з пропуском строку звернення до суду, ухвали про відмову у відкритті провадження у справі

ОСОБА\_1 вважає, що суд, повертаючи позовну заяву, допустив надмірний формалізм і невиправдану суворість у дотриманні часових обмежень, проігнорував її аргументи, чим фактично відмовив у доступі до правосуддя.

Частиною п'ятою статті 122 КАС України для звернення до суду у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби встановлено місячний строк.

У частині першій статті 171 КАС України передбачені питання, які з'ясує суддя після одержання позовної заяви.

До них віднесено, зокрема, те, чи належить позовну заяву розглядати за правилами адміністративного судочинства (пункт 4 частини першої статті 171 КАС України), а також чи позов подано у строк, установлений законом, та чи достатньо підстав для визнання причин пропуску строку звернення до суду поважними (пункт 5 частини першої статті 171 КАС України).

Суддя відкриває провадження в адміністративній справі на підставі позовної заяви, якщо відсутні підстави для залишення позовної заяви без руху, її повернення чи відмови у відкритті провадження у справі (частина друга статті 171 КАС України).

Таким чином, процесуальний закон установлює певний порядок дій суду після отримання позовної заяви.

Водночас подання позову з пропуском строку та подання позову, який не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, передбачають різні правові наслідки, а саме:

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

– залишення без руху позовної заяви та її повернення – у разі визнання судом неповажними вказаних заявником підстав для поновлення строку звернення до адміністративного суду (частини перша, друга статті 123 КАС України), при цьому заявник не позбавлений права знову звернутися до суду;

– відмова судом у відкритті провадження в адміністративній справі – у разі подання позову, який не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, що також є передумовою для відмови в подальшому у відкритті провадження при повторному зверненні особи з таким же позовом (пункт 1 частини першої, частина п'ята статті 170 КАС України).

Приписи пункту 1 частини першої статті 170 КАС України є імперативними та зобов'язують суд, у разі якщо особою подано позов, який не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, відмовити у відкритті провадження в адміністративній справі.

Наявність установлені частинами першою та другою статті 123 КАС України підстави для залишення позову без руху чи його повернення, а саме недотримання процесуального строку та відсутність підстав для його поновлення, не виключає відмову у відкритті провадження за таким позовом саме з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 170 цього Кодексу.

Отже, першочерговому вирішенню адміністративним судом після одержання позову підлягає саме питання, чи підлягає цей позов розгляду за правилами адміністративного судочинства, а відтак – чи є підстава для відмови у відкритті провадження в адміністративній справі, передбачена пунктом 1 частини першої статті 170 КАС України.

У цій справі КАС ВС повернув позов ОСОБИ\_1 на підставі статті 123 КАС України у зв'язку з пропуском процесуального строку, не з'ясовуючи відповідно до пункту 4 частини першої статті 171 цього Кодексу питання, чи підлягає цей позов розгляду в порядку адміністративного судочинства.

Однак з огляду на наведене вище ВП ВС вважає, що такий висновок суду не ґрунтується на правильному застосуванні норм процесуального права. Оскаржувана ухвала постановлена внаслідок незастосування вимог пункту 4 частини першої статті 171 КАС України.

У справі, що розглядається, ОСОБА\_1 звернулася до КАС ВС як суду першої інстанції з позовом, у якому оскаржує рішення Етичної ради про невідповідність її як кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності й у зв'язку із цим просить суд його скасувати та зобов'язати відповідача переглянути його.

Зауважено, що, за висновками ВП ВС, ВС є судом першої інстанції для розгляду питань щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органу, який має повноваження оцінювати членів ВРП. Цим органом є Етична рада як стосовно власне такого оцінювання, так і стосовно сприяння органам, що обирають (призначають) членів ВРП, у встановленні відповідності кандидата

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності. Проте, як виснувала ВП ВС, це не означає, що всі спори з Етичною радою належать до предметної юрисдикції адміністративного суду (постанови від 10 листопада 2022 року та 23 лютого 2023 року у справах № 990/120/22, 640/20919/22 відповідно).

Оскільки висновок суду про наявність підстав для повернення позову ОСОБИ\_1 зроблений з порушенням вимог статті 171 КАС України, ВП ВС постановила, що оскаржувана ухвала суду відповідно до пункту 4 частини першої статті 320 КАС України підлягає скасуванню, а справа – направленню до КАС ВС для продовження розгляду.

Аналогічну позицію про те, що у разі надходження позову до Етичної ради про визнання протиправним та скасування рішення Етичної ради про невідповідність кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності КАС ВС має постановити ухвалу про відмову у відкритті провадження у справі, ВП ВС визначено також у постанові від 23 березня 2023 року у справі № 990/161/22 (провадження № 11-151зai22).

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 23 березня 2023 року у справі № 990/124/22 (провадження № 11-1зai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110111443>; від 23 березня 2023 року у справі № 990/161/22 (провадження № 11-151зai22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110111446>.

## 8 Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя публічно-управлінського характеру

### 8.1. Щодо повернення позовної заяви у разі об'єднання в ній вимог про визнання протиправною бездіяльності ВРП, окружного адміністративного суду і ДСА

У червні 2024 року позивачка звернулася до КАС ВС як суду першої інстанції з позовом, у якому просила визнати, що Одеський окружний адміністративний суд, ДСА та ВРП через невжиття низки нормативно-регулятивних, організаційних та адміністративних дій і рішень допустили протиправну бездіяльність, яка обмежує її право вимагати притягнення особи до адміністративної відповідальності за статтею 185<sup>6</sup> КУпАП і перешкоджає належним чином застосувати передбачені пунктом 7 частини першої статті 255 цього Кодексу приписи для визнання керівника ІНФОРМАЦІЯ\_1 винним у невиконанні окремої ухвали Одеського окружного адміністративного суду від 17 листопада 2023 року, яка була винесена за наслідками розгляду її заяви від 22 квітня 2021 року в адміністративній справі № 540/658/20.

КАС ВС ухвалою від 05 червня 2024 року позовну заяву повернув на підставі пункту 6 частини четвертої статті 169 КАС України, оскільки позивачка у своєму позові об'єднала як вимоги до ВРП, розгляд яких віднесений до юрисдикції ВС

як суду першої інстанції, так і позовні вимоги, що не належать до юрисдикції ВС, зокрема, позовні вимоги до Одеського окружного адміністративного суду та ДСА. Тобто позивачка у позовній заяві об'єднала вимоги, підсудні різним судам, що відповідно до правил частини п'ятої статті 172 КАС України є проявом порушення правил об'єднання позовних вимог.

ВП дослідила наведені в апеляційній скарзі позивачки доводи, зважила на письмові звернення, що надійшли на адресу суду, переглянула оскаржуване судове рішення і дійшла до висновку, що оскільки позивачка об'єднала в одне провадження кілька вимог, що підсудні різним судам, і немає законних підстав для їхнього роз'єднання в окремі провадження таким чином, щоб після роз'єднання ВС як суд першої інстанції міг розглядати у самостійному провадженні позовні вимоги до Одеського окружного адміністративного суду та ДСА, які цьому суду за правилами виключної підсудності не підсудні, то суд першої інстанції ухвалив правильне рішення про повернення позовної заяви її авторці.

Таке рішення є обґрунтованим, відповідає точному змісту процесуального закону і не обмежує право позивачки на звернення за захистом до суду.

Аналогічні висновки ВП ВС неодноразово викладала у своїх постановках, зокрема, від 02 жовтня 2019 року у справі № 9901/382/19 (провадження № 11-770заі19), від 15 квітня 2020 року у справі № 9901/553/19 (провадження № 11-1204заі19), від 19 вересня 2019 року у справі № 9901/62/19 (провадження № 11-148заі19), від 14 серпня 2019 року у справі № 9901/430/19 (провадження № 11-815ав19), і такі висновки є сталими та незмінними.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/198/24 (провадження № 11-115заі24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120512744>.

## 8.2. Щодо строку звернення до суду з позовом про визнання протиправними дій ВРП стосовно звільнення з посади члена ВРП, протиправним та нечинним наказу про припинення табелювання і виплату грошової компенсації

Процедура та підстави звільнення члена ВРП визначена Законом № 1635-ІХ, а з наведених у цьому Законі норм слідує, що Етична рада за результатами одноразового оцінювання члена ВРП може ухвалити рішення про внесення до відповідного органу, що його обрав (призначив), мотивованої рекомендації про звільнення такого члена ВРП з підстав, визначених пунктами 3–5 частини першої статті 24 Закону № 1798-VIII. У подальшому протягом строку, встановленого абзацом п'ятим пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-ІХ, з'їзд відповідного органу має розглянути мотивовану рекомендацію про звільнення члена ВРП, підготовлену Етичною радою, та прийняти одне з рішень – про її задоволення чи відхилення. Якщо жодне рішення не буде



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ухвалене у визначений строк, то після його спливу такий член ВРП вважається звільненим з посади відповідно до закону.

ВП ВС звернула увагу, що тримісячний строк для ухвалення відповідного рішення у з'їзду, який обрав позивача членом ВРП, розпочався з 08 травня 2022 року, а 19 серпня 2022 року з пропуском тримісячного строку цей з'їзд жодного рішення не ухвалив за наслідком розгляду мотивованої рекомендації Етичної ради про звільнення члена ВРП ОСОБИ\_1.

При цьому, як зазначив суд першої інстанції, позивач був присутнім на з'їзді 19 серпня 2022 року та обізнаний про результати розгляду рішень, які ставились на голосування.

22 серпня 2022 року в. о. Голови ВРП прийняв наказ № 232-к «Про виплату грошової компенсації ОСОБИ\_1», у якому зазначено, що такий прийнято, керуючись пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX та на підставі рішення Етичної ради від 07 травня 2022 року № 6 «Про невідповідність діючого члена Вищої ради правосуддя ОСОБИ\_1 критеріям професійної етики та добросовісності для зайняття посади члена Вищої ради правосуддя».

Листом секретаріату ВРП від 22 серпня 2022 року № 4595/0/9-22 на особисту пошту позивача (ІНФОРМАЦІЯ\_1) надіслано до відомо копію наказу № 232-к.

Доводи представниці позивача про те, що наказ № 232-к направлений ОСОБИ\_1 у неналежний спосіб, визнанні ВП ВС необґрунтованими. Суд першої інстанції надав цьому належну оцінку.

Позивач у позовній заяві зазначив, що згаданий вище лист на особисту електронну пошту отримав 23 серпня 2022 року.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що позовна вимога про визнання дії ВРП щодо звільнення позивача з посади члена ВРП протиправною є невід'ємною складовою позовної вимоги про визнання протиправним і нечинним наказу № 232-к і що строк звернення з такою вимогою також розпочався з моменту отримання наказу № 232-к та складає один місяць.

Отже, суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що з моменту ознайомлення з оскаржуваним наказом (23 серпня 2022 року) позивач дізнався про порушені (на його думку) права, свободи чи інтереси. Тому із цього часу в нього розпочався місячний строк на звернення до суду з позовом про його оскарження, а звернувся до суду позивач лише 07 жовтня 2022 року, що свідчить про пропуск строку, встановленого частиною п'ятою статті 122 КАС України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 квітня 2024 року у справі № 990/135/22 (провадження № 11-23зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118465124>.

## 8.3. Щодо застосування до спору про визнання протиправною бездіяльності ВРП у вигляді невиплати позивачу середнього заробітку за час вимушеного прогулу строку на звернення до суду, визначеного статтею 233 КЗпПУ

У справі позивач звернувся до суду з позовом, в якому, визначаючи два спірних періоди, просив, зокрема: визнати протиправною бездіяльність ВРП, яка полягає в невиплаті йому середнього заробітку за час вимушеного прогулу за період з 02 серпня 2019 року по 04 листопада 2021 року (тобто середнього заробітку за час вимушеного прогулу в період з дня відрахування зі штату до дня ухвалення рішення про поновлення на посаді на підставі частини другої статті 235 КЗпПУ); визнати протиправною бездіяльність ВРП, яка полягає в невиплаті йому середнього заробітку за час недопуску до продовження виконання повноважень як члена ВРП за період з 05 листопада 2021 року по 13 травня 2023 року (тобто середнього заробітку за період невиконання рішення про поновлення на посаді на підставі статті 236 КЗпПУ); стягнути з ВРП на його користь відповідні суми.

КАС ВС ухвалою 24 квітня 2024 року позов залишив без розгляду з тієї підстави, що для звернення до суду з цим позовом щодо визнання протиправною бездіяльності ВРП законом встановлено місячний строк, визначений у частині п'ятій статті 122 КАС України.

Надаючи оцінку доводам апеляційної скарги щодо дотримання позивачем строку звернення до суду з позовом, ВП ВС відмітила, що положення статті 122 КАС України не містять норм, які б врегульовували порядок звернення осіб, які перебувають (перебували) на публічній службі, до адміністративного суду у справах про стягнення належної їм заробітної плати (середнього заробітку за час вимушеного прогулу та за час недопуску до продовження виконання повноважень) у разі порушення законодавства про оплату праці. У судовій практиці усталеним є підхід щодо застосування приписів КЗпПУ у разі неврегульованості нормами спеціального законодавства правовідносин щодо проходження публічної служби, у яких виник спір.

Відповідно до частини другої статті 233 КЗпПУ (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, тобто до змін, внесених згідно із Законом України від 01 липня 2022 року № 2352-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» (далі – Закон № 2352-ІХ) у разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком.

Законом України № 2352-ІХ, який набрав чинності з 19 липня 2022 року, частини першу і другу статті 233 КЗпПУ викладено в такій редакції: «Працівник може звернутися із заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до суду в тримісячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті. Із заявою про вирішення трудового спору у справах про звільнення працівник має

право звернутися до суду в місячний строк з дня вручення копії наказу (розпорядження) про звільнення, а у справах про виплату всіх сум, що належать працівникові при звільненні, – у тримісячний строк з дня одержання ним письмового повідомлення про суми, нараховані та виплачені йому при звільненні (стаття 116)».

Отже, до 19 липня 2022 року КЗпПУ не обмежував будь-яким строком право працівника на звернення до суду з позовом про стягнення належної йому заробітної плати. Після цієї дати строк звернення до суду з трудовим спором, у тому числі про стягнення належної працівнику заробітної плати, обмежений трьома місяцями з дня, коли працівник дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права (частина перша статті 233 КЗпПУ).

З огляду на наведене ВП ВС постановила, що у цій справі до вимог щодо стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу за період з 02 серпня 2019 року по 04 листопада 2021 року та середнього заробітку за час недопуску до продовження виконання повноважень члена ВРП за період з 05 листопада 2021 року по 19 липня 2022 року, застосовуються норми частини другої статті 233 КЗпПУ у редакції до змін, внесених згідно із Законом № 2352-ІХ, якою визначено, що особа (працівник, службовець) має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної їй заробітної плати без обмеження будь-яким строком.

До вимог щодо стягнення середнього заробітку за час недопуску до продовження виконання повноважень члена ВРП за період з 19 липня 2022 року по 13 травня 2023 року – застосовуються норми частини першої статті 233 КЗпПУ у редакції після 19 липня 2022 року, яка передбачає тримісячний строк звернення до суду з дня, коли особа (працівник, службовець) дізналась або повинна була дізнатися про порушення свого права.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 11 липня 2024 року у справі № 990/156/23 (провадження № 11-90зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120426317>.

**8.4. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій ВРП щодо нарахування позивачці в період із 18 квітня 2020 року до прийняття 28 серпня цього року Конституційним Судом України Рішення № 10-р/2020 винагороди члена ВРП у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня 2020 року**

Згідно зі статтею 21 Закону № 1798-VIII (у редакції, чинній на час виникнення спірних відносин) розмір винагороди члена ВРП встановлюється у розмірі посадового окладу судді ВС. Виплата винагороди членам ВРП провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

18 квітня 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» № 553-ІХ, яким були внесені зміни до Закону України від 14 листопада 2019 року № 294-ІХ «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 294-ІХ).

Відповідно до цих змін Закон № 294-ІХ було доповнено статтею 29, якою встановлено, що у квітні 2020 року та на період до завершення місяця, в якому відміняється карантин, установлений КМУ з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, заробітна плата, грошове забезпечення працівників, службових і посадових осіб бюджетних установ (включаючи органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування) нараховуються у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року. При цьому в зазначеному максимальному розмірі не враховуються суми допомоги по тимчасовій непрацездатності, допомоги для оздоровлення, матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та оплата щорічної відпустки.

Керуючись наведеним правовим регулюванням і встановленими Законом України від 13 квітня 2020 року № 553-ІХ «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 553-ІХ) обмеженнями, ВРП з дати набрання ними чинності 18 квітня 2020 року нараховувала і виплачувала позивачці винагороду члена ВРП у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня 2020 року.

28 серпня 2020 року КСУ Рішенням № 10-р/2020 (справа № 1-14/2020(230/20) визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення частин першої, третьої статті 29 Закону № 294-ІХ зі змінами.

У резолютивній частині зазначеного рішення вказано, що положення Закону № 294-ІХ зі змінами, Закону № 553-ІХ, визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення КСУ цього Рішення.

Ураховуючи наведене, саме з дня ухвалення КСУ Рішення № 10-р/2020 втратили чинність визнані неконституційними положення Закону № 294-ІХ.

Як видно з матеріалів справи, з дня втрати чинності зазначеними положеннями Закону № 294-ІХ ВРП продовжила нараховувати позивачці винагороду члена ВРП у передбаченому Законом № 1798-VIII розмірі. Кошти, які не були використані внаслідок застосування положень статті 29 Закону № 294-ІХ, наприкінці 2020 року повернуті до Державного бюджету України.

Тому ВП ВС визнала обґрунтованими доводи апеляційної скарги про те, що у ВРП не було правових підстав для нарахування позивачці винагороди члена ВРП у період з 18 квітня по 27 серпня 2020 року без урахування вимог, чинних на той час положень частин першої і третьої статті 29 Закону № 294-ІХ у редакції Закону № 553-ІХ. У тексті Рішення КСУ № 10-р/2020 відсутні положення, які б дозволили зробити висновок про його поширення на правовідносини,

які тривали в період дії статті 29 Закону № 294-IX, тобто це Рішення має пряму (перспективну) дію в часі.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 23 травня 2024 року у справі № 990/235/23 (провадження № 11-37зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119493881>.

## 8.5. Щодо відсутності підстав для зобов'язання ВРП вчинити дії стосовно розгляду скарги заявника на ухвалу ДП ВРП про залишення без розгляду та повернення його дисциплінарних скарг на суддю

Позивач реалізував своє право на звернення до ВРП з дисциплінарними скаргами щодо судді Приморського районного суду міста Одеси ОСОБА\_2.

У передбаченому статтею 43 Закону № 1402-VIII з урахуванням пункту 23-7 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII порядку доповідач – член Третьої ДП ВРП ОСОБА\_4 здійснив попередню перевірку поданих позивачем дисциплінарних скарг, за результатом якої склав висновок про наявність визначеної пунктом 2 частини першої статті 44 Закону № 1798-VIII підстави для залишення цих дисциплінарних скарг без розгляду та їх повернення скаржнику як таких, що не містять відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді.

На підставі пункту 2 частини першої статті 44 Закону № 1798-VIII Третя ДП ухвалою від 28 лютого 2024 року № 581/Здп/15-24 дисциплінарні скарги ОСОБИ\_1 від 5 січня 2024 року за вхідним № П67/0/7-24 та від 12 січня 2024 року за вхідним № П-67/2/7-24 щодо судді Приморського районного суду міста Одеси ОСОБИ\_2 залишила без розгляду та повернула скаржнику.

Цю ухвалу позивач оскаржив до ВРП, яка листом від 9 травня 2024 року № 16325/0/9-24 за підписом заступника начальника управління – завідувача відділу по роботі зі зверненнями управління по роботі зі зверненнями, запитами на інформацію та забезпечення організації особистого прийому громадян ОСОБИ\_3 роз'яснила позивачу, що згідно із частиною четвертою статті 44 Закону № 1798-VIII рішення про повернення дисциплінарної скарги оскарженню не підлягає. Водночас повернення скарги без розгляду не перешкоджає праву заявника на повторне звернення до ВРП з новою дисциплінарною скаргою, яка відповідатиме вимогам, зазначеним у статті 107 Закону № 1402-VIII.

Отже, ВП ВС вказала, що позовні вимоги ОСОБИ\_1 в цій справі фактично спрямовані на визнання протиправною бездіяльності ВРП та зобов'язання її вчинити дії, а саме розглянути його скаргу від 11 квітня 2024 року на ухвалу Третьої ДП ВРП від 28 лютого 2024 року № 581/Здп/15-24.

Частиною четвертою статті 44 Закону № 1798-VIII імперативно визначено, що рішення про повернення дисциплінарної скарги оскарженню не підлягає, що й зумовлює відсутність у чинному законодавстві України встановленого для ВРП

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

способу (порядку / процедури) розгляду скарг на рішення ДП ВРП про повернення дисциплінарної скарги.

Таким чином, ВП ВС визнала слушним висновок суду першої інстанції про відсутність для ВРП будь-якого іншого правильного способу реагування на скаргу ОСОБИ\_1, подання якої не передбачено чинним законодавством, аніж надання на неї обґрунтованої відповіді з роз'ясненнями.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 7 листопада 2024 року у справі № 990/184/24 (провадження № 11-211зай24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123481395>.

## 8.6. Щодо визнання протиправним та нечинним рішення ВРП про затвердження змін до Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень у частині обмеження загального доступу до цього реєстру на підставі мотивованої постанови слідчого, прокурора

Для врегулювання суспільних відносин щодо забезпечення доступу до судових рішень (рішень, судових наказів, постанов, вироків, ухвал), ухвалених судами загальної юрисдикції, та ведення ЄДРСР законодавець 22 грудня 2005 року ухвалив Закон України від 22 грудня 2005 року № 3262-IV «Про доступ до судових рішень» (далі – Закон № 3262-IV).

Стаття 4 Закону № 3262-IV визначає доступ до ЄДРСР, згідно з яким судові рішення, внесені до ЄДРСР, є відкритими для безоплатного цілодобового доступу на офіційному вебпорталі судової влади України. Загальний доступ до судових рішень на офіційному вебпорталі судової влади України забезпечується з дотриманням вимог статті 7 цього Закону.

Право на доступ до судових рішень не є цілковитим (абсолютним), бо існують окремі види інформації, які містяться (можуть міститися) в судових рішеннях, до яких може бути застосований обмежений (відтермінований) доступ або такий доступ може бути заборонений цілком.

За цим Законом втручання в право кожного отримати публічну інформацію, зафіксовану в судових рішеннях, має відповідати конституційному принципу законності, воно має переслідувати мету, задля досягнення якої застосовується таке обмеження, а сама мета повинна переважати законний інтерес особи, яка бажає доступитися до судових рішень. Дотримання принципу законності у питанні обмеження доступу до публічної інформації означає, що такі обмеження не тільки мають бути встановлені (визначені) законом, але й забороняють суб'єктам відносин у сфері доступу до судових рішень, одним з яких є й ВРП, виконувати і вдаватися прямо чи опосередковано (завуальовано) до запровадження нових обмежень.

Отож, узагальнивши фактичні передумови (чинники), які призвели і становлять основу для вирішення справи, якщо зважити на юридичне підґрунтя, яке було

використане для винесення оскаржуваного рішення, а також після уяснення конституційних та згаданих вище законодавчих правил, які дозволяють раціонально, зрозуміло та контрольовано визначитися в правомірності дій Ради в частині внесення змін до Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, затвердженого рішенням ВРП від 19 квітня 2018 року № 1200/0/15-18 (у редакції рішення ВРП від 20 липня 2023 року № 742/0/15-23 «Про затвердження Змін до Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень» (далі – Порядок) у вигляді обмеження відтермінування забезпечення загального доступу до ЄДРСР «... також на підставі мотивованої постанови слідчого, прокурора», яке «... здійснюється на строк, зазначений у постанові, який не може перевищувати строку досудового розслідування», ВП ВС висувала, що ВРП в аспекті окреслених спірних правовідносин не мала законних повноважень для того, щоб самостійно встановлювати підстави для обмеження (відтермінування) забезпечення загального доступу до електронних ресурсів Реєстру на підставі мотивованої постанови слідчого та прокурора.

ВП ВС зазначила, що конституційний орган, серед повноважень якого є, зокрема, затвердження Порядку, під час ухвалення рішень про затвердження цього Порядку або внесення до нього змін не може перебирати на себе повноваження щодо встановлення окремих підстав, які законодавчо не передбачені, для обмеження доступу до ЄДРСР навіть тоді, коли метою встановлення такої підстави є унеможливлення отримання сторонніми особами інформації про досудове розслідування через повний доступ до ЄДРСР. Обмеження права вільного користування ЄДРСР з підстав, прямо не передбачених Законом № 3262-IV, допускається тільки на підставі рішення суду.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 15 лютого 2024 року у справі № 990/164/23 (провадження № 11-1963ai23) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117340691>.

## 8.7. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними та нечинними змін до пункту 13.7 Регламенту Вищої ради правосуддя в частині встановлення пріоритетності здійснення дисциплінарних проваджень щодо суддів

Регламент (у редакції рішення ВРП від 21.11.2023 року № 1068/0/15-23) було доповнено пунктом 13.7, відповідно до якого дисциплінарні провадження щодо суддів здійснюються в хронологічному порядку за датою надходження з урахуванням такої пріоритетності:

- якщо наслідком може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України;
- щодо судді, який звернувся із заявою про відставку, якщо наслідком може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України;

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

- щодо судді, кваліфікаційне оцінювання якого зупинено у зв'язку з розглядом дисциплінарної скарги;

- щодо судді, стосовно якого ВККС внесена рекомендація про призначення за результатами конкурсу на зайняття вакантної посади судді, переведення, якщо наслідком може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України;

- якщо у скарзі наведені відомості про дії судді, що викликали значний суспільний інтерес.

Суд першої інстанції встановив (і ці обставини позивачем не оспорується), що ВРП прийняла рішення № 1068/0/15-23 у пленарному складі. Таке рішення підтримали 15 членів ВРП, що брали участь у засіданні. Відтак Рада дотрималася визначеної пунктами 24.1–24.3 Регламенту процедури внесення змін до нього.

Зміни до Регламенту, зокрема до пункту 13.7, були внесені з метою врегулювання процедурних питань, у тому числі тих, які стосуються здійснення дисциплінарних проваджень щодо суддів. Оскаржуваний позивачем пункт Регламенту не суперечить нормам Закону № 1798-VIII або іншого закону. Хоча прямо право ВРП встановлювати пріоритетність щодо розгляду тих чи інших питань (скарг) в законодавстві, чинному станом на 21.11.2023, не було передбачено, таке право відповідає законним повноваженням ВРП щодо затвердження регламенту (стаття 2 Закону № 1798-VIII) без встановлення кола питань, які складають виняток із тих питань, що регулюються нормами регламенту.

До того ж право встановлювати першочерговість (пріоритетність) порядку здійснення дисциплінарних проваджень стосовно суддів унормовано Законом України від 09.12.2023 № 3511-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо удосконалення процедур суддівської кар'єри». Цим Законом статтю 42 Закону № 1798-VIII доповнено частинами четвертою та п'ятою, якими, окрім іншого, для ВРП передбачена можливість самостійно встановлювати критерії першочергового (пріоритетного) порядку здійснення дисциплінарних проваджень стосовно суддів у регламенті ВРП.

Ураховуючи наведене, ВП ВС дійшла висновку, що підстав для визнання протиправним і нечинним пункту 13.7 Регламенту (в редакції рішення ВРП від 21.11.2023 № 1068/0/15-23) немає.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 05 вересня 2024 року у справі № 990/337/23 (провадження № 11-131зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121626689>; від 03 жовтня 2024 року у справі № 990/329/23 (провадження № 11-177зai24) – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122434172>.

## 8.8. Щодо оскарження рішення ВРП про оголошення конкурсу на зайняття посади Голови ДСА та його заступника



# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС вказала, що пунктом 35 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII визначено, що Голова ДСА, його заступники продовжують виконувати свої повноваження до призначення Голови ДСА та його заступників відповідно до цього Закону.

На підставі частини третьої статті 150 Закону № 1402-VIII особливості проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя визначаються Положенням, яке затверджується ВРП за поданням ДСА після консультацій з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби. Зазначене Положення встановлює особливості призначення на посаду державного службовця у випадках, визначених цим Законом.

Повноваження ВРП затверджувати Положення про проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя закріплене й у пункті 13 частини першої статті 3 Закону № 1798-VIII.

З огляду на викладене питання проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя регулюється відповідним Положенням, затвердженим рішенням ВРП від 05 вересня 2017 року № 2646/0/15-17.

Відповідно до його пункту 1 таке Положення визначає процедуру проведення конкурсу на зайняття вакантної посади державної служби у судах, органах та установах системи правосуддя, метою якого є добір осіб, здатних професійно виконувати посадові обов'язки.

Повноваження щодо призначення на посади та звільнення з посад Голови ДСА, його заступників відповідно до частини першої статті 3 Закону № 1798-VIII віднесено до повноважень ВРП.

Згідно із частиною першою статті 34 Закону № 1798-VIII рішення ВРП ухвалюються більшістю членів ВРП, які беруть участь у засіданні ВРП, якщо інше не визначено цим Законом.

Відповідно до частини другої статті 30 цього Закону засідання ВРП у пленарному складі є повноважним, якщо в ньому бере участь більшість від складу ВРП.

На підставі наведеного ВП ВС дійшла висновку, що суд першої інстанції правильно встановив, що відповідач дотримався процедури ухвалення оскаржуваного рішення, а наявність спору в цій справі викликана, зокрема, колізією викладених вище правових норм законів № 1402-VIII та № 889-VIII.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 09 лютого 2022 року у справі № 9901/72/19 (провадження № 11-414зai20) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104076194>.

## 8.9. Щодо визнання протиправною бездіяльності ВРП у формі непризначення позивача на посаду Голови ДСА, зобов'язання призначити на цю посаду

ВП ВС вказала, що, як убачається зі змісту Положення про проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя, затвердженого рішенням ВРП від 05 вересня 2017 року № 2646/0/15-17; тут і далі – в редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин (травень 2019 року), ним не регламентовано строків, протягом яких ВРП повинна на підставі результатів конкурсу прийняти рішення про призначення переможця конкурсу на посаду державної служби.

Натомість такий строк встановлено статтею 31 Закону № 889-VIII, згідно з частиною другою якої рішення про призначення на посаду державної служби приймається після закінчення строку оскарження результатів конкурсу, а в разі оскарження результатів конкурсу – після прийняття рішення за скаргою суб'єктом розгляду скарги (органом, уповноваженим на розгляд скарги), але не пізніше 30 календарних днів після оприлюднення інформації про переможця конкурсу, якщо інше не передбачено законом. Таке рішення приймається на підставі протоколу засідання конкурсної комісії.

Як встановлено судом першої інстанції та підтверджується матеріалами справи, підставою для призначення ОСОБИ\_1 на посаду Голови ДСА є протокол засідання Комісії від 15 лютого 2019 року № 2, відповідно до якого за результатами розгляду пункту 9 порядку денного засідання ОСОБУ\_1 обрано переможцем конкурсу на зазначену посаду. Учасники конкурсу його результатів не оскаржували, а інші особи таким правом не наділені.

Отже, ВРП не мала підстав «гальмувати» процедуру призначення переможця конкурсу. Суд урахував, що приписи частини третьої статті 31 Закону № 889-VIII, яка підлягає застосуванню в цій справі, встановлюють граничний строк для прийняття рішення про призначення, навіть якщо оскарження результатів конкурсу ще не завершено.

ВП ВС дійшла висновку, що оскарження результатів конкурсу в адміністративному судочинстві і заходи забезпечення позовів, які можуть бути вжиті в межах цього оскарження, не перешкоджають прийняттю рішення про призначення по завершенню строку, передбаченого частиною третьою статті 31 Закону № 889-VIII. Після оприлюднення інформації про переможця конкурсу повноваження конкурсної комісії є вичерпаними, надалі здійснюється діяльність суб'єкта призначення (у цій справі – ВРП), яка полягає у прийнятті рішення про призначення.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 вересня 2022 року у справі № 9901/276/19 (провадження № 11-1171зai19) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106330152>.

## 8.10. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення з посади заступника Голови Служби судової охорони (керівника апарату Голови Служби)

ВП ВС зазначала, що 23 травня 2021 року набрав чинності Закон № 1417-ІХ, яким, зокрема, статтю 163 Закону № 1402-VIII після частини третьої доповнено новою частиною такого змісту:

«4. На співробітників Служби судової охорони поширюється дія Дисциплінарного статуту Національної поліції України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Порядок проведення службового розслідування стосовно співробітників Служби судової охорони та утворення дисциплінарних комісій, їх повноваження встановлюються Головою Служби судової охорони».

Як зазначено в пояснювальній записці, проект Закону № 1417-ІХ розроблено з метою врегулювання правових засад організації проходження служби у Службі судової охорони, уточнення й деталізації низки норм Закону № 1402-VIII та інших законодавчих актів, а також забезпечення виконання Службою визначених законом завдань. Прийняття Закону № 1417-ІХ дасть можливість врегулювати існуючі проблемні питання проходження служби у Службі судової охорони та, у свою чергу, створить необхідні передумови для розвитку і підвищення її якості, а також ефективного виконання покладених на неї завдань та підвищення рівня соціального захисту її співробітників.

З огляду на викладене ВП ВС визнала вмотивованим висновок суду першої інстанції про те, що аналіз норм Закону № 1402-VIII та Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони, затвердженого рішенням ВРП від 04 квітня 2019 року № 1052/0/15-19, давав підстави для висновку, що в питаннях застосування дисциплінарних стягнень на співробітників Служби поширюється дія Закону України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», яким затверджено Дисциплінарний статут Національної поліції України. Те, що зміни, якими поширено на законодавчому рівні на співробітників Служби судової охорони дію цього статуту, були внесені в Закон № 1402-VIII пізніше (набрали чинності 23 травня 2021 року), не заперечує законодавчих повноважень ВРП притягати співробітників Служби судової охорони до дисциплінарної відповідальності відповідно до Дисциплінарного статуту Національної поліції України. Насправді ці зміни лише підтверджують правильність висновків ВРП та суду першої інстанції про застосування до спірних правовідносин Закону № 2337-VIII, яким затверджено зазначений вище статут.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 08 грудня 2022 року у справі № 9901/72/21 (провадження № 11-497зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108285269>.

## 8.11. Щодо оскарження бездіяльності ВРП стосовно нерозгляду скарги на дії судді до формування Служби дисциплінарних інспекторів

ВП ВС відзначила, що 5 серпня 2021 року набули чинності зміни до Закону № 1798-VIII, внесені Законом № 1635-IX, зокрема, щодо порядку розгляду дисциплінарних скарг стосовно суддів.

Так, відповідно до положень статті 43 Закону № 1798-VIII (у чинній редакції) попередня перевірка дисциплінарної скарги проводиться дисциплінарним інспектором ВРП, визначеним автоматизованою системою розподілу справ для попередньої перевірки відповідної дисциплінарної скарги, який є доповідачем у дисциплінарній справі.

Положенням пункту 4 частини першої, частини другої зазначеної статті встановлено, що дисциплінарний інспектор за відсутності підстав для залишення без розгляду та повернення дисциплінарної скарги – протягом тридцяти днів з дня отримання такої скарги готує матеріали з пропозицією про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи. Цей строк може бути продовжений дисциплінарним інспектором, але у разі обґрунтованої потреби додаткової перевірки дисциплінарної скарги не більш як на п'ятнадцять днів.

Висновок дисциплінарного інспектора ВРП – доповідача разом з дисциплінарною скаргою та зібраними у процесі попередньої перевірки матеріалами передається на розгляд ДП.

Розгляд дисциплінарної справи здійснюється ДП за участю дисциплінарного інспектора ВРП – доповідача, судді, щодо якого відкрито дисциплінарну справу, та скаржника (частина перша статті 47 Закону № 1798-VIII).

Серед правових новел у регулюванні діяльності ВРП, уведених Законом № 1635-IX, є утворення Етичної ради з метою сприяння органам, що обирають (призначають) членів ВРП, у встановленні відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, що закріплено статтею 9-1 Закону № 1708-VIII.

Конкурс на зайняття посад дисциплінарних інспекторів ВРП оголошується після завершення оцінювання відповідності членів ВРП (крім Голови ВС) критеріям професійної етики та доброчесності, але не пізніше одного року з дня набрання чинності цим Законом.

Процес формування Служби дисциплінарних інспекторів ВРП наразі триває, у зв'язку із чим ВП ВС визнала обґрунтованими доводи ВРП про існування об'єктивної перешкоди у здійсненні нею повноважень щодо розгляду дисциплінарної скарги позивача.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 10 лютого 2022 року у справі № 9901/369/21 (провадження № 11-499зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103893128>.

## 8.12. Щодо оскарження створеної ВРП системи обліку публічної інформації

ВП ВС визначила, що з урахуванням вимог статті 5 Закону № 2939-VI дотримання принципу відкритості діяльності ВРП забезпечується, зокрема, шляхом оприлюднення на офіційному вебсайті ВРП оперативних результатів розгляду питань порядку денного засідань Ради, її органів, а також рішень ВРП та її органів.

Разом із цим законодавство про доступ до публічної інформації не зобов'язує розпорядника розміщувати безпосередньо файлові документи в системі обліку інформації, оскільки визначені в частині першій цієї статті дані опубліковуються з метою ознайомлення запитувача з інформацією про наявні документи, про які йому може бути невідомо.

З метою забезпечення доступу запитувача до публічної інформації ВРП, у тому числі через систему її обліку, секретаріатом ВРП висвітлено інформацію на її офіційному вебсайті щодо способів подачі запитів на інформацію у порядку Закону № 2939-VI, який може обрати безпосередньо запитувач.

Отже, сформована у ВРП система обліку публічної інформації не створює скаржниці перешкод для отримання запитуваної інформації у спосіб, визначений Законом № 2939-VI.

Право на доступ до інформації, яка міститься у системі обліку ВРП, скаржниця може реалізувати шляхом переходу за відповідним посиланням, а право на доступ до інформації, яка не публікується на сайті ВРП відповідно до норм Закону № 1798-VIII, скаржниця може реалізувати шляхом направлення відповідного запиту до ВРП.

Таким чином, доводи ОСОБИ\_1 щодо її обмеження в доступі до системи обліку публічної інформації ВРП визнані такими, що не заслуговують на увагу.

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала обґрунтованим висновок суду першої інстанції про те, що наведені доводи позивачки не підтверджують того, що її позовні вимоги стосуються захисту права на доступ до інформації, оскільки вона не зверталася до ВРП із запитом про надання доступу до системи обліку публічної інформації, а одні лише обставини щодо невиконання ВРП вимог частини першої статті 18 Закону № 2939-VI при формуванні цієї системи не можуть бути підставою для звернення позивачки з відповідним позовом.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 лютого 2022 року у справі № 9901/88/21 (провадження № 11-378зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105248994>.

## 8.13. Щодо визнання протиправною відмови ВРП у наданні скаржнику для ознайомлення всіх матеріалів дисциплінарного провадження

ВП ВС визначила, що віднесення частини матеріалів дисциплінарного провадження до інформації з обмеженим доступом (службової інформації) не може

бути підставою для ненадання можливості ознайомитися з іншими матеріалами, доступ до яких не обмежено відповідно до закону.

Аналогічний висновок щодо застосування норм матеріального права в подібних відносинах викладений у постанові ВП ВС від 14 травня 2020 року у справі № 9901/589/19.

Також у цій постанові звертається увага на висновки ВП ВС, викладені у постанові від 13 травня 2021 року у справі № 9901/103/20, результатом розгляду якої стало визнання протиправним і нечинним рішення ВРП від 4 лютого 2020 року № 294/0/15-20 у частині, яка передбачає у пункті 233.3 Регламенту ВРП заборону надавати учасникам дисциплінарного провадження для ознайомлення матеріали судових справ і їх копії при ознайомленні з матеріалами дисциплінарного провадження.

У названій постанові ВП ВС, перевіряючи правомірність відмови ВРП у наданні ОСОБІ\_1 матеріалів справ про адміністративні правопорушення, витребуваних членом ДП ВРП в межах іншого дисциплінарного провадження щодо судді, вказала на право учасників дисциплінарної справи ознайомлюватися з матеріалами дисциплінарної справи, якими слід вважати всі матеріали і документи, які подані її учасниками, а також отримані та створені ДП ВРП і її членом-доповідачем у процесі дисциплінарного провадження та оформлені у справу.

ВП ВС зазначила, що Закон № 1798-VIII не обмежує учасників дисциплінарної справи у праві ознайомлюватися з копіями матеріалів судових справ, визначених як матеріали дисциплінарної справи, що містять відкриту інформацію і безпосередньо пов'язані зі скаргою.

У розпорядженні ВРП перебували копії витребуваних судових справ про адміністративні правопорушення, на які посилався ОСОБА\_1 у дисциплінарній скарзі. За наслідками їх перевірки приймалося рішення про можливість відкриття провадження, і за змістом пункту 238 Інструкції з діловодства у ВРП, затвердженої наказом Голови ВРП від 17 липня 2017 року № 61/0/1-17, вони визначаються як «матеріали перевірок членів ВРП» або як «копії матеріалів, витребуваних ВРП», а отже, такі матеріали безпосередньо пов'язані зі скаргою, і суд першої інстанції дійшов помилкового висновку, що відкриття дисциплінарного провадження лише за їх частиною позбавляє решту такої ознаки.

Наведене визнано таким, що також узгоджується з висновком ВП ВС у згаданій вище постанові від 14 травня 2020 року (справа № 9901/589/19), за яким відсутність нормативно закріпленого права на ознайомлення з матеріалами дисциплінарного провадження (за винятком тих, що містять інформацію, яка охороняється законом) на стадії попереднього вивчення та перевірки дисциплінарної скарги не є підставою для заборони на реалізацію такого права.

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 17 лютого 2022 року у справі № 9901/308/20 (провадження № 11-469зай21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104415078>.

## 8.14. Щодо відсутності підстав для визнання неправомірними дій ВРП про надання скаргниці відповіді на запит про доступ до публічної інформації шляхом відкриття доступу за інтернет-посиланням до всіх матеріалів дисциплінарного провадження за її дисциплінарною скаргою

За положеннями пункту 27.2 глави 27 Регламенту справи (матеріали) для ознайомлення надаються: особам, справи (матеріали) стосовно яких є предметом розгляду ДП чи Ради (кандидати на посаду судді, судді, прокурори), та їхнім представникам; особам, за зверненням (скаргою, заявою тощо) яких здійснюється розгляд справ (матеріалів), та їхнім представникам; особам, які мають право витребувати справи під час виконання службових повноважень у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Відповідно до пунктів 27.13 та 27.14 глави 27 Регламенту заяви про ознайомлення зі справами (матеріалами) в електронному вигляді надсилаються через модуль «Електронний кабінет» в ЄСІТС або на електронну адресу Ради, визначену для подання електронних звернень ([e-zapyt@hcj.gov.ua](mailto:e-zapyt@hcj.gov.ua)), з використанням кваліфікованого електронного підпису, або засобами поштового зв'язку з долученням до заяви носія інформації.

До заяви додаються копії документів, що посвідчують особу та повноваження заявника відповідно до чинного законодавства.

У заяві зазначається електронна адреса заявника для листування, надсилання в електронному вигляді справи (матеріалу).

У разі наявності технічної можливості справи (матеріали) надаються заявникам в електронному вигляді (надсилаються через модуль «Електронний кабінет» в ЄСІТС, або на електронну адресу, або засобами поштового зв'язку на носіях інформації рекомендованою кореспонденцією чи надається дистанційний доступ до справи (матеріалу), розміщеної (розміщеного) у хмарному сховищі).

ОСОБА\_1 надіслала інформаційний запит на електронну адресу Ради 12 лютого 2024 року. Як можна зрозуміти з його змісту, вона, керуючись положеннями законів № 2657-XII та № 2939-VI, просила надати їй точну, повну та достовірну інформацію з переліком документів, які знаходяться в дисциплінарній справі № К-115/0/7-23, відкритій за її дисциплінарною скаргою, та надати їх копії. Інформацію просила надати на вказані нею поштову та електронну адреси.

ВРП, керуючись положеннями Регламенту, які дозволяють у разі наявності технічної можливості надавати заявникам в електронному вигляді справи (матеріали), зокрема, через дистанційний доступ до справи (матеріалу), розміщеної (розміщеного) у хмарному сховищі, у відповіді на запит ОСОБИ\_1 повідомила заявницю про надання їй такого доступу до всіх наявних документів, які знаходяться

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

в матеріалах дисциплінарного провадження за її скаргою № К-115/0/7-23, за прямим інтернет-посиланням на матеріали дисциплінарного провадження для авторизованого входу.

Наведені обставини та законодавче регулювання дали ВП ВС підстави погодитись із висновком суду першої інстанції, що надання позивачці відповіді на запит про доступ до публічної інформації шляхом відкриття доступу до всіх матеріалів дисциплінарного провадження за її дисциплінарною скаргою № К-115/0/7-23 свідчить про розгляд інформаційного запиту по суті.

ВП ВС не погодилася з доводами апеляційної скарги про те, що мала місце неправомірна відмова в наданні відповіді по суті інформаційного запиту.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 28 листопада 2024 року у справі № 990/193/24 (провадження № 11-186зai24) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123434359>.

## 8.15. Щодо зобов'язання ВРП оприлюднити інформацію відносно автоматизованого розподілу дисциплінарних скарг між членами ВРП за період з 12 січня 2017 року до 28 травня 2021 року у форматі відкритих даних

ВП ВС дійшла висновку, що розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати, зокрема, перелік наборів даних, що оприлюднюються у формі відкритих даних (пункт 5-1 частини першої статті 15 Закону № 2939-VI). Інформація, передбачена частиною першою цієї статті, підлягає обов'язковому оприлюдненню невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів з дня затвердження документа. У разі наявності в розпорядника інформації офіційного вебсайту така інформація оприлюднюється на вебсайті із зазначенням дати оприлюднення документа і дати оновлення інформації (частина друга статті 15 Закону № 2939-VI у редакції, що була чинною у період до 2 жовтня 2021 року).

Вказаний припис чітко визначає період, упродовж якого розпоряднику інформації слід оприлюднити конкретний перелік наборів даних, що оприлюднюються у формі відкритих даних. Тому ВП ВС вказала, що оскільки розпорядник має у такій формі оприлюднити публічну інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня затвердження документа, а постанова КМУ від 3 березня 2021 року № 407 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 і від 30 листопада 2016 року № 867» набрала чинності 28 квітня 2021 року, то ВРП треба було оприлюднити у формі відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних і на своєму вебсайті інформацію щодо авторозподілу починаючи з 22 квітня 2021 року.

Наведене не обмежує відповідача у можливості самостійно розмістити інформацію щодо авторозподілу у формі відкритих даних, оскільки Положення про набори даних і додаток до нього, викладені у редакції постанови № 407, визначили пріоритетність публікації наборів даних у сферах юстиції та судочинства (зокрема,



інформації щодо авторозподілу) для реалізації державної політики у сфері відкритих даних. Крім того, виходячи зі змісту положень законів № 2657-XII, № 2939-VI і постанови № 407 позивачка має право отримати від ВРП за запитом таку інформацію за попередні періоди.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 21 липня 2022 року у справі № 9901/384/21 (провадження № 11-83ai22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637719>.

## 8.16. Щодо сплати відшкодування фактичних витрат на виготовлення цифрових копій документів, які створюються в діяльності ВРП та її ДП, за запитом про доступ до публічної інформації

ВП ВС навела позицію, що положення Закону № 2939-VI, зокрема його статті 21, не дають підстав вважати, що електронний формат надання публічної інформації (на інформаційний запит) апіорі є безоплатним. Розпорядник інформації не зобов'язаний володіти всією (без винятків) інформацією в електронній формі. Можуть бути випадки, як-от у цій справі, коли документ, аби задовольнити запит на інформацію, потрібно оцифрувати. Цей процес не слід розцінювати як несуттєвий і безкоштовний, адже він теж затратний, позаяк розпорядник інформації повинен організувати сканування документа, а отже, задіяти матеріально-технічний ресурс, залучити працівників. Фактичні витрати розпорядника інформації в цьому випадку будуть меншими, аніж при виготовленні копій на паперових носіях, але вони будуть, і заявник, якщо вимагає саме цієї інформації й саме в обраний ним спосіб (в електронній формі), має бути готовим до того, що це може зумовити фінансові витрати.

Аргументи позовної заяви щодо можливого виникнення питання про покладання на розпорядника інформації надмірного тягаря у створенні копій великого обсягу інформації не потребують наведення мотивів суду на їхнє відхилення чи прийняття, оскільки вони не входять до предмета позову.

Але при цьому варто додати, що у цій справі розпорядник інформації не пропонував запитувачу інформації відшкодувати витрати на оцифрування інформації, яка за законом мала бути виготовлена і зберігатися в електронному вигляді (технічні записи усіх засідань ВРП та її дисциплінарних палат, які стосувались розгляду дисциплінарних справ, скарг щодо суддів або будь-яких інших дисциплінарних питань щодо суддів), оскільки ця інформація в такому вигляді зберігалася і не потребувала витрат на сканування. ВРП як розпорядник інформації просила відшкодувати лише витрати на виготовлення цифрових копій документів шляхом сканування тих з них, які зберігалися на паперових носіях і не мали зберігатися в електронному вигляді (копії протоколів усіх засідань ВРП та її дисциплінарних палат, які стосувались розгляду дисциплінарних справ, скарг щодо суддів або будь-яких інших дисциплінарних питань щодо суддів).

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

З огляду на викладене ВП ВС визначила, що в задоволенні позовних вимог у частині визнання протиправним рішення відповідача, викладених у листі від 31 серпня 2021 року № 25708/0/9-21, щодо вимоги сплатити відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк запитуваної позивачем 03 серпня 2020 року інформації (в частині прохання надати протоколи ВРП і її дисциплінарних палат в електронному (відсканованому) вигляді без виготовлення паперових їх копій) слід відмовити з викладених вище мотивів.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 27 жовтня 2022 року у справі № 9901/496/21 (провадження № 11-953а22) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107476263>; від 27 квітня 2023 року у справі № 9901/454/21 (провадження № 11-1373аі22) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110743566>; від 27 квітня 2023 року у справі № 9901/235/20 (провадження № 11-313аі23) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110749456>.

## 8.17. Щодо неможливості оскарження до суду рішення члена ВРП про повернення дисциплінарної скарги

ВП ВС установила, що з матеріалів справи вбачається, що ухвалою члена Третьої ДП ВРП від 18 травня 2021 року № 2621/0/18-21 скаргу ОСОБИ\_1 залишено без розгляду та повернуто скаржнику у зв'язку з тим, що вказана скарга не містить конкретних відомостей про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, а також посилянь на фактичні дані (свідчення, докази) щодо дисциплінарного проступку судді.

У силу положень частини четвертої статті 44 Закону № 1798-VIII рішення про повернення дисциплінарної скарги має бути вмотивованим та оскарженню не підлягає.

Отже, рішення члена ВРП про повернення дисциплінарної скарги не може бути самостійним предметом судового розгляду.

Як зазначено вище, позивач реалізував своє право на захист шляхом звернення до ВРП, подавши дисциплінарну скаргу на дії судді Уманського міськрайонного суду Черкаської області ОСОБИ\_2.

У цьому випадку позивач не є безпосереднім учасником правовідносин, які виникли у зв'язку з вирішенням питання про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Оцінювати дії судді при виконанні посадових обов'язків має право виключно ВРП, рішення якої щодо відмови у притягненні судді до дисциплінарної відповідальності створюють юридичні наслідки для такого судді, але не для особи-скаржника. Тому правом на оскарження рішень / дій ВРП, її органів, що здійснюють дисциплінарне провадження, наділені лише суб'єкти цього провадження в порядку, передбаченому законом.

Таким чином, оскаржуване рішення ВРП не створює для ОСОБИ\_1 жодних юридичних прав та/чи обов'язків, незважаючи на те, що його прийнято у зв'язку зі зверненням останнього.

З огляду на завдання дисциплінарного провадження і правовий статус ВРП у цих правовідносинах рішення цього органу не може порушувати особистих прав та/або інтересів заявника, а тому таке рішення ДП ВРП не може бути самостійним предметом судового розгляду.

Аналогічний висновок щодо застосування норм процесуального права у подібних правовідносинах викладений у постановках ВП ВС від 15 лютого 2018 року у справі № П/800/526/17 (провадження № 11-23ai17), від 19 квітня 2018 року у справі № П/800/570/17 (провадження № 11-1363ai18), від 07 листопада 2019 року у справі № 9901/227/19 (провадження № 11-5293ai19) та від 16 березня 2023 року у справі № 9901/41/21 (провадження № 11-4273ai21).

Ураховуючи наведене, ВП ВС визнала правильним висновок судді КАС ВС про те, що спір, за вирішенням якого звернувся позивач, не підлягає судовому розгляду.

Детальніше з текстами постанов ВП ВС від 02 березня 2023 року у справі № 640/15229/21 (провадження № 11-4683ai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109491931>; від 16 березня 2023 року у справі № 9901/41/21 (провадження № 11-4273ai21) – за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109675214>.

## 8.18. Щодо строку звернення до суду для визнання протиправною бездіяльності ВРП у вигляді неоприлюднення рішень ВРЮ у форматі відкритих даних на офіційному вебсайті та Єдиному державному вебпорталі відкритих даних

ВП ВС зазначила, що право на судовий захист реалізується особою шляхом подання позовної заяви до суду, яку відповідно до частини першої статті 122 КАС України може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами.

Частиною другою статті 122 КАС України передбачено, що для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Частиною четвертою статті 10-1 Закону № 2939-VI встановлено, що перелік наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, вимоги до формату і структури таких наборів даних, періодичність їх оновлення визначаються КМУ. При цьому до такого переліку КМУ обов'язково включає інформацію, доступ до якої у формі відкритих даних передбачено законом.

На виконання цієї норми закону постановою КМУ від 21 жовтня 2015 року № 835 (набрала чинності 24 жовтня 2015 року) затверджено Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Це Положення визначає вимоги до формату і структури наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, періодичність оновлення та порядок їх оприлюднення, а також перелік таких наборів даних (абзац перший пункту 1).

# Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Пунктом 3 зазначеного вище Положення передбачено, що розпорядники інформації завантажують у формі відкритих даних набір даних, визначений у переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, згідно з додатком. Розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати у формі відкритих даних усю публічну інформацію у формі відкритих даних, яка перебуває в їх володінні та стосується конкретного набору даних.

17 квітня 2019 року КМУ прийняв постанову № 409 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відкритих даних» (набрала чинності 05 червня 2019 року).

У первинній редакції постанови від 21 жовтня 2015 року № 835 Перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних не виділяв окремо набори даних, які у формі відкритих даних повинні оприлюднювати саме ВРП. Вказівка про це і набір даних, який вона має оприлюднювати у формі відкритих даних (рішення ВРП з фіксацією поіменного голосування, крім випадків проведення таємного голосування на підставі Закону № 1798-VIII), з'явилися у викладі цього Переліку в новій редакції, викладеній згідно з постановою КМУ від 17 квітня 2019 року № 409 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо відкритих даних».

Набори даних завантажуються та регулярно оновлюються розпорядником інформації на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних. У разі внесення змін до переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядник інформації у тримісячний строк з дати набрання чинності такими змінами здійснює їх завантаження та подальше оновлення на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, згідно з яким, оскільки з дати, коли почала діяти ВРП (12 січня 2017 року), до дати звернення позивачки до суду минуло більше чотирьох років, а з дати прийняття постанови КМУ від 17 квітня 2019 року № 409 (якою зобов'язано оприлюднювати рішення ВРП) минуло понад два роки, немає підстав вважати, що позивачка упродовж цього часу не могла ознайомитися з офіційним вебсайтом відповідача раніше та не могла звернутися до суду за захистом порушеного, на її думку, права у строк, визначений процесуальним законом для звернення з адміністративним позовом. Наведені скаржницею обставини, якими вона обґрунтовує поважність причин пропуску строку звернення до суду, не дають підстав вважати їх об'єктивними та непереборними.

При цьому ВП ВС зауважила, що хоч рішенням ВРП від 12 січня 2017 року № 11/0/15-17 реорганізовано ВРЮ шляхом перетворення її у ВРП, однак наведеними вище нормативно-правовими актами, як і будь-якими іншими актами законодавства (з урахуванням внесених до них у подальшому змін), не було передбачено обов'язку відповідача здійснювати публікацію рішень ВРЮ у форматі відкритих даних на офіційному вебсайті та Єдиному державному вебпорталі відкритих даних, тому

безпідставними є доводи позивачки про допущення ВРП оскаржуваною у цій справі бездіяльністю триваючого порушення.

Ураховуючи наведене, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про наявність підстав для залишення позовної заяви без розгляду відповідно до пункту 8 частини першої статті 240 КАС України.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 16 березня 2023 року у справі № 9901/300/21 (провадження № 11-484зai21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109675215>.

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя. Рішення, внесені до ЄДРСР станом на 01 січня 2025 року / Упоряд.: управління забезпечення роботи Великої Палати Верховного Суду / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС, д-р юрид. наук, професор, член-кореспондент НАПрН України В. Ю. Уркевич. Київ, 2025. – 133 с.

**Застереження:** видання містить збірник основних правових висновків ВП ВС, наведених у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у ЄДРСР.

Стежте за нами онлайн

 [fb.com/supremecourt.ua](https://fb.com/supremecourt.ua)

 [@supremecourt\\_ua](https://@supremecourt_ua)

 [t.me/supremecourtua](https://t.me/supremecourtua)

 [x.com/supremecourt\\_ua](https://x.com/supremecourt_ua)

 [so.supreme.court.gov.ua](https://so.supreme.court.gov.ua)